LETO XXII. ŠT. 1 (1015) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 12. JANUARJA 2017

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

20 let NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Mesec verskega tiska

Januar je mesec verskega tiska, tako je bilo včasih, s pojavom digitalnih medijev bi najbrž morali tudi na novo poimenovati mesec verskega tiska, saj se sami zavedamo, kako krhek je danes svet družbenega obveščanja, tiskana beseda se namreč vse bolj umika tisti na spletu, podobam in zvočnim posnetkom, digitalnemu, večkrat tudi varljivemu svetu. A bistveno je, da vemo, da je ta mesec potrebno razmisliti o pomenu našega dela in vaše zvestobe vsem tistim, ki hočemo še naprej vztrajati pri pisanju, poročanju in razmišljanju o pomenu krščanstva in krščanskega življenja v današnjem svetu, da, tudi v današnji razslojeni ter od globalizacije in svetovnega spleta dodobra spremenjeni družbi. Včasih se še sami ne znajdemo več, iščemo oprijemljive točke, ki jih ni, zdi se nam, da ni več trdnih sidrišč, še samega sebe ne prepoznamo več v današnji družbi, ker se nam zdi, da ni nič več tako, kot je bilo nekoč, da se vse (pre) hitro spreminja in smo zato zbegani. Pa vendar moramo pri svojem delu imeti papežev poziv vsem kristjanom, da moramo iskati v sočloveku obraz Kristusa, saj smo vsi narejeni po Božji podobi, da moramo v vsakem človeku videti Boga, kot moramo prisluhniti tudi njegovemu pozivu, da moramo na obrobje, na periferijo, iskat tja na rob naše družbe potisnjene in odrinjene, pa tudi same sebe in še to nam naroča, naj pozabimo na tradicionalno Cerkev, ker take, kot smo je bili vajeni, ni več. Treba je začeti na novo, a vedno pri evangeliju in veseli novici, vedno znova.

Za nas, ki v velikem italijanskem morju ostajamo zvesti slovenski besedi, pomeni ta mesec še dodaten izziv, saj se zavedamo, da ima vsak kristjan slovenske narodne skupnosti v Italiji pravico in dolžnost moliti v slovenskem jeziku, zato smo dolžni pisati v slovenskem jeziku, na visoki ravni predstavljati cerkvene dokumente in poročati skrbno o najbolj pomembnih dogodkih tako v vesoljni Cerkvi kot o dogodkih naših krajevnih Cerkva. Na to moramo biti ponosni, zvesti tako tradiciji in našemu lepemu izročilu kot tudi biti pričevalci sodobnih premikov in gibanj v Cerkvi, predvsem pa se ne smemo bati soočanja z drugače mislečimi.

Vse želim spodbuditi, da o človeški družbi ne bi razmišljali kot o prostoru, v katerem tujci tekmujejo med seboj in skušajo prevladati, ampak kakor o hiši ali družini, v kateri so vrata vedno odprta in skušamo sprejeti drug drugega.

"Zato je temeljnega pomena poslušati. Komunicirati pomeni deliti in delitev zahteva poslušanje, sprejemanje. Poslušati pomeni veliko več kakor slišati.

/ str. 5

54. Dan emigranta v Čedadu, priznanje Zdravku Likarju

Foto damj@n

Drage naročnice in naročniki!

V zadnjem času prejemamo na uredništvo in na upravo veliko upravičenih pritožb zaradi zamude pri dostavljanju našega tednika po pošti. Nekateri ste nas opozorili, da dobite večkrat številko Novega glasa celo teden dni kasneje, kar je seveda nedopustno za pošto in krivično do vas, ki ste na naš tednik naročeni, in do nas, ki ga vsak teden pripravljamo. S pošto so težave, a vedite, da se trudimo, da bi jih odpravili. Vsak teden opozarjamo odgovorne urade na zamude, prosili pa bi vas, da nam sporočite, kje prihaja do tega. Prav tako vas prosimo, da ob primeru zamude z dostavo na krajevni pošti preverite sami, kako je s tem; dogaja se namreč, da menjajo poštarje, ki potem ne opravljajo svojega dela, kot bi ga morali. Dejstvo, da danes italijanska pošta raznaša pošto le vsak drugi dan, nam povzroča velike težave. Prosimo vas za razumevanje in sodelovanje, da bi zadeve uredili čim prej! Prav tako vas prosimo za razumevanje in predvsem, da nam v za vse težkih časih ostanete zvesti, saj smo močnejši predvsem, ko smo povezani!

Še enkrat voščimo veliko dobrega in lepega v novem letu!

Uredništvo in uprava Novega glasa

V spomin na Lojzeta Bratuža

Še danes je "živa luč, zgled, vodilo"

Božični čas je na Goriškem zaznamoval tudi spomin na to, kar se je zgodilo v Podgori pred 80 leti: zločin, ki je prerasel v simbol trpljenja goriških Slovencev pod fašizmom.

/ str. 9

Nagrada Dušana Černeta

Izročili so jo Društvu Rojanski Marijin dom

Čut odgovornosti za versko in prosvetno življenje v Rojanu še živ!

Tako se je glasil naslov intervjuja, ki smo ga pred nekaj meseci imeli s predsednico Društva Rojanski Marijin dom, gospo Dorico Žagar. V odgovorih na vprašanja, ki so zadevala delovanje društva, njegovo poslanstvo in vpetost v rojansko narodno družbeno in versko tkivo, se je zgoščala trdna želja, da bi bilo v Rojanu društveno delovanje čim bolj usmerjeno v ohranitev tega, kar je 'slovenskega': in to v časih, ko je 'slovenskega' vse manj.

/ str. 11

IG

Umrl je dr. Peter Vencelj

Bil je mož širokega duha

Na novega leta dan je odšel v večnost dr. Peter Vencelj (* 28. maj 1939, Stražišče, † 1. januar 2017).

Bil je slovenski fizik in politik, osamosvojitelj in minister za šolstvo prve slovenske demokratične vlade, mi pa smo ga dobro poznali in cenili kot vodjo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu.

/ str. 16

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE IN KOZMETIČARKE

Gorica
Ul. Garibaldi, 13
na vogalu na trgu pred občino
Tel. 0481 240078

Odprto vsak dan
od ponedeljka do sobote
od 9.00 do 12.30
in od 15.30 do 19.30

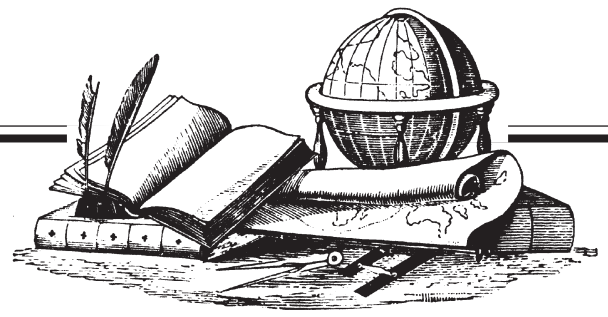

Prejeli smo

Jolka Milič in Rossettijeva

Gospe Jolki Milič se zahvaljujem za pohvalo, ki mi jo je namenila 15. decembra (v pismu Jožetu Pirjevcu). Za ostro grajo, ki si jo po novem zaslužim, ker sem začela "ponavljati, govoriti na pamet in prostodušno razpečavati za suho zlato domneve drugih ljudi" – no, za to se kajpada ne bom zahvalila. Tudi tarnala nad tem ne bi. Mogoče pa bi bralce le zanimalo, kaj je pravzaprav bilo na predstavitvi Brecljeve *Anatomije političnega zločina* novembra v Ljubljani? In kaj sem tam tako nezaslišanega povedala?

Najprej: Res sem rekla, da gre za skoraj zgodovinski dogodek. Ob tem sem se malo avtoironično nasmehnila, saj sem se v svojem življenju udeležila že mnogih zgodovinskih dogodkov in se naučila izrazu ne dajati pretirano slovesne teže ... Ampak v Sloveniji je tistega dne res prvič šlo za tako javno razpravo o trojnem umoru na Rossettijevi ulici, ki je trdila kaj v nasprotju z edino zveličavno in zapovedano resnico. Ta se je 72 let glasila, da so umor zagrešili "beli" ali "plavi" ali "črni" (to je pri nas namreč zamenljivo). Na predstavitvi Brecljeve knjige, uvožene iz Trsta, smo prvikrat govorili o možnosti, da so to storili "rdeči". Oprla sem se na podatek, da je Pirjevec to omenil v italijanski izdaji knjige o fojbah, v slovenščini pa je čez tri leta ta podatek zmanjkal. Pa na to, da Miroslav Košuta v spremni besedi k novi izdaji *Mladoporočencev* Fulvia Tomizze o tem ni nič rekel. (To navaja tudi Brecelj v svoji *Anatomiji*.) Za nameček sem dodala še podatek, da je Marica Uršič Zupan v Primorskih novicah (28. oktobra) objavila, da so Emi Tomažič ubili oba otroka fašisti. No, nekaj tednov prej je bila nedaleč stran, a v Italiji, predstavljena Brecljeva knjiga z drugačnimi argumenti, ki pa je koprske Novice očitno niso zaznale. Iz tega sem potegnila sklep, da je meja še vedno pomembna in da se v Sloveniji očitno še ne more (ne sme) upoštevati kakšne druge možnosti za razlago trojnega umora.

Domneva gospe Jolke Milič, da sem govorila na pamet, ne drži. V pripravi na novembrski nastop nisem prebrala samo Brecljevo *Anatomijo političnega zločina*, temveč tudi večino prejšnjih knjižnih izdaj na to temo, od Maksa Šnuderla (1944) do Emila Cesarja (2007). Lahko torej rečem, da vem, kaj govorim. Pri polni zavesti sem Brecljevo knjigo označila za "dostojno" in publiki, ki se je ob tem presenečeno zazrla vame, pojasnila, da večini literature o trojnem umoru ta prvina manjka. Dostojnost sem opredelila z vljudnostjo, to je odsotnostjo zmerjanja in prezira, s korektnostjo pri iskanju in upoštevanju vseh mogočih virov in avtorjev, ter z natančnostjo pri navajanju, analiziranju, argumentiranju.

Če je vse to zločin, potem moram reči, da sem ga storila vede in hote. Nobene olajševalne okoliščine kot zanikrnost ali hitenje si ne morem pripisati. Za konec lahko dodam le še to, da obžalujem, ker se pri nas upoštevanje druge strani – v smislu zapovedi *audiatur et altera pars* – ki bi moralo biti osnova vsake poštene debate, ne le sodnega postopka, še vedno ima za prekršek. In tudi za revizionizem. Pa za desničarstvo. Moj nastop na ljubljanski predstavitvi knjige Martina Breclja je bil izveden v tem duhu.

Alenka Puhar

Martin Brecelj se spet oglaša

"Mnogi se z Miličevo ne strinjajo"

Spoštovano uredništvo!

Spet se oglašam zaradi Tridelnega odgovora zgodovinarju Jožetu Pirjevcu izpod peresa Jolke Milič, ki ga je Novi glas objavil 8., 15. in 22. decembra 2016. Tudi v tretjem delu, ki ga ob pisanju svojega prvega odziva v Vašem listu z dne 22. decembra 2016 nisem poznal, se namreč avtorica obsežno ukvarja z menoj in me celo neposredno nagovarja, česar že iz olike ne smem preslišati.

Najprej naj se vsaj na kratko pomudim pri vprašanju, ki ga Miličeva izzivalno postavlja dr. Jožetu Pirjevcu, dr. Dragu Zajcu ml. in meni (pri tem mimogrede vse tri ošvrkne kot "nespametne naivkote"): zakaj so trije vosovci 10. marca 1944 umorili dr. Stanka Vuka, njegovo ženo Danico Tomažič in dr. Draga Zajca v stanovanju v Rossettijevi ul. v Trstu in jih niso raje zvabili ali diskretno pospremili v gozd ter jih tam "stoodstotno zavarovani" umorili, magari "s kakšnim primernim breznom v neposredni bližini, da ne bi jim bilo treba ročno izkopati jam"?

Miličeva je najbrž brala mojo Anatomijo političnega zločina nekoliko površno. V njej namreč izrecno govorim o možnosti, da likvidacija ni bila načrtovana v stanovanju, saj so bile tri žrtve oblečene v plašče, kakor da bi se pripravile za na pot, in so morilci pokončali Vuka, ko se jim je, po vsem sodeč, upiral zaradi suma, da imajo kaj za bregom (str. 139 in 140). Vprašanje Miličeve torej zame ni tolikšen izziv, kolikršnega ona riše, in je v moji knjigi mogoče celo dobiti vsaj delen odgovor nanj (v knjigi so tudi nastavki za pojasnitev nekaterih nadaljnjih podrobnosti, kar pa bi terjalo več prostora, kot je lahko odmerjen pismu uredništvu).

Jolka Milič tudi v tretjem delu Tridelnega odgovora vztraja, da za svoje teze v knjigi ne navajam nobenega dokaza. Po njenem je moje delo le "zbir iz samih indicev, sklepanj, ugibanj, domnev in morda avtorjevih pobožnih želja". Zanimivo pa je, da se mnogi z njo ne strinjajo. Naj se omejim na nekatere javne reakcije. Po mnenju dr. Renata Podbersiča knjiga "pokaže, kdo je naročil in zakrivil umor, in podaja tudi dokaze za to" (Primorski dnevnik, 7. 10. 2016); za dr. Jožeta Pirjevca moja razlaga sloni na "resnem arhivskem raziskovanju" in je prepričljiva (prav tam); po Primožu Sturmanu sem delo "zasnoval znanstveno zgodovinsko" (Novi glas, 22. 10. 2016); za Ženjo Leiler sem opravil "detaljno anatomijo trojnega umora" ter "na podlagi znanih, manj znanih in doslej tudi neznanih podatkov" postregel z njegovo rekonstrukcijo (Delo, 10. 11. 2016); po oceni dr. Egona Pelikana je moja analiza "dosegla točko, ko je o naročnikih in storilcih zelo težko še dvomiti" (Primorski dnevnik, 10. 11. 2016); za dr. Miroslavo Cencič sem se dokopal do sklepov, ki so sicer "hipotetični", a so hkrati "praktično skoraj neovrgljivi" (prav tam); po besedah Alenke Puhar moje delo označuje "metodična natančnost" in celo "pedantnost" (Mladika, 2016, št. 9); po Ivu Žajdeli svoje teze utemeljujem s "kirurško natančnostjo" (Družina, 23. 10. 2016, Demokracija, 17. 11. 2016); po navedbah Bernarda Nežmaha do svoje rekonstrukcije krvavega dogodka pridem "po sledeh dokumentov" (Mladina, 18. 11. 2016); po pisanju Darke Zvonar Predan v knjigi "dokazujem", da je zločin zagrešila partizanska stran (Večer, 17. 12. 2016); po oceni dr. Tomaža Erzarja je knjiga "izjemno dokumentirana" (Demokracija, 29. 12. 2016); po pisanju Poljanke Dolhar in Robija Šabca knjiga "navkljub pomanjkanju kronskega dokaza, poskuša ponuditi kolikor toliko zanesljiv odgovor" na vprašanje o krivcih (Primorski dnevnik, 29. 12. 2016). Celo dr. Bojan Godeša v polemičnem soočenju z mojimi tezami pravi, da moji dokazi niso "povsem trdni", a ne trdi, da jih ni (Primorski dnevnik, 8. 12. 2016).

Kako je mogoče, da mnogi izražajo drugačna stališča od Miličeve? Sama je že postregla z odgovorom: šlo naj bi v večji ali manjši meri za moje "pristranske somišljenike", kot se je izrazila 22. decembra 2016 v Novem glasu. Kaj pa če Miličeva (hote ali nehote) "pristransko" ali bolje neustrezno pojmuje to, kar v zgodovinski vedi in sploh v empiričnih znanostih velja za dokaz? Npr. za potrditev kozmološke teorije o velikem poku nihče ne zahteva, da bi kdo rojstvu vesolja neposredno prisostvoval ali kaj podobnega. Dovolj je pokazati, kako se galaksije medsebojno oddaljujejo in da se torej vesolje širi. Seveda to ne pomeni, da je teorija o velikem poku s tem neomajno dokazana, še vedno ostaja ovrgljiva. Praviloma bolj so dokazi posredni, manj so trdni.

Podobno je moja rekonstrukcija trojnega umora po razširjeni oceni zadostno empirično osnovana, da jo smemo do nadaljnjega sprejeti kot veljavno razlago, vendar ostaja slej ko prej ovrgljiva. Kot sem poudaril že v prvem odzivu Miličevi, to resnici na ljubo sme in mora v večji ali manjši meri veljati za sleherno znanstveno razlago.

/ str. 15

Martin Brecelj

Italijanska politika se ukvarja z novim volilnim zakonom

Kako in kdaj na volitve?

Nedvomno je izid ustavnega referenduma 4. decembra prekrižal načrte tedanjemu premieru Renziju. Čeprav je nato kot prvi minister dal odstavko, je še naprej v vlogi tajnika ostal trdno na čelu Demokratske stranke kljub globokim razkolom v njej. Odstop je njegov politični položaj le zmanjšal, še zdaleč pa ni ga izničil, saj se kot prvi mož 'osrednje' državne stranke suvereno giblje v smer ohranjanja in snovanja svoje politične vizije, ki temelji na preprostem načrtu: ponovno postati premier, tokrat na podlagi legitimacije državnih političnih volitev.

Zdaj se debata v politično-strankarskih krogih vije glede načina, kako naj bi italijanski volivci izbirali sestavo parlamenta. Odklonilno stališče glede ustavnega referenduma sili politične parlamentarne stranke v snovanje novega volilnega zakona, ki bi poenotil način izvolitve parlamentarcev bodisi za poslansko zbornico bodisi za senat.

T. i. Italicum, ki ga je zasnovala Renzijeva vlada in ki je po mučnem parlamentarnem postopku vendarle prejel uradni pečat predsednika republike Mattarelle, zadeva le izvolitev poslancev, in to po mešanem proporcionalnem in 'popravljenem' večinskem volilnem sistemu, obenem vključuje tudi dosego volilnega praga in visoko večinsko kvoto za zmagovito opcijo (ta postavka je prejela veliko kritik). V primeru Italicuma bi bila izvolitev slovenskega predstavnika v nov parlament dejansko nemogoča. Novega sistema pa bi bila v Renzijevih misli in upih torej deležna le poslanska zbornica, saj bi zmaga tedanjega premiera na referendumu 4. decembra predpostavljala ukinitev neposredne izvolitve senatorjev s strani volivcev. Usoda Italicuma pa je povrhu še pod vprašajem, saj se mora ustavno sodišče konec meseca januarja izreči glede njegove ustavne skladnosti. Če bi danes bili poklicani na volišča, pa bi predstavnike v palači Madama izbirali na podlagi t. i. Consultellum, to je proporcionalni volilni sistem Porcellum, ki ga je ustavno sodišče pred štirimi leti prečistilo nekaterih neustavnih določil. Dejansko se tajnik Demokratske stranke trenutno ogreva za vzpostavitev nekdanjega zakona Mattarellum, ki nosi ime po njegovem predlagatelju, sedanjem predsedniku republike Mattarelli, in ki je bil v veljavi od leta 1993 do 2006, ko ga je nadomestil Calderolijev zloglasni Porcellum. Dejansko je tudi sistem Mattarellum mešanega značaja, težišče le-tega pa je vendarle na večinskem sistemu: 75% odstotkov poslancev naj bi izvolili na podlagi uninominalnih okrožij, preostali delež pa na podlagi proporcionalnega sistema z volilnim pragom določenim na 4%.

Premier Paolo Gerntiloni

Renzi bi rad čim prej imel sestavljen scenarij za nov volilni zakon, za katerega bi rad, da bi ga parlament čim prej izglasoval: zdajšnji premier Gentiloni naj bi na 'željo' svojega predhodnika postopek pospešil tudi na podlagi parlamentarne zaupnice, čemur marsikdo nasprotuje, tudi v sami Demokratski stranki. Vsekakor prav temu političnemu taboru pripada prva poteza na zdajšnji politični šahovnici ...

IG

Povejmo na glas

Je zanos, a tudi močni izzivi

Najlepša popotnica na pričetku novega leta je zagotovo prepričanje, da bomo kos vsem izzivom, ki jih prinaša življenje današnjega časa. Dodati bi morali, da je svetlo prepričanje tisto, ki res daje moč, s katero se lahko uspešno soočamo z vsakršno težavo, svetlo prepričanje, ki nikdar ne klone in je neutrudno v svojih pobudah. In to svetlo prepričanje še kako potrebujemo, saj so splošne razmere vsekakor opazno manj ugodne od tistih pred enim letom. O njih nadvse otipljivo pripoveduje eno od pisem bralcev v slovenskem časopisju, ki je slej ko prej veljavno tudi za druge prostore, ne nazadnje za dobršen del razvitega sveta. Da je namreč skrb vzbujajoče, da javni dolg v državah narašča, ker živimo nad ravnjo tistega, kar smo ustvarili. Da ponekod kar petina prebivalstva živi pod pragom revščine. Da je število rojstev kritično nizko. Da je izseljevanje mladih izobražencev postalo pravilo. In da nas seveda vse bolj obremenjuje prihajanje pribežnikov, se pravi ljudi z večinoma drugačno kulturo in vero. Skrbi nas vse večje vojaško in vsakršno nasilno vrenje na Bližnjem vzhodu in tudi v Afriki, kar selitev narodov dodatno pospešuje, podžiga pa tudi terorizem oziroma grožnjo naši varnosti. Po umestitvi novega ameriškega predsednika si kakšne pomiritve verjetno ne moremo obetati, ravno tako ne zaradi nenehnih posegov velesil v območja trenutnih in ne nazadnje morebitnih prihodnjih žarišč - tu ni mogoče mimo dejstva, da prav zadnje čase Rusija vojaško krepi Srbijo, Združene države Amerike pa Hrvaško, torej komaj dobro pomirjeni Balkan, ki so ga že pribežniški tokovi dodobra razrahljali. Komu oboroževanje služi in zakaj se vse to sploh dogaja, se lahko vprašamo, a žal se dogaja. V tem smislu je vsaki čuteči osebi jasno, da se v ljudeh dandanes krepita strah in negotovost, zaradi česar se zdi urejanje stvari s silo vse bolj primeren način reševanja problemov. Odnos do pribežnikov je vse strožji, kar hočeš nočeš spodkopava naše vrednote, vse bolj prihaja do nasilja najrazličnejših vrst, med katerimi velja opozoriti na organizirane napade na svetovno pomembno slovensko tvrdko Pipistrel v Gorici. Vse je torej v premikanju, vse manj je gotovosti in trdnosti, vse bolj v meglo zavita postaja prihodnost, kar najmočneje čutijo nerazumljivo zapuščeni mladi, vidno razočarani nad vodilno in odločujočo starejšo generacijo ter politiko nasploh. Pričeli smo pričujoče razmišljanje z vero v svetlo prepričanje, ki ima namen preseči nezadovoljivo stanje. Kdo poreče, kaj bomo s tem prepričanjem? In vendar: z njim bomo dali svoj pomirjujoči delež, z njim, ki je najboljši in nemara edini dober odgovor na vse, kar se dogaja. Je namreč naš mir, s katerim lahko stopimo med druge ljudi, mir, ki verjame v možnost smotrnejše poti. In naj se ta mir iz zasebnosti razširi vse tja do vodilne politike, ki ima vzvode bodisi za srečno bodisi za pregrobo uravnavanje naše družbe in sveta v celoti.

Janez Povše

Dan emigranta 2017

"Mladim moramo pomagati, da ostanejo na domači zemlji!"

V gledališču Ristori v Čedadu je bil na praznik Sv. treh kraljev popoldan že 54. dan emigranta, ki je nosil podnaslov *Pesmi, glasba, življenje Slovencev Videmske pokrajine*. Gre za praznik Beneških Slovencev, na katerem so letos podelili nagrado krovnih organizacij Slovencev v Italiji dolgoletnemu prijatelju in sodelavcu Zdravku Likarju iz Tolmina.

Tudi letos so v polnem gledališču Ristori Beneški Slovenci spremljali bogat kulturni program. Nastopili so Beneško gledališče, ki je v režiji Gregorja Geča odigralo igro *Ključ*, v priredbi Marine Cernetig, in mladi pevci, ki so se izkazali na festivalu beneške pesmi Senjam beneške piesmi. Poslušalci so prisluhnili tudi nagovoru podžupanje Čedada Daniele Bernardi, ki se je prisotnim zahvalila za dolgoletno vztrajanje in za vso kulturno tradicijo, ki jo ohranjajo, in izpostavila več kot zgledno sodelovanje med slovenskim Posočjem in Beneško Slovenijo ter Čedadom.

Nagovor deželnega odbornika Furlanije Julijske krajine Giannija Torrentija, ki je odgovoren tudi za slovensko narodno skupnost v FJK, so zaradi odbornikove odsotnosti prebrali organizatorji. Torrenti je izpostavil predvsem opravljeno delo in tudi napovedal, da bosta "doprinos slovenske narodne skupnosti, ki se izvaja ob posvetovalni komisiji in pozornosti do zahtev območja z aktivnim sodelovanjem javnih upraviteljev, tudi v prihodnje smernici pri porazdeljevanju javnih sredstev za vsestranski razvoj slovenske manjšine". Ob koncu je Torrenti tudi napovedal sklic Deželne konference za zaščito slovenske narodne skupnosti s ciljem, da preverijo, kako se uresničujejo posegi, ki jih predvideva deželna zakonodaja, da zberejo nove predloge, in je zato povabil Beneške Slovence, naj se je udeležijo.

Luisa Cher je spregovorila v imenu Slovencev, ki živijo v Videmski pokrajini, njen govor objavljamo v celoti.

Pokrajinski predsednici SKGZ in SSO za Videmsko, Luigia Negro in Anna Wedam, sta podelili nagrado krovnih organizacij Slovencev Zdravku Likarju, človeku, za katerega sta povedali, da je gotovo največji živeči prijatelj Beneških Slovencev, saj jim vsakodnevno pomaga že več kot štirideset let.

V skromni zahvali za priznanje je Zdravko Likar dejal, da so danes lepši časi, saj se nikomur ni več treba bati, ko govori slovensko. Povedal pa je tudi, da po vstopu Slovenije v EU pogreša večje zavzetosti za sodelovanje ob meji. Dodal je še, da si je več kot štiri desetletja kot predstavnik Območne enote Tolmin v Ljubljani nenehno prizadeval, da bi slovenska politična garnitura vedela, da v Beneški Sloveniji živijo Slovenci. Pristavil je še, da je mukotrpno, ko mora vsaki novi garnituri v Ljubljani začeti razlagati to vedno znova.

Dneva emigranta v Čedadu se je udeležilo veliko županov iz Posočja, RS je zastopala konzulka RS v Trstu Tanja Mljač, bila sta prisotna predsednika SKGZ in SSO, Rudi Pavšič in Walter Bandelj, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu republike Slovenije je zastopal Robert Kojc. Prisotna je bila vrsta uglednih osebnosti iz kulturnega, gospodarskega, verskega in političnega življenja.

Jurij Paljk

Najprej vse lepo pozdravljam v imenu slovenskih organizacij v videmski pokrajini. Prisrčno Vam voščim, naj prinese novi čas vse, kar je staro leto zamudilo, in vam voščim "tej, (kakor) e vorimo v Terski dolini: "Koledo novo lieto Buoh nam dejte no doro lieto". Naj bo novo leto v miru, zaupanju in sodelovanju preživeto.

Kako težko je poravnati račune z lastno zgodovino!

Če le pomislimo, da decembra leta 1931 v času fašistične vlade se je samo dvanajst univerzitetnih profesorjev v vsej Italiji uprlo zahtevi, da se vpišejo v stranko in več kot 1200 pa se jih je vpisalo.

Manj kot dve leti kasneje, avgusta 1933, je fašistični režim prepovedal uporabo slovenskega jezika v farah videmske nadškofije. Kakor nam je znano, so bili zelo težki časi, ko so oblasti izvajale hude pritiske na duhovnike in na ljudi, ki so bili tudi tarča napadov in groženj, katerim pa se niso vsi uklonili. To so bila leta, ko so fašistične oblasti ustrahovale ljudi, plenile in sežigale slovenske knjige in molitvenike.

Isto leto so se duhovniki naših dolin pod vodstvom Ivana Trinka uprli temu ukazu, škofijske oblasti pa so se uklonile.

Ne smemo pozabiti konteksta dogajanj. V teh letih je bila po naših dolinah huda ekonomska kriza, družine so bile lačne. "Dna žena od Barda na mi poviedala pouno čas, ke njieh mama, kar na nie miela niti peščice moke za jin dati za jesti anu kar so paršli, oni, otroki za juženo lačni od škuole na jin zaklenila vrata od kiše zake na nie miela nič za jim dati za jesti".

Vsi pa so morali plačevati davke. 90% družin je bilo vpisanih v občinski register zaradi revščine za javno varstvo, le da bi preživele.

Nato se je sprožilo več dogajanj, ki so lahko ustanovna karta slovenskih kulturnih društev.

- V Terskih dolinah je iz slovenskih vasi šlo 200 ljudi protestirat pred občino. Aretiranih je bilo 6 žensk in 10 moških.
- V Bardu je 100 ljudi protestiralo proti izdajanju novega davka na družino. Aretiranih je bilo 5 žensk in 4 moški.
- Ženske iz Karnice so protestirale pred občino v Nemah in so odvrnile svojo družinsko prisotnost.

Naša slovenska kulturna društva so nastala iz preteklih izkušenj; so živa priča dragocene dediščine, ki je ne smemo pozabiti. Predvsem po zaslugi kulture smo Slovenci ostali po naših dolinah. Ko gledamo okoli sebe, se čudimo, da smo se obdržali; smo srečni, ker smo se ohranili vsa ta stoletja.

Foto JMP

Naša slovenska kultura deluje v samem srcu ljudi po vaseh naših dolin. Kultura je naša povezovalna nit, naše izobraževanje, naša moč, razvoj naše zemlje, razvoj naše manjšine, naša prihodnost.

Letos poteka petdeset let, odkar je bil ustanovljen Center za kulturne raziskave v Bardu. Njegovi pobudniki so pokazali drzen pogum in se soočili s sovražnim ozračjem, ki je v ustrahovanju zadušilo vsakogar, ki se je izpostavil, da bi zagovarjal, ovrednotil in spodbujal dediščino, materni jezik, kulturo in slovensko rast v Terski dolini.

Če se je danes ozračje spremenilo, če zakoni priznavajo slovenski jezik v naših dolinah, to dolgujemo ljudem, ki so se z veliko dobro voljo in prostovoljnim delom potrudili za rast naše zemlje, to dolgujemu tudi ustanoviteljem Centra za kulturne raziskave v Bardu. Še druga, neprimerljiva zasluga kulturnega centra je ta, da mu je z ohranitvijo in krepitvijo kulturne in starodavne modrosti, združene z modernostjo, uspelo ohraniti visoko stopnjo razvoja v življenju tega kraja. Kultura nam je pomagala in nam pomaga razvijati ustvarjalnost in sodelovanje. Brez kulture in brez sodelovanja ne bi izdali niti zbornika o Terski dolini. Takole je napisala v svoji uvodni besedi urednica: "Zbornik je nastajal v tesnem sodelovanju s sourednikoma ... Brez njihove ljubezni do Terske doline in zavzetega sodelovanja ne bi bilo niti moje zamisli za knjigo in knjiga ne bi niti ugledala luči sveta ...

Ponudba kulturnih prireditev je izjemno bogata v naši dolini.

Novo pridobitev za Tersko dolino je omogočil tudi evropski standardni projekt ZborZbirk. V Bardu je preurejen in obogaten muzej z novo vizijo in z info točko. V muzeju ima vaje tudi Barski oktet, ki združuje v petju po slovensko in v slovenskih narečjih mlade, ki živijo v Terski dolini. V muzeju poteka tudi glasbeni pouk, odkar se je glasbeno šolstvo uveljavilo tudi v Terski dolini zaradi špetrske Glasbene matice, saj smo na Sejmu beneške pesmi lansko leto, skupinsko ali osebno, sodelovali pri 5 pesmih. V naši cerkvi se moli in poje tudi po slovensko.

V letu 2016 na dan sv. Martina sta skupnosti Zavarha in Barda predstavili nadškofu dokument, v katerem "z mirnim in spoštljivim soočanjem sta skupnosti iz Barda in Zavarha prišli do prepričanja, da bolj ustrezen, pogumen in predvsem evangeljski predlog, ki ga lahko predstavita videmskemu nadškofu, naj bi bil ta za ponovno vzpostavitev slovenskega vikariata in ustanovitev slovenske foranije. Nato je bil predstavljen tudi skupni dokočni dokument.

Pravica do kulture je ena izmed temeljnih človekovih pravic, dolžnost države pa je, da zagotavlja življenje, spoznavanje rodne besede in njeno izvajanje. Italijanska ustava ščiti jezikovne manjšine.

Italijanski parlament je 14. februarja 2001 dokončno odobril zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji. Država namenja za kulturne in rekreativne dejavnosti manjšine sredstva na osnovi zakona 38. Ta sredstva, ki jih prejema Dežela na osnovi tega zakona, prejemnikom omogočajo preživetje naše kulturne stvarnosti, zato bi bilo pametno, da ne bi prišlo do velikih zamud pri dodeljevanju in izplačilu namenjenih sredstev.

S kulturnim delom lahko pridobimo nekatere dosežke tudi na "gospodarski" ravni. Vidni so nam primeri kulturnega turizma v Reziji in nedavno v Terski dolini tudi z izdajo novega vodnika o tej dolini, ki ga je pripravil Igor Cerno. Kaj naj še storimo za gospodarski razvoj skupnosti, ki živi v videmski pokrajini?

Niz srečanj, ki jih je priredila Slovenska kulturno-gospodarska zveza v letu 2016, je ponudil pregled zakonodajnih in programskih instrumentov, ki lahko pripomorejo h gospodarskemu razvoju.

Ugotovljeno je bilo, da je treba opremiti teritorij z organizirano strukturo s tehnično in jezikovno usposobljenim kadrom, ki naj skrbi za čezmejno sodelovanje.

Glede jezikovnih servisov, katerim bi morale uprave na območju zagotavljati stalno delovanje, se predlaga ustanovitev mreže med samimi jezikovnimi "okenci", ki bi delovala v neposrednem sodelovanju s pristojnim deželnim uradom.

S sredstvi iz 21. člena zakona št. 38/2001 bi morali podpirati različne gospodarske sektorje čim bolj usklajeno in stalno, posebno pozornost pa posvečati malim in srednjim podjetjem, katerim bi morali omogočiti srednje in dolgoročne naložbe.

Deželna uprava mora po eni strani spodbujati in usklajevati razne predloge krajevnih uprav, po drugi pa si prizadevati, da opremi območje z zakonodajnimi in posebnimi davčnimi orodji (nekdanji 1. člen kot pravni vir), ki bi pritegnila več naložb za gospodarski razvoj in zagotovila rast zaposlenosti na krajevni ravni, da pripomoremo mladim, da ostanejo na svoji zemlji.

/ str. 16

Priznanje SKGZ in SSO Videmske pokrajine Zdravku Likarju

Foto DP

Zdravko Likar je nedvomno eden najboljših poznavalcev razmer, v katerih živi, deluje in ustvarja slovenska manjšina na Videmskem. Še več: v več kot treh desetletjih je dodobra spoznal vse in vsakogar, spoprijateljil se je in sodeloval domala z vsakim človekom iz našega prostora, ki skrbi in se prizadeva za ohranitev in uveljavljanje slovenskega jezika in kulture.

Vseskozi je spremljal prizadevanja slovenske skupnosti v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini za priznanje, zakonsko zaščito ter socialni in ekonomski razvoj naših krajev ob meji. Neutrudno je spodbujal in bodril vse nas, nam stal ob strani in nam pomagal, pa naj je šlo za duhovnika, šolnika, športnega in kulturnega delavca ali upravitelja; za društvo, časopis ali dvojezično šolo. Do nas je vedno pokazal veliko občutljivost, navezanost in človeško bližino, kar seveda presega službene obveznosti in zato smo mu zelo hvaležni.

Hvaležni smo mu tudi zato, ker je vseskozi delil z nami naše skrbi in bil ambasador, zagovornik pravic Slovencev videmske pokrajine na vseh političnih in institucionalnih, tudi najvišjih forumih, v Sloveniji.

Desetletja je mehčal mejo, ki je delila Slovence Furlanije in Posočja, kot je sam nekoč dejal. Deloval je po svojih najboljših močeh za vse tesnejše povezovanje in integracijo ljudi in prostora, ki ga je nekoč delila meja. Neutrudno je povezoval tudi ustanove in javne uprave na obeh straneh meje in je torej v veliki meri njegova zasluga, če se je tudi na ravni krajevnih upraviteljev začel razvijati učinkovitejši dialog s skupnim ciljem, da se na vseh nivojih zagotovijo obmejnim ljudem boljši življenjski pogoji.

Dragi Zdravko, zahvaljujemo se ti za vsa tvoja dragocena dolgoletna prizadevanja, za pomoč, bližino in prijateljstvo in smo prepričani, da tudi sedaj, ko si šel na zaslužen počitek, nam boš še vedno stal ob strani. V znak hvaležnosti ti v imenu vseh Slovencev videmske pokrajine izročamo to priznanje, ki je sploh prvo priznanje SKGZ in SSO videmske pokrajine.

Špeter / Prvi dan pouka po praznikih

Učenci so že v prenovljeni šoli!

Učenci dvojezične osnovne in nižje srednje šole v Špetru so v ponedeljek, 9. januarja, na prvi dan pouka v novem letu in po božičnih počitnicah, začeli pouk na obnovljenem sedežu v Špetru na cesti, ki pelje v Ažlo. V ponedeljek, 23. januarja, se jim bodo pridružili otroci špetrske sekcije vrtca (druga sekcije dvojezičnega vrtca bo še naprej v Sauodnji), ko bodo popolnoma na novo opremljene učilnice. Pri tem je namreč prišlo do zamude. Takrat se bosta na drevored Azzida preselila tudi tajništvo in kuhinja. Do takrat bodo otrokom vozili hrano iz študentskega doma. V velikem novem rumenem poslopju dvojezične šole so otroke in njihove starše sprejeli in pozdravili, skupaj z učitelji in ostalim šolskim osebjem, ravnateljica Sonja Klanjšček, špetrski župan Mariano Zufferli, podžupan Claudia Cantoni, odbornik Tiziano Manzini, predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj, predsednica sveta staršev večstopenjske dvojezične šole Elena Domenis in komandant špetrskih karabinjerjev Romito.

Foto Larissa Borghese

Prvi dan se je v novi šoli začel s skupnim in glasnim pozdravom Dobro jutro!

"Nove prostore moramo napolniti in obogatiti z učenjem in z vrednotami, s katerimi je dvojezična šola nastala in rastla", je poudarila ravnateljica, ki se je zahvalila vsem tistim, ki so v zadnjih tednih zares veliko delali, da bi prestavili vse pohištvo in drugo iz študentskega doma in starega učiteljišča v novi šolski hram. Posebna zahvala je šla arhitektkama Donatelli Ruttar in Federici Manzini, ki sta poskrbeli tudi za lepe, svetle in pomirjevalne barve notranjih prostorov šole.

Župan Zufferli, ki je vložil veliko truda v ta veliki projekt, se je zmenil, da bo uradno odprtje vse šole šele marca. "Do takrat bo naša skrb", je dejal, "da naredimo vse, kar je potrebno, da bo šola popolnoma funkcionalna". Župan se je nato zahvalil vsem za pomoč, ki so jo nudili, predstavnikom špetrske občine in predsedniku SSO. Šolarjem pa je priporočil, naj lepo varujejo nove prostore.

Elena Domenis je poudarila, da pred sedmimi leti, "ko smo morali na hitro zapustiti tole stavbo, si nismo mogli misliti, da se bomo nekega dne vrnili. Če pa je prišlo do tega, se moramo posebno zahvaliti špetrski občini, v prvi vrsti županu, ravnateljici in staršem, ki so "dali eno roko" pri preselitvi".

Preden so učitelji in starši pejali otroke v nove razrede, so le-ti, pod vodstvom Davida Tomasetiga in ob spremljavi na klaviature Davida Clodiga, za dobrodošlico zapeli sončno pesem o malih lujerjih.

Dvojezična šola je morala svoj sedež zapustiti marca 2010, ker ni bila varna pred potresom. Od takrat so bili šolarji razpršeni na več krajih v Špetru; že tretje leto je bila sekcija vrtca tudi v Sauodnji. V na novo popravljenem, preurejenem in dozidanem poslopju bodo šolarji, učitelji in ostalo šolsko osebje imeli zares lepe in sodobne prostore. Tako bo dvojezična šola lahko še naprej rasla po številu vpisanih in po kakovosti. Dela za sedež so znašala okoli 3 milijone evrov

.

Larissa Borghese

SVETA GORA Bratsko srečanje ob jaslicah

Brez odnosa z Jezusom ni svetnikov, ni kristjanov!

"Res je prijetno, kadar v srcu čutim srečo, veselje, tiho pesem stvarstva". Tako se začenja znana hvalnica sv. Frančiška Asiškega, ki je v nedeljo popoldne zadonela v baziliki na Sveti Gori. Tam so se na jubilejnem, desetem bratskem srečanju ob jaslicah v organizaciji bratstev Frančiškovega svetnega reda iz Nove Gorice in Gorice zbrali res številni - slovenski in italijanski - verniki. Res je bilo prijetno videti in okušati, kako jih isti duh tiho združuje in med njimi plete pristne bratske odnose, kako je "vsakdo le delček širnega življenja" in kako je vse to "neizmerni dar Ljubezni".

Na nedeljo Jezusovega krsta, 8. januarja, ko se je liturgično končal božični čas, so se romarji najprej zbrali v Frančiškovi dvorani v stavbi ob baziliki, kjer je bila še zadnji dan odprta petnajsta razstava jaslic. Nato so se v sprevodu odpravili v cerkev: od oljenke miru so prižgali svečke in z njimi pod oltarjem sestavili napisa "mir" in "pace". V slovenščini in italijanščini so prisluhnili odlomkom Frančiškovega življenjepisca Tommasa da Celana in tako podoživeli frančiškansko liturgijo o prvih živih jaslicah iz Greccia; bral je pokrajinski duhovni asistent p. Mihael Vovk. Nekaj primernih pesmic so darovali otroci veroučnih skupin s Kapele pod vodstvom katehistinje Martine in pa člani družine Kovačič iz Nove Gorice; petje so spremljali različni instrumenti, požlahtnili so ga tudi odlični solisti. Češčenje Najsvetejšega, ki sta ga z meditacijo spremljala tajnik krajevnega bratstva Kostanjevica-Nova Gorica Stanko Šorli in gvardijan goriških kapucinov p. Lorenzo Zampiva, je bilo lepa priložnost za poglobitev v skrivnost Božje navzočnosti v svetišču, priprava na sveto mašo, ki jo je nato ob somaševanju lepega števila redovnikov in duhovnikov (med njimi je bil tudi škofov vikar za slovenske vernike iz goriške nadškofije g. Karel Bolčina) daroval goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli. Ta je v homiliji poudaril, da je Božja beseda oblečena v človeške besede, je pa prava, resnična Božja beseda. V evangelijih samo trikrat spregovori Bog sam, trikrat se Njegov glas spusti z neba. Tako je bilo tudi med Jezusovim krstom, o katerem smo slišali v nedeljskem evangeliju. Njegove besede so namenjene nam in nam dajejo razumeti, da "krščanska vera ni skupek nekih naukov, ni razčlenjen moralni nauk, ni vrsta obredov, ampak je globok odnos z Jezusom. Kristjan ni nekdo, ki nekaj verjame, nekaj počne, nekaj slavi, ampak je oseba, ki je Jezusov učenec, sledi Jezusu, posluša Jezusa, Jezusa ljubi". Vsi svetniki in svetnice so živeli na poseben način ta odnos z Jezusom. Kaj bi bil sv. František brez nenehnega obračanja k Jezusu? "Brez globokega odnosa z Jezusom ni svetnikov", ni kristjanov. "Vse nam mora služiti, da bi spoznali Jezusa", tudi spomin na jaslice v Grecciu in molitev pri češčenju.

Stanko Šorli

Daniele Rissetto

Preprosto načelo krščanskega življenja je vprašanje, ki si ga moramo postavljati vsak trenutek: če bi Jezus bil danes na mojem mestu, kaj bi storil, kaj bi rekel, kaj bi mislil, kako bi se odzval, kaj bi čutil? Da bi pravilno odgovorili, je potrebno poznati pravega Jezusa in ne tistega, ki si ga sami predstavljamo, je dejal nadškof. Spoznamo pa ga tako, da beremo in molimo po evangeliju ter gledamo na svetnike kot na osebe, ki so živele kot Jezus. Posnemanje Jezusa ni nekaj zunanjega: s krstom smo postali udje Kristusovega telesa, ni se nam treba pretirano truditi, "moramo samo preprosto biti tisto, kar že smo: Božji otroci".

Ob koncu maše, pri kateri je orglala in prevajala Kristina Škibin, se je Šorli iskreno zahvalil Jezusu in Mariji; prav svetogorska Kraljica je namreč pred 10 leti prvič združila pri jaslicah Frančiškove sestre in brate z obeh strani nekdanje meje, da bi skupaj podoživljali "skrivnostne in vesele betlehemske dogodke". Zahvalil se je vsem, ki skrbijo, da se ta tradicija ohranja, za posebno naklonjenost in zvestobo se je zahvalil msgr. Redaelliju. Ker pa so Frančiškovi sinovi posebno občutljivi do ubogih, kakor je bil ubog sam Jezus, ki je prišel na svet v votlini, so pozvali navzoče, naj darujejo za pediatrično bolnišnico v Betlehemu Caritas Baby Hospital, ki so jo lahko spoznali na lanskem srečanju s s. Donatello. V imenu goriškega bratstva je Daniele Rissetto opisal srečanje kot posebno milost in hkrati napovedal, da bo naslednje leto potekalo na italijanski strani. Shod je sklenil nadškof Redaelli, posebno navdušen nad srečanjem, med katerim se mu je porodila posebna želja: čudovito bi bilo, je dejal, ko bi se dve bratski skupnosti nekdaj srečali v spremstvu patrov frančiškanov na skupnem romanju... v Betlehemu, kjer se je resnično rodil Jezus.

/ DD

Števerjanski koledniki na prazniku Sv. treh kraljev

Prinesli so veselo sporočilo

Že pred več leti so mladi števerjanski fantje obudili staro navado koledovanja za praznik Gospodovega razglašenja. Od tedaj jo obnavljajo vsako leto. Tako sta se tudi letos v petek, 6. januarja 2017, sestavili dve skupini kolednikov, v katerih so bili Elija Mužič, Aleksander Frandolič in Matija Corsi (I. skupina), Damijan Klanjšček, Ferdinand Frandolič, ki je nadomestil Gabrijela Langa, in Fabijan Mužič. Fantje, oblečeni v kraljevsko bogata oblačila in pokrivala, ki si jih je zamislila Snežica Černic, kostumografka iz ljubiteljskih vrst, spretnih rok in dobrega okusa, sešili pa sta jih štiriročno Černičeva in odlična šivilja gospa Irene Grusovin. V rokah so sv. trije kralji nosili darove za Jezuščka v jaslih, zlato, kadilo in miro. Obhodili so števerjansko vas in njene razpršene hiše, se ustavili na domačijah, še posebno po tistih, v katerih stanujejo priletnejši vaščani (npr. pri gospe Marici Vogrič, ki ima 104 leta!, ***na sliki***), zapeli lepe koledniške pesmi, voščili srečo v novem letu in dobili kak dar v zahvalo za obisk. Spustili so se s števerjanskih gričev do Gorice in se zglasili tudi pri Šolskih sestrah v Zavodu Sv. Družine. Dan prej so se udeležili večerne sv. maše v Štandrežu. Odpravili so se celo do Podsabotina in osrečili goste v domu ostarelih.

V Zavodu Sv. Družine so prijetno presenetili ne samo sestre, ampak tudi gospe, ki jesen življenja preživljajo v tej mirni zeleni oazi sredi mesta. Škoda, da se njihovega obiska ni mogla razveseliti tudi sestra Vida, ki se je z vsem srcem in močmi posvečala prav tem gostjam zavoda.

Nepričakovano jo je prav na novega leta dan zadela nenadna bolezen. Zdaj leži v bolniški postelji v goriški bolnišnici in se bori za življenje. Vsi, ki smo bili deležni njenih toplih besed in iskrenega nasmeha, ji želimo, da bi okrevala. Sicer pa je vse v Božjih rokah, kot bi gotovo sama dejala...

Nabrano vsoto denarja so koledniki dodelili ustanovama A. B. C. - Associazione per i bambini Chirurgici del Burlo ONLUS in Spiraglio ONLUS - Volontari Isontini sostegno ammalati neoplastici.

Kot zanimivost naj povemo, da je plakat oz. ilustracijo na njem izdelala Eva Miklus, četrtošolka OŠ Alojz Gradnik iz Števerjana. Izbrana je bila med risbicami, ki so jih narisali učenci omenjene šole po spodbudi kolednikov.

IK

Novica iz Lemonta / Po 180 letih izhajanja v tiskani obliki

Odslej mesečnik Ave Maria le na spletu!

Lemont, 15. decembra 2016

Spoštovani!

Kot ste lahko prebrali v zadnjih številkah letnika 2016, mesečnik Ave Maria s koledarskim letom 2016 zaključuje svoje izhajanje v tisku, ki je trajalo polnih 108 let. Kolikor sem mogel ugotoviti, ves ta čas ni umanjkala niti ena številka. Zdaj je pa prišel čas, da se poslovimo.

Ponavljam razlog (navedel sem ga v preteklih številkah leta 2008): število naročnikov je padlo tako globoko, da druge rešitve ni več. Nobena tiskarna namreč ne tiska za zmerno ceno manj kot 600 izvodov, število naročnikov se pa vrti okoli 300. To pomeni, da smo zadnje čase morali vsak mesec vreči v star papir 270 do 295 izvodov, ki smo jih tiskarni seveda plačali. To pa pomeni, da smo vsak mesec vrgli proč 675,00 do 737,50 dolarjev. Mislim, da je vsakomur jasno, da si česa takega ne moremo in ne smemo privoščiti kljub možnosti subvencije. Naj pride denar od naročnikov ali od drugih darovalcev – nadaljevati s takim gospodarstvom bi ne pomenilo samo pomanjkanje odgovornosti, ampak celo greh in to ne majhen.

Sicer bo pa Ave Maria ostala pri življenju, le da v drugačni obliki. Še naprej bo vsaka številka v pdf obliki na internetu, kot je že od leta 2008 dalje.

Naslov spletne strani je: www.avemaria-izlemonta.com. Dostop do spletne strani je brezplačen. Prav tako si lahko vsakdo celo številko z enim klikom potegne na svoj računalnik (downloading) in si lahko celo ali posamezne strani natisne na svojem tiskalniku.

Prost dostop do spletne strani si lahko privoščimo, ker so stroški internetne izdaje v primerjavi s tiskano zanemarljivi. Domena namreč stane na leto 30,00 dolarjev, to je pa tudi vse. Oblika bo vsaj nekaj časa ostala taka, kot je bila do zdaj. Če jo bo treba iz tehničnih razlogov spremeniti, bo s tem dana možnost, da posamezne vsebinske enote ne bodo več vezane na določeno število strani. Tako bi lahko, na primer, "Nedeljske misli" oblikovali tako, da bi vsaka nedelja dobila pol strani ali celo več. Vsekakor pa je to stvar prihodnosti. Lahko vam pa zagotovim, da bo storjeno vse, da bo Ave Maria tudi na internetu vedno lepša in boljša, kot je bila do zdaj v tisku.

Kar zadeva lemontsko pisarno Ave Maria, bo ostala odprta vsaj še nekaj časa. Ista ostaneta tudi telefonska številka (630 257 3106) in moj naslov elektronske pošte (bernardin.susnik.si). Še vedno bomo sprejemali naročila za svete maše, seveda samo za tiste, ki niso vezane na določen dan. Prav tako bomo sprejemali in oddajali naprej kot doslej tudi druge darove (za cerkev, samostan, apostolat sv. Frančiška, lučke, misijone, Baragovo zvezo, tudi za AM). Te čeke vedno naslovite na Ave Maria.

Za svete maše, ki jih želite za določen dan, se je treba obrniti na naslov Franciscan Fathers, P. O. Box 608, Lemont, IL 60439-0608, tel. 630 257 2494, čeke pa nasloviti na Franciscan Fathers.

Ob koncu se vsem dosedanjim naročnikom zahvaljujem za njihovo bolj ali manj dolgo zvestobo mesečniku Ave Maria.

Hkrati z božičnimi voščili želim vsem blagoslovljeno novo leto 2017.

Urednik
p. Bernardin Sušnik

Cerkveni in družbeni antislovar (31)

E kot EVOLUCIONIZEM 1

Tokratna tema sicer ni bila prva izbira pod črko E, vendar se je preveč časa valjala po moji glavi, da je ne bi zdaj obravnaval v rubriki. Zlasti je pomembno, da o evolucionizmu svobodno diskutiramo in se lahko tudi ne strinjamo, kot naj bi veljalo za marsikatero temo v naši družbi. Kakor pravi angleški konservativni filozof Roger Scruton, namreč ni zdrave demokratične družbe, če v njej ni glasu disidentov, torej tistih, ki se ne strinjajo oz. govorijo tudi drugače od večine, so kritični do določenih zadev in smeri ter izbir. S terminom "evolucionizem" mislimo na hipotezo, ki razlaga pojavitev živih bitij na zemlji v različnih časih. To pojavitev kažejo fosili, znanstveno razlago teh dejstev pa ponujajo teorija britanskega naturalista in geologa Charlesa Darwina (1809-1882) in njene kasnejše različice oz. tudi modifikacije. Zagovorniki ponujajo naslednje ugovore, ki se bodo zdeli morda tudi potencirani, a prav takšne slišimo, ker je treba biti v tej polemiki do nasprotnikov tudi žaljiv in posmehljiv: a) teorija, ki jo je podal Darwin, je znanstveno dokazana, tako da nestrinjanje z njo pomeni zavračati znanost; b) edine kritike, ki jih lahko podamo, so religioznega tipa, zlasti prihajajo iz dobesedne interpretacije 1. Mojzesove knjige, Geneze; c) kdor ne verjame v Darwinovo teorijo, zavrača celo obstoj dinozavrov; č) Darwinova teorija dokazuje, kako je med človekom in drugimi primati (opicami) le razvojno-stopenjska in ne bistvena razlika; d) globoka podobnost med človekom in opico je dokazana z dejstvom, da je razlika med obema DNK zapisom le 1 odstotek; e) Darwinova teorija je v nasprotju z obstojem Stvarnika ...

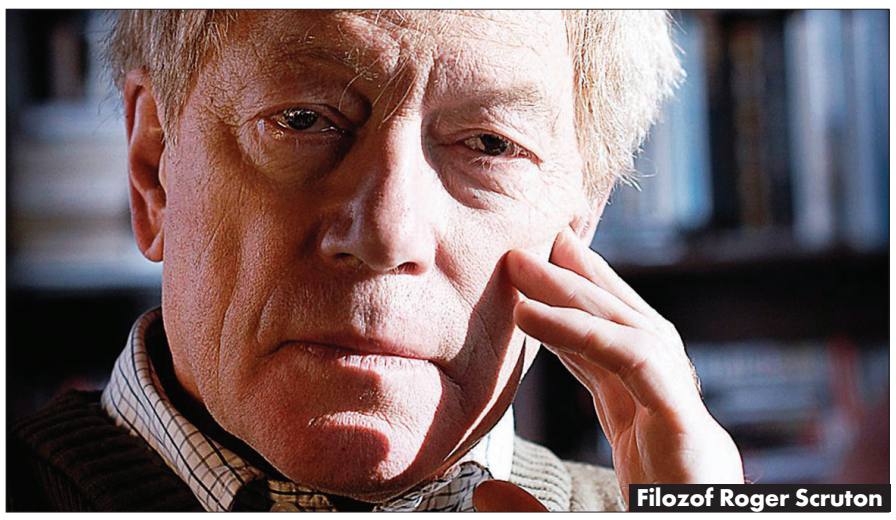
Filozof Roger Scruton

Kot vidimo, je to samo nekaj ugovorov, nekateri med njimi so le tisti, ki so najbolj splošno razširjeni. Odgovore, ki jih bomo podali, je strnil biolog in farmacevt Enzo Pennetta, docent naravnih znanosti. Prav je, da vsaj razmišljamo in ne vzamemo vsega, kar nam je ponujeno, kot suho zlato, ker se velikokrat izkaže, da ni ravno tako. Najprej imamo precejšnjo zmedo glede izrazov, saj neprestano mešajo izraza "evolucija" in "darwinistična teorija", zaradi tega se velikokrat ne razume, o kateri temi se pravzaprav govori, to pa tudi gre v smeri tega, da se ne bi odprla resna razprava glede težav, vezanih na "evolucijsko teorijo". Kot "evolucijo" je namreč razumeti dejstvo, ki ga potrjujejo fosili, da so se v zgodovini zemlje zvrstile različne vrste živih bitij. Kot "darwinistično teorijo" pa je treba razumeti poskus, ki ga je napravil Darwin leta 1859, ko je objavil svoje delo Izvor vrst, da bi tisto dejstvo razložil. Ta poskus pa se je, ker se ni poslužil znanstvenega preverjanja po pravilih znanstvene metode, ohranil le na ravni hipoteze in nikdar ni napredoval do ravni jasne teorije. Na isto raven spadajo tudi vse teorije, ki so se iz te prve razvile in jih poznamo pod splošnim imenom "neodarwinizem". Naj povemo, da prva pomembna teorija o mehanizmih evolucije pripada Francozu Jeanu Baptisteu Lamarcku (1744-1829), ki je že leta 1809 našel v prirojeni nagnjenosti k razvoju in prenašanju doseženih lastnosti tisto silo, ki lahko spremeni živeče vrste živih bitij. Zelo znan je primer žiraf, ki naj bi s svojim trudom po dosegi hrane in iztezanjem vratu prišle do svoje oblike, ki naj bi se potem prenašala naprej na potomce, da so na svet že prihajali z dolgim vratom. Darwinova hipoteza temelji na naravni selekciji, ki deluje podobno, kot recimo rejci delajo nove pasme pri domačih živalih, in spreminja lastnosti neke živalske vrste. Zakaj smo navedli Lamarcka v zvezi z Darwinom in še mnoge druge reči, pa bomo izvedeli naslednjič.

Andrej Vončina

S 1. strani

Mesec verskega ...

Slišati ostaja na ravni informacije, medtem ko nas poslušanje usmerja h komunikaciji in terja bližino. Poslušanje nam omogoča, da zavzamemo pravično držo, ko izstopimo iz lagodnega položaja gledalcev, uporabnikov in potrošnikov. Poslušati pomeni tudi biti sposoben deliti vprašanja in dvome, prehoditi pot ob drugem, oddaljiti se od vsakega občutka prevzetnosti, vsemogočnosti ter ponižno postaviti svoje sposobnosti in darove v službo skupnega dobrega", je zapisal papež Frančišek lansko leto v poslanico Komunikacija in usmiljenje: plodovito srečanje.

"Komunikacija ima moč, da ustvarja mostove, omogoča srečevanje in vključevanje, ki tako bogatita našo družbo. Kako lepo je videti ljudi, ki se trudijo izbirati besede in dejanja, da bi premostili nerazumevanja, ozdravili ranjen spomin ter gradili mir in slogo. Besede lahko postavijo mostove med osebami, družinami, socialnimi skupinami, narodi tako v fizičnem kakor tudi v digitalnem svetu. Zato naj bodo besede in dejanja taka, da nam bodo pomagala najti izhod iz začaranih krogov obsodb in maščevanj, ki še vedno utesnjujejo posameznike in države ter vodijo do sovražnih sporočil. Kristjanova beseda se zavzema za rast skupnosti in se trudi – tudi, ko je treba jasno obsoditi zlo –, da ne bi nikoli pretrgala odnosa in komunikacije. Vse ljudi dobre volje torej želim povabiti, naj ponovno odkrijejo moč, ki ga ima usmiljenje, da ozdravi pretrgane odnose in povrne mir ter slogo v družine in skupnosti. Vsi vemo, kako se lahko vlečejo stare rane in zamere, s čimer utesnjujejo ljudi ter jim onemogočajo medsebojno komunikacijo in spravo. To velja tudi za odnose med narodi. V vseh teh primerih lahko usmiljenje sproži nov način pogovora in dialoga, kakor je slikovito prikazal Shakespeare: 'Usmiljenje ni nuja. Pada z neba kakor svež dež na zemljo. Je dvojni blagoslov: blagoslavlja tistega, ki ga daje, in tistega, ki ga prejme' (Beneški trgovec/The Merchant of Venice) ", je med drugim zapisal papež Frančišek v poslanico Komunikacija in usmiljenje: plodovito srečanje, ko so jo objavili lansko leto v letu usmiljenja.

Sveti oče se zaveda izzivov sodobne komunikacije in zato zapiše: "Ni tehnologija tista, ki določa, ali je komunikacija pristna ali ne, ampak človekovo srce in njegove sposobnosti, kako dobro zna uporabljati razpoložljiva sredstva. Družabna omrežja lahko spodbujajo odnose in skupno dobro v družbi, lahko pa vodijo tudi do večje polarizacije in delitev med osebami in skupinami. Digitalno okolje je kakor trg, kraj srečevanj, kjer se lahko pobožamo ali ranimo, kjer imamo lahko plodovito razpravo ali moralno linčanje... Tudi na spletu gradimo pravo državljanstvo. Dostop do družabnih omrežij predstavlja odgovornost do drugega, ki je – čeprav ga ne vidimo – resnična oseba in ima svoje dostojanstvo, ki ga moramo spoštovati. Splet je lahko dobro uporabljen za rast zdrave skupnosti, odprte vzajemnemu deljenju".

Prav to moramo razmisliti in se teh navodil držati, še posebej pri našem tedniku, ker smo pomemben vir novic tudi za vse tiste naše ljudi, ki sicer slovenske besede ne bi brali.

Pri Novem glasu si prizadevamo, da smo prisotni tudi na spletu, ker se zavedamo pomena, saj se spletnih novic poslužuje danes večina mladih, ki ne jemljejo več v roke tiskane izdaje časopisa.

Infografika

Cerkev na Slovenskem v številkah

Letno poročilo katoliške Cerkve v Sloveniji 2016 je elektronska letna publikacija Slovenske škofovske konference in zajema podatke za desetletje 2005–2015. V priloženi infografiki so povzeta in grafično prikazana najpomembnejša dejstva ter številke, zajete v besedilu.

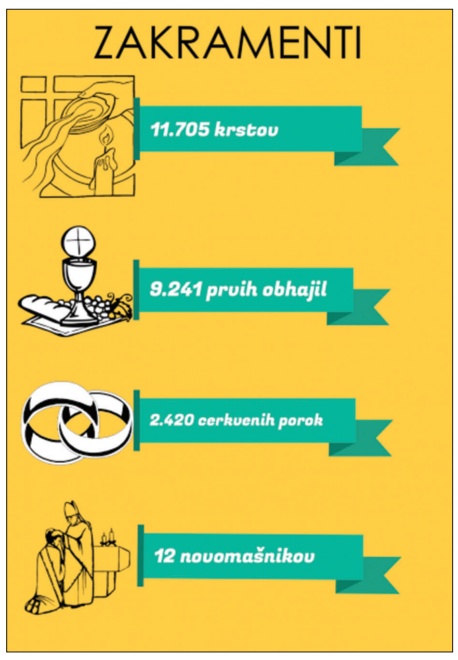

Kratke

Tradicionalni obisk upokojenega nadškofa De Antonija v Jamljah

Jameljske župljane je na dan sv. Štefana obiskal nekdanji goriški nadškof Dino De Antoni. Mašo je daroval s

somaševanjem doberdobskega župnika Ambroža Kodelje. De Antoni je v homiliji med drugim povedal, kako se je angel Gabrijel pojavil pred Marijo ter ji oznanil, da jo je Bog izbral, da bo rodila sina, ki bo Sin Najvišjega. Marija se je začudila, a je takoj sprejela Božjo voljo. Angel je dogodek razložil tudi Jožefu, ki je potem vzel Marijo k sebi in skrbel za otroka - Jezusa. Msgr. De Antoni je poudaril pomen družine. Vaški otroci so obdarili nekdanjega nadškofa. Sledilo je družabno srečanje ob toplem čaju in božičnih dobrotah.

Kratke

Marco Peric, dobitnik Plečnikove nagrade

Marco Peric, študent 4. letnika na Ljubljanski medicinski fakulteti, je eden izmed 10 letošnjih dobitnikov nagrade prof. Janeza Plečnika. Nagrada je ime dobila po izrednem patologu Janezu Plečniku, čigar izvirno znanstveno delo je bilo raziskovanje strukture nadledvične žleze. Nagrajevanje je potekalo na 47. Plečnikovem memorialu v četrtek, 8. decembra, v Slovenski filharmoniji. Diplome sta podelila prof. dr. Dušan Šuput, dr. med., dekan Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, in prof. dr. Jože Pižem, dr. med., predstojnik Inštituta za patologijo. Podelitvi je sledil tradicionalni zdravniški koncert, na katerem so nastopali nekateri študenti Ljubljanske medicinske fakultete in različni zdravniki. Napovedovalka pa je bila prof. dr. Zvonka Zupanič Slavec, dr. med., predstojnica inštituta za zgodovino medicine. Nagrada je priznanje za trud študentov in zahteva najvišjo oceno pri anatomiji, patologiji in histologiji z embriologijo.

Župnijska skupnost v Doberdobu je pri maši 11. decembra Marcu, ki redno bere berilo pri nedeljski službi božji, čestitala za izjemne dosežke in mu zaželela vse dobro za njegove nadaljnje študije.

Večstopenjska šola / Dnevi odprtih vrat

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici prireja dneve odprtih vrat za starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. letnik otroškega vrtca: v otroškem vrtcu Ringaraja v ul. Brolo v Gorici v ponedeljek, 23. 1. 2017, ob 17. uri; (v otroškem vrtcu Sonček v ul. Max Fabiani v Gorici že v sredo, 11. 1. 2017); v otroškem vrtcu Pika Nogavička v Štandrežu v ponedeljek, 30. 1. 2017, ob 17. uri; v otroškem vrtcu Pikapolonica v Pevmi v sredo, 18. 1. 2017, ob 17. uri; v otroškem vrtcu Kekec v Števerjanu v sredo, 25. 1. 2017, ob 17. uri in v otroškem vrtcu Mavrica v Bračanu v torek, 17. 1. 2017, ob 17 uri. Dnevi odprtih vrat za starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. razred osnovne šole: v osnovni šoli O. Župančič, ul. Brolo v Gorici, v ponedeljek, 16. 1. 2017, ob 17. uri; v OŠ F. Erjavec v Štandrežu v torek, 24. 1. 2017, ob 17. uri; v OŠ J. Abram v Pevmi v četrtek, 19. 1. 2017, ob 17. uri; v OŠ A. Gradnik v Števerjanu v četrtek, 26. 1. 2017, ob 17. uri in v osnovni šoli L. Zorzut v Bračanu v četrtek, 12. 1. 2017, ob 17. uri.

Večstopenjska šola / "Prisluhnimo pouku"

Prisluhnimo pouku - Danes smo otroci

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici vabi starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. letnik otroškega vrtca, da prisluhnejo pouku: v otroškem vrtcu Ringaraja v ul. Brolo v Gorici v torek, 24. 1. 2017, od 10.30 do 11.30; v otroškem vrtcu Sonček v ul. Max Fabiani v Gorici v četrtek, 12. 1. 2017, od 10.30 do 11.30; v otroškem vrtcu Pika Nogavička v Štandrežu v torek, 31. 1. 2017, od 10.45 do 11.45; v otroškem vrtcu Pikapolonica v Pevmi v četrtek, 19. 1. 2017, od 10.30 do 11.30; v otroškem vrtcu Kekec v Števerjanu v petek, 27. 1. 2017, od 10.30 do 11.30 in v otroškem vrtcu Mavrica v Bračanu v sredo, 18. 1. 2017, od 10.30 do 11.30.

Prisluhnimo pouku - Danes smo učenci

Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici vabi starše otrok, ki bodo v prihodnjem šolskem letu obiskovali 1. razred osnovne šole, da prisluhnejo pouku: v osnovni šoli O. Župančič, v ul. Brolo v Gorici v torek, 17. 1. 2017, od 8.30 do 9.30; v OŠ F. Erjavec v Štandrežu v sredo, 25. 1. 2017, od 8.30 do 10.00; v OŠ L. Abram v Pevmi v petek, 20. 1. 2017, od 8.30 do 10.00; v osnovni šoli A. Gradnik v Števerjanu v petek, 27. 1. 2017, od 8.30 do 10.00 in v OŠ L. Zorzut v Bračanu v petek, 13. 1. 2017, od 8.00 do 9.30.

Tečaji alpskega smučanja v priredbi SPDG

Slovensko planinsko društvo že nekaj desetletij prireja tečaje alpskega smučanja za mladino. Ta ponudba bo tudi v sezoni 2016/2017, in sicer v sodelovanju s SK Brdina. Prirejajo začetniške in nadaljevalne tečaje. Potekali pa bodo v kraju Forni di Sopra ob sobotah in nedeljah. Prvo srečanje na snegu – v upanju, da bo zima vendarle pokazala svoj pravi obraz – bo v soboto, **14. januarja**, in v nedeljo, **15. januarja**, zadnje pa 11. oziroma 12. februarja. Tečaji bodo celodnevni, organizatorja pa bosta poskrbela tudi za avtobusni prevoz. Po lanskoletnih pozitivnih izkušnjah bodo imeli tečajniki možnost izbire tečaja ob sobotah ali nedeljah. Prijave bodo sprejemali na sedežu društva, Verdijev Korzo 51/int, 5. in 10. januarja vsakič med 18. in 20. uro.

Števerjan / Odprtje sedeža Civilne zaščite

V soboto, **21. januarja**, se bo ob 10.30 v kraju Križišče št. 34 v Števerjanu (pri osnovni šoli A. Gradnik) začelo slavje ob odprtju sedeža Civilne zaščite. Prisotni bodo županja Franca Padovan, podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, odbornik FJK za Civilno zaščito Paolo Panontin in deželni direktor CZ Luciano Sulli. Ob 11. uri bodo na sporedu pozdravni nagovori in krajši program, sledijo odprtje in blagoslov sedeža ter zdravica. Vabljeni vsi občani!

SCGV Emil Komel Gorica / Božični koncert

Iskrene misli in želje, izražene v glasbi in besedi

Učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel so v adventnem in božičnem času namenili poslušalcem kar nekaj toplih glasbenih voščil. Ena izmed takih prisrčnih prireditev, ki so napolnile srca z lepimi občutki, je bil Božični koncert, ki so ga priredili v goriškem mestnem središču v sredo, 21. decembra 2016. Napovedan je bil v cerkvi sv. Ivana, a ker je nastopila težava s kurjavo, so se vsi preselili v bližnji Dom Franca Močnika, ki se je napolnil do zadnjega kotička.

Z veselo in spodbudno pesmijo, z nežnimi, sanjavimi melodijami iz svetovne klasične in ljudske glasbene literature so učenci različnih starosti in glasbenih izkušenj ustvarili prav prijeten spored. Program se je začel z nastopom Otroškega pevskega zbora Emil Komel in skupine Nauk o glasbi 1 pod vodstvom Damijane Čevdek Jug in ob spremljavi harmonike Roka Šuligoja. Lepo sta zazveneli *Zbudimo se iz spanja* J. Franca in nemška božična *Budno in veselo*. Jure Bužinel in Manuel Persoglia sta posamič iz svojih harmonik zvabila glasbenega duha J. S. Bacha in A. Holminova. Orkester trinajstih kitar je pod vodstvom Martine Gereon ustvaril posebno vzdušje s stavki iz skladb M. Giulianija, F. Sora, K. Seppa in J. S. Bacha. Čarobne trenutke sta s harfami priklicali Mira in Vida Boškin. Ob koncu pa je napolnil tesni "odrski" prostor dvajsetčlanski Šolski godalni orkester; med njimi so bili tudi izkušeni glasbeniki Jurij Lavrenčič, Marianna Meroni, violočelo, in Eva Dolinšek, basso continuo. V orkestrski sestav so vključeni tudi trije učenci Glasbene matice iz Doberdoba. Pod suverenim vodstvom Luigija Pistoreja so mladi orkestraši kar najlepše, s skladbami J. Gossa in A. Vivaldija, sklenili doživet glasbeni večer, ki so ga požlahtnile globoke misli različnih avtorjev. Te so prebirali trije člani goriške Mladinske skupine O'Klapa.

Organizatorji koncerta, SCGV E. Komel z ravnateljico Alessandro Schettino na čelu, so za vodilno geslo koncerta izbrali misel matere Terezije *"Širite ljubezen, kamorkoli greste: naj nihče ne odide od vas, na da bi bil srečnejši in boljši"*. Sooblikovalci prisrčnega glasbenega dogodka so nekaj tihe sreče gotovo vzbudili v srcih poslušalcev s svojim zavzeto pripravljenim in občuteno podanim nastopom.

Iva Koršič

Štandrež / Praznik miru in prijateljstva

Prisrčen nastop malih in odraslih pevcev

Foto DP

V nedeljo, 18. decembra 2016, je bila prostorna štandreška cerkev premajhna, da bi sprejela vse, ki bi radi prisluhnili božičnim melodijam. V cerkvi so se vrstile točke programa Praznika miru in prijateljstva, ki so jih oblikovali malčki iz štandreškega vrtca Pika Nogavička osnovne šole Fran Erjavec in MePZ Štandrež, ki je nastopil pod taktirko Zulejke Devetak. Kot je povedal predsednik društva sKultura 2001, Marjan Breščak, gre velika zahvala vzgojiteljicam otroškega vrtca in učiteljskemu zboru osnovne šole, ki so skrbno pripravili otroke za enourni program, ki je obsegal recitacije in božične motive. Številni prisotni so z burnim ploskanjem nagradili vzgojitelje in otroke, ki so se res potrudili ter nudili prisrčen in spontan predbožični spored z božičnimi voščili in željami za novo leto. Ker so bili prostovoljni prispevki namenjeni štandreški dekanijski Karitas, se je Joana Nanut v imenu dobrodelne ustanove zahvalila za vse prispevke in predstavila delovanje Karitas, ki ima žal vedno več obiskovalcev, ki se soočajo z raznimi stiskami in se težko preživljajo. Ob koncu sporeda so vsi otroci in pevci mešanega zbora zapeli priljubljeno *Sveto noč*. Lepemu doživetju v cerkvi je sledilo prijetno srečanje na trgu pred cerkvijo, kjer je društvo sKultura 2001 poskrbelo za toplo pijačo in božične sladice.

Na trgu so bile že od jutra stojnice, na katerih so bili na razpolago božični motivi, okraski in sladice, pa tudi knjige Goriške Mohorjeve družbe. Po jutranji maši so skavti prižigali betlehemski ogenj v znamenju miru in sprave in ga oddajali obiskovalcem maše, da bi ga ponesli na svoje domove. Na trgu pred cerkvijo so postavili velike, umetniško izdelane lesene jaslice, delo domačinke Sonje Maligoj. V štalici je bila že pripravljena slama, ki je čakala na rojstvo Deteta.

V ponedeljek, 19. decembra, so osnovnošolski otroci obiskali številne najstarejše vaščane, jim poklonili božična voščila in zapeli lepe božične pesmi. Marsikateremu so se oči orosile in vsi so bili izredno veseli otrok, ki so prinesli v hišo del božičnega razpoloženja. Verjetno so se nekateri spomnili na otroška leta, ko so se posebno veselili praznika rojstva Božjega otroka.

V nedeljo, 8. januarja 2017, je bila vsakoletna čezmejna dobrodelna baklada; udeležili so se je Vrtojbenci in Štandrežci, ki so skupno korakali do Jeremitišča.

DP

Volčiči in volkuljice iz Gorice

Pogumno v boj proti opicam Banderlog!

Volčiči krdela Sambhur so se 17. 12. 2016 odpravili spet na lov. Opice Banderlog so namreč napadle njihov brlog in ukradle mojstrske besede. Mladi skavti so se zbrali zgodaj popoldne na skavtskem sedežu, kjer se je začela dogodivščina. Ko so se mladi volki zavedeli izgube mojstrskih besed, so takoj začeli preiskovati območje, če bi mogoče našli sporočilo hudobnih opic. Korak za korakom so sledili sledem roparjev in razumeli, da si morajo vsako mojstrsko besedo zaslužiti z različnimi preizkušnjami. Najprej so pri brlogu srečali Sivega brata, ki jim je veliko povedal o zgodovini skavtskega sedeža, Kulturnega centra Lojze Bratuž in telovadnice ter jim tako pomagal rešiti prvo uganko. Kasneje so se napotili proti Feiglovi knjižnici, kjer so jih opice preizkusile v poznavanju imen knjig. Po poti do cerkve sv. Ivana so se ustavili pri Katoliški knjigarni in uredništvih Novega glasa, Pastirčka in Goriške Mohorjeve družbe. Vsaka prestana preizkušnja je volčičem omogočila pridobitev izgubljenih mojstrskih besed. Zadnjič so se z opicami Banderlog spopadli v obliki dvoboja, ko so morali v temi hudobne skalpirati, da bi si pridobili manjkajočo mojstrsko besedo.

Volčiči so se pogumno borili in si prilastili vse mojstrske besede. Njihova moč je prestrašila opice, ki so nemočne zbežale. Lov se je končal pri cerkvi sv. Ivana z malico in sklepno molitvijo. V veselem vzdušju so se volčiči poslovili in odšli domov v pričakovanju, da se po božičnih počitnicah spet srečajo s prijatelji skavti.

Nora puma

Založba Mladika
v sodelovanju z vinsko kletjo FIEGL
vabi na predstavitev knjige
Marija Čuka
MOLK KOLORADSKIH HROŠČEV
Sodelujejo harmonikar Manuel Persoglia iz razreda prof. Mirka Ferlana pri SCGV Emil Komel, recitator Dramske družine F. B. Sedej Nikolaj Pintar, urednica Nadia Roncelli in avtor.
V četrtek, 19. januarja, ob 18. uri v vinski kleti FIEGL na Oslavju.

Stolna cerkev v Gorici / Božični koncert

Naj mile božične melodije še zvenijo!

Na dan praznika sv. Štefana, prvega mučenca, 26. decembra 2016, je bil v goriški stolnici, ob lepem številu poslušalcev, tradicionalni božični koncert. Kot podoživljanje božičnega dogodka in premišljevanje skrivnosti božične noči si je to glasbeno srečanje v davnih 50. letih prejšnjega stoletja zamislil duhovnik in vnet glasbenik prof. Mirko Filej. Že vrsto let ga zdaj prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica, ki mu predseduje Dario Bertinazzi. Prav on je pred koncertnim sporedom imel krajši, a pomenljiv nagovor, ki je vseboval tudi kritične pripombe. Povedal je, da se pri Združenju cerkvenih pevskih zborov vsako leto sprašujejo, ali se bo na ta koncert prijavil kak zbor – čeprav jih je v ZCPZ vključenih kar 40! - Spraševal se je tudi, kam je izginilo tisto domače, prijetno pričakovanje Božiča v adventnem času. "Adventa skoraj ni več, ostaja seveda v cerkvah, v vijoličasti barvi prtov in mašnih plaščev in morda v adventnem venčku. //... // Naša družba, žal tudi slovenska, ki se je prepoznavala v vrednotah krščanstva in cerkvenega leta, se je prepustila "modi" praznovanja. //... // Danes se praznovanje Božiča ponekod začne že pred 8. decembrom in se konča na božični dan. //... // Poglejte malo okoli sebe, pri prijateljih, pri znancih, po mestih in vaseh. Od Brezmadežne do Božiča se prirejajo same božičnice in večerje in koncerti... Celo športna društva prirejajo božičnice... Zdi se mi oz. sem vsako leto vedno bolj prepričan, da celo beseda Božič pri večini ljudi, celo pri kristjanih, sploh ne pomeni več rojstvo Jezusa Kristusa, ampak je le praznik veselja, dobrote, prijateljstva, torej vseh tistih lepih namenov, ki skušajo nadomeščati krščanski praznik. Do mene so prišle celo kritike na račun petih litanij in zahvalne pesmi, češ da to niso več časi za take obrede, in to s strani ljudi, ki so povezani in delujejo v naših organizacijah. Seveda prepuščam vam to v razmislek in kot predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov želim, da bi te moje besede ne vzeli kot retoriko, ampak kot resen problem našega časa in naših ljudi. Krščanska slovenska skupnost v Italiji ni izvzeta iz globalizacije in relativizma, ampak postaja čedalje enaka ostalemu svetu. Zato je moja zaključna želja naslednja: vse vas naprošam, da se o tej situaciji doma, s prijatelji, z znanci pogovorite in mi sporočite, kaj ljudje mislijo o tej naši pobudi. Moje mnenje pa je takšno: dokler se bo tudi samo en zbor prijavil na božični koncert, ga bomo priredili. Dokler bomo imeli slovenske župnike, bomo imeli še naprej tudi litanije in blagoslov! Včasih človeka potre, ko sliši take in drugačne kritike. Zavedati se pač moramo, da nas je katoličanov vedno manj in v našem malem slovenskem svetu smo manjšina v manjšini. In prav zaradi tega sem trdno prepičan, da so litanije in blagoslov še kako potrebni"! Ob koncu je zaželel blagoslovljene božične praznike in naj Jezus prinese vsem tisti notranji mir, ki ga vedno bolj potrebujemo, in naj vsem v novem letu Bog da obilo zdravja. Zahvalil se je tudi vsem nastopajočim.

/ str. 15

Iva Koršič

Dario Bertinazzi (foto dpd)

MoPZ Štmaver (foto dpd)

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2016

Kdo je pravzaprav butelj?

Čeprav so v mestnem središču na sejem sv. Andreja vabili vrtiljaki in stojnice z najrazličnejšimi izdelki, so abonenti Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2016 skoraj popolnoma zasedli župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu. V goste je na letošnje tretje srečanje s komedijo, v nedeljo, 4. decembra 2016, prišla gledališka skupina KUD Valentin Kokalj Visoko. Visoško društvo je pred tremi leti praznovalo 80-letnico kulturne dejavnosti na Visokem in 60-letnico zdajšnjega kulturnega društva, pri katerem je bila včasih zelo dejavna prav dramska skupina. Po obdobju zatišja je v sezoni 2010/11 spet dobila zagon gledališka dejavnost. V lanski sezoni so na oder postavili komedijo *Butelj za večerjo*, ki jo je z ošiljenim peresom na račun pomanjkanja moralnih načel v današnji družbi in prav nič lepih medsebojnih odnosov napisal francoski dramatik, scenarist, filmski režiser in producent Francis Veber, v slovenščino je tekst prestavila in ga priredila Tanja Ribič. Režijo, ki domiselno razvija komedijsko štreno, je podpisal Frenk Kranjec. On je v predstavi tudi nastopil v nosilni vlogi kot butelj Franci Potrebuješ in je z Aleksandrom Gašperlinom v vlogi Petra Jereba imenitno vodil več kot dveuren kar zahteven komedijski splet, v katerem je protagonist človek, ki ga je uspešni založnik Peter povabil na dom, da bi ga peljal k druščini izbranih prijateljev. Ti so si omislili posebne večerje, na katere so vsakič povabili nekoga, ki naj bi se po njihovem iz pogovorov izkazal za čim večjega butlja. Toda včasih so meje "buteljstva" zelo tanke ... Avtor se v satiričnem tekstu obrega tudi ob finančni kriminal in korupcije državnih uslužbencev ter ob njihovo neznanje. Postavlja pa tudi vprašanje resnice, ki je ob koncu zmagovalka. Prav to moramo iskati, če želimo vsako zadevo spraviti na svoje mesto, pravi režiser predstave Frenk Kranjec. Vsebina se seveda duhovito suče tudi okrog vprašanja, kdo je butelj, kaj sploh pomeni biti butelj in kaj vse lahko butelj ušpiči.

Uvodoma je kot vselej Božidar Tabaj, že v božičnem vzdušju, predstavil visoško ljubiteljsko gledališko skupino, ki je sicer že gostovala v Štandrežu. Z Vanjo Bastiani sta pa vodila žreb, pri katerem so sladkih božičnih dobrot in lepih ročnih izdelkov bili deležni srečni izžrebanci. Ob koncu predstave pa je srečelov razveselil števerjanskega abonenta, ki mu je sreča dodelila cel surov pršut.

Naslednja predstava bo v novem letu, v nedeljo, 15. januarja 2017, ko bo dramska skupina KUD Rače uprizorila komedijo *Pacient v čakalnici*. Iz humornih nitk jo je stkal igralec in tekstopisec Andrej Jelačin, ki je večkrat nastopal v komičnih utrinkih kot Toni Karjola.

IK

Foto DP

Kulturni center Lojze Bratuž
Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Koncertna sezona 2016/2017

INVOKACIJE

NAJLEPŠA DUHOVNA GLASBA RAZLIČNIH RELIGIJ

KONCERTNI ZBOR CARMINA SLOVENICA
KARMINA ŠILEC, DIRIGENTKA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
NEDELJA, 22. JANUARJA 2017, OB 17. URI

Informacije in nakup vstopnic:
Kulturni center Lojze Bratuž ponedeljek - petek med 8.30 in 12.30
Tel. +39 0481 531445 e-mail: info@centerbratuz.org

Obvestila

JAVNI RAZPIS - 13. PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR: Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeljuje za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. januarja 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete – 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovojnici: "Predlog za priznanje".

PD Rupa-Peč vabi na vsakoletni izlet v klasično Grčijo, v Meteoro, od 23. do 29. avgusta 2017. Info na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Prodajam gozdna drva in oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obredov (kmetija Aleš Komjanc, Jazbine).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja šestdnevni izlet, od 16. do 21. maja 2017, v Nemčijo - 25 LET PO PADCU ZIDU za ogled Berlina in drugih pomembnih mest. Predvpis na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure do 31. januarja.

V središču mesta dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERŠEVANA. Informacije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z izkušnjami išče 24-urno delo, varstvo starejših oseb. Tel. 00386 31 382152.

Z veseljem vam zašijem in popravim oblačila, izdelam zavese in druge šivane izdelke. Lahko pridem tudi na dom. Vida, telefon 00386 31 721 243

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarelega ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 – Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s triindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

Profesorica slovenščine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja ter pri varstvu otrok. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Darovi

Ob 5. obletnici smrti Marije Murovec daruje hčerka 100 evrov za cerkev sv. Ivana in 100 evrov za Sv. Goro.

Za Novi glas: Zavod Sv. Družine 100 evrov.

Čestitke

Ob rojstvu drugorojenca Kristjana se veselimo s srečnima staršema Andrejo in Davidom Vizintinom ter malim Matijo. Novorojenčku želimo, da bi ga Božja roka varno spremljala skozi življenje. Iskrene čestitke izrekajo PD Štandrež, Kulturni center Lojze Bratuž in Katoliško tiskovno društvo.

Čestikam se iz srca pridružujemo vsi pri Novem glasu.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 13.1. 2017 do 19.12.2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 13. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 15. januarja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 16. januarja (v studiu Stefania Beretta): Le spomin...

Torek, 17. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kako so odkrivali nevidne drobnoživke 1. del - Izbor melodij.

Četrtek, 19. januarja (v studiu Andrej Baucon): Četrtkov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

štandrež 2016

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 15.1.2017, ob 17. uri
KUD Rače
Andrej Jelačin
PACIENT V ČAKALNICI
komedija
Režija: Melita Lašič

- Nedelja, 28.1.2017, ob 20. uri
PD Štandrež - dramski odsek
Premiera
Abonmajska predstava

- Nedelja, 29.1.2017, ob 17. uri
Jean Jacques Bricaire
DOHODNINA
komedija
Režija: Jože Hrovat

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu

V SOORGANIZACIJI ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Pomemben življenjski jubilej zagnanega kulturnika

80 let Marija Maverja

Marij Maver bo v nedeljo, 15. januarja, dopolnil 80 let. Kljub temu da se v javnosti zelo nerad pojavlja v ospredju in tvegamo, da nam bo to pisanje zameril, je prav, da se mu vsaj s temi vrsticami vendarle oddolžimo za vse tisto, kar je naredil dobrega za skupnost, ne da bi od kogarkoli pričakoval plačilo in zahvalo. Ko se oziramo nazaj v skupno preteklost, se brez težav lepo spominjamo, kako nestrpno smo pričakovali sobotne večere Slovenskega kulturnega kluba s predavanji, debatami, literarnimi, dramskimi ter glasbenimi nastopi najbolj nadobudnih članov (ti se bil med njimi), a tudi z razigranostjo naših mladih let. Potem smo odraščali, a vendar ohranjali živo zavest skupnosti, ki nas je povezovala in nalagala tudi prve odgovornosti. Pri tem si vztrajal, tudi potem ko si se zaposlil in ustvaril družino. Izguba drage Matejke te ni zlomila.

Na začetku si sodeloval pri Radijskem odru, več let poučeval na šoli, in končno prevzel uredništvo govorjenih sporedov na tržaškem radiu, kjer si s sodobnimi prijemi dal pobudo za celo vrsto odmevnih in tudi pogumnih zamisli, kot so bile oddaje v živo, ki so za tisti čas in naše okolje predstavljale novost in izziv. Zate je bilo samoumevno delati v Slovenski prosveti in zato si brez pomišljanja in posebnih težav prevzel zahtevno dediščino Jožeta Peterlina. Prav tako ti je bilo naravno ukvarjati se s politiko v okviru Slovenske skupnosti, kasneje tudi v Svetu slovenskih organizacij, ki povezuje katoliška in demokratična društva v našem zamejstvu. Delo za skupnost vseskozi pojmuješ kot domoljubno obveznost in pobude na prosvetnem in kulturnem področju kot delo v korist obstoju manjšine. Z enako prizadevnostjo sodeluješ tudi v Društvu slovenskih izobražencev in pri Dragi, ki predstavlja tržaški prispevek k slovenski osamosvojitvi. A področje, ki ti je najbolj pri srcu in kateremu si posvetil svoje najboljše moči in prizadevanja, je gotovo urejanje revije Mladika in založbe, ki je po njej dobila ime. Tvoja je zasluga, da se je edina preživela tržaška revija razvila v sodobno medijsko sredstvo, eno redkih, ki povezuje zdomske in zamejske Slovence z matico. Založba pa je pod tvojim vodstvom posrbela za vrsto izdaj, ki predstavljajo ovrednotenje primorskega prostora, njegovih ljudi in njihove preteklosti. Prav za zasluge na založniškem področju si dobil tudi pomembno priznanje, Schwentnerjevo nagrado, s katero se je matica pred petimi leti spomnila nate. Pred desetimi leti pa si bil skupaj z Damjanom Paulinom deležen Tischelerjeve nagrade za pobudo in izvedbo izmeničnih vsakoletnih kulturnih izmenjav med Koroško in Primorsko, ki imajo že tridesetletno zgodovino. Leta 2011 so v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma pri branju utemeljitve Schwentnerjeve nagrade dejali, da si v zamejski skupnosti zgleden lik slovenskega kulturnika, ki ga ženeta predanost slovenstvu in velik čut odgovornosti. To niso bile priložnostne besede, ampak resnični izraz tvoje drže in čutenja, ki ti ga vsi priznavajo. Prijatelji ti iz srca želimo, da bi zdrav in čil še dolgo opravljal to vlogo v naši skupnosti.

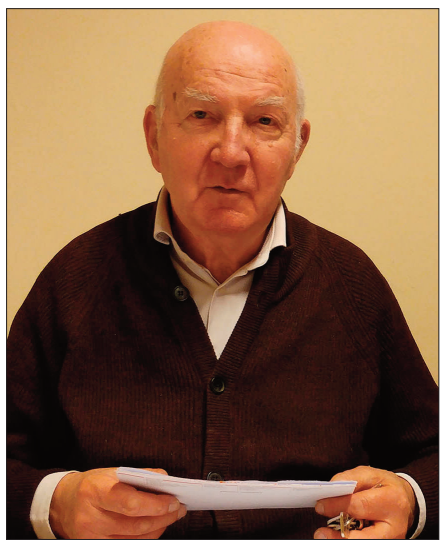

Sergij Pahor

Umetniki za karitas v Gorici

Le še ta teden so v galeriji Ars na Travniku v Gorici na ogled likovna dela, ki so nastala na 22. koloniji Umetniki za karitas sredi avgusta 2016 na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino. Na odprtju razstave je 20. decembra lani predsednik društva Ars Jurij Paljk spodbudil k večji empatiji in sočutju, saj se tudi danes da narediti veliko dobrega. Potem ko je violinistka Sara Gorkič, gojenka prof. Mojce Križnič na SCGV Komel, podarila navzočim Paganinijev capriccio, je Jožica Ličen, vodja projekta, prisrčno dejala, da "božični čas ne bi bil to, kar je, če ne bi prišli v galerijo Ars v Gorico". Letošnja kolonija je imela za geslo "Pogum vse ljudstvo v deželi", saj v tej naši deželi manjka poguma, da verjamemo, da bo umetnost spremenila sveta. Preveč se poudarjata revščina in sovraštvo, premalo ljubezen in dobrota, pravo bogastvo srca. Likovna kritičarka in strokovna sodelavka Anamarija Stibilj Šajn je povedala, da se kolonija širi "kot tsunami", spregovorila o umetnikih in delih ter spodbudila k velikodušnosti! (daljši zapis na www. noviglas. eu)

In memoriam

Anđelko Klobučar (1931 – 2016)

Glasba je stvar, ki mora imeti svoj začetek in konec ...

V hrvaškem glasbenem svetu je bil Anđelko Klobučar znan, upoštevan pa različno. Rodil se je v Zagrebu, njegov starejši brat Berislav je svetovno znan dirigent. Anđelko je diplomiral na zagrebški Glasbeni akademiji leta 1955 na zgodovinsko-teoretskem oddelku. Obenem je še študiral orgle pri prof. Franju Lučiću in kompozicijo pri prof. Milu Cipri. V orglah se je izpopolnjeval v Salzburgu. Kot štipendist francoske vlade je bil v Parizu od 1965 do 1966 in tam spoznal najpomembnejše predstavnike tedanje francoske orglarske šole.

Na zagrebški Glasbeni akademiji je predaval od leta 1968 do upokojitve, in to teoretske glasbene predmete (solfeggio, polifonijo). Pozneje se je povezal z Inštitutom za cerkveno glasbo, na katerem je poučeval fugo, polifonijo, orgle in orglarsko tehniko. Leta 1992 je postal redni član Razreda za glasbo in muzikologijo pri Hrvatski akademiji znanosti in umetnosti in leta 2012 dobi naslov emeritus Zagrebške univerze. Manj znano je, da je skupaj s prof. Hugom Bergantom in prof. Hansom Haselböckom zasnoval dispozicijo za orgle v ljubljanskem Cankarjevem domu.

Izvedel je nad petsto orglarskih koncertov, in to od Pariza (Notre-Dame, v Westminstrski katedrali v Londonu, v Moskvi, veliki dvorani leningrajske akademije in na vseh večjih orglah v nekdanji Jugoslaviji ...). Njegov glavni orglarski repertoar so bili Bach, C. Frank, O. Messiaen in glasba hrvaških skladateljev.

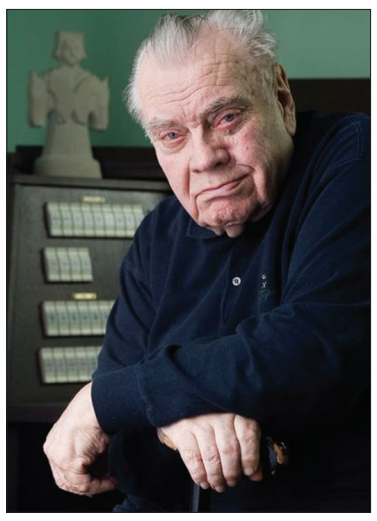

Ustvarjal je orgelsko, orkestralno, solistično in komorno glasbo. Njegov glasbeni opus obsega nad 230 skladb, med katerimi so trije veliki koncerti, pa tudi glasba za 120 filmov.

Njegova ljubezen do cerkvene glasbe se zrcali v velikem številu maš, psalmov in motetov. Lahko zapišemo, da je bil eden od Hrvatov, ki je napisal največji opus hrvaške resne glasbe. Glavno mesto pa imajo vsekakor orglarske skladbe in sakralna dela. Ob 900. obletnici zagrebške nadškofije je skomponiral znano *Papeško mašo* (1994), ki je bila izvedena tudi ob obisku Janeza Pavla II. Na področju liturgične glasbe je poznan po duhovnih popevkah (*Ti Gospodine ljubiš sva bića* ...), pisal je tudi otroško cerkveno glasbo (*Zlatna harfa*), motete (*Otče naš, Se dan, Isus že*), marijanske korale, večernice, kantate (*Preminuće sv. Franje*), evharistično molitev za otroško mašo ... Bil je tudi obnovitelj hrvaške cerkvene glasbene dediščine, kjer je sledil vzoru predhodnega cecilijanskega gibanja.

Več kot dvajset let je bil organist v zagrebški stolnici in orglal pri vseh pomembnejših liturgičnih opravilih. Mogoče je bil bolj znan v inozemstvu kot doma, vendar je na "svojih stolnih orglah" postal središčna oseba, ob kateri se je oblikovala, kresala, pa tudi rojevala liturgijska glasbena kultura Hrvatske. V tistih jeklenih časih, ki so bili pri Hrvatih drugačni kot pri nas, je dobival veliko polen, vendar je kljub vsemu ostal redni stolni organist in bil neka siva eminenca, saj ga je politična smetana jemala z rezervo, kot "umetnika z obrobja". Do študentov je bil strog, pa tudi razumevajoč. Ko je pri igranju na orgle kaj "zaškripalo", je navadno rekel: "Pa da, kad budete kopčali, bude bolje ..." Spomin mi poroma v čas, ko so zagrebški bogoslovci snemali prvo ploščo z duhovnimi popevkami. To so bili "ŽETEOCI". Ker je veljal za neko markantno glasbeno osebo, je imel tudi svoj ugled in distanco. Tako je bilo tudi pri bogoslovcih. Ojunačili so se in prišli do njega. Najprej jih je začudeno pogledal. Ko so mu povedali, kaj hočejo, in pokazali svoje glasbene umotvore, je vzel svinčnik in začel popravljati, dodajati in piliti ... Tudi njemu gre zahvala za glasbeni uspeh, ki so ga imeli ŽETEOCI, pa tudi Arsen Dedić, ko je z ŽETEOCI zapel tisto prelepo pesem *Majka Marija*, v kateri je upodobil dalmatinsko mater in tako ovekovečil svojo mamo, kar je rad pripovedoval, saj mu je ona bila vzornica na glasbenem področju, pa tudi v življenju nasploh.

Ambrož Kodelja

Kratke

Prof. Mariji Pirjevec priznanje Latisana per il Nord-Est

Marija Pirjevec, dolgoletna profesorica slovenske književnosti na tržaški univerzi, predsednica Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm in avtorica številnih knjig in strokovnih člankov o slovenski literarni zgodovini tako v slovenščini kot v italijanskem jeziku, je prejela posebno priznanje literarne nagrade Latisana per il Nord Est 2016, ki jo razpisuje občina Latisana na Videmskem in je bila letos že triindvajsetič zaporedoma. Priznanje je prejela za esejistično delo Questa Trieste... Pahor, Rebula, Košuta e altri saggi sulla letteratura slovena (Ta Trst... Pahor, Rebula, Košuta in drugi eseji o slovenski literaturi), ki je izšlo leta 2015 pri založbi Mladika in leta 2016 zaradi velikega zanimanja doživelo drugo izdajo.

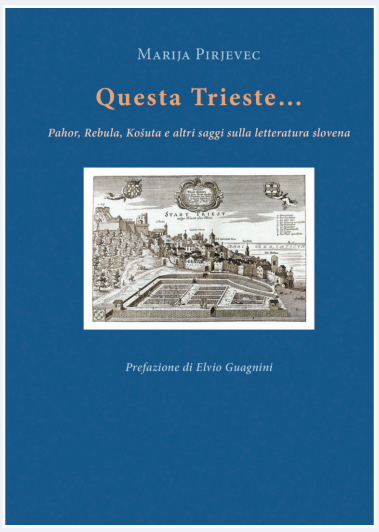

Izšla je 9. številka tržaške revije Mladika

Deveta številka tržaške revija Mladika, ki je izšla konec novembra, ima v Fokusu poglobitev poloma Tržaške kreditne banke; ta je povzročil propad celotnega družbenega gospodarstva slovenske manjšine v Italiji. Minilo je namreč 20 let od poloma TKB-SAFTI, finančno-gospodarske grupacije, ki je upravljala t. i. družbeno premoženje. Uvodničar pojasnjuje, da je to premoženje morda res bilo družbeno, vendar je tudi res, da je z njim v celoti razpolagala Slovenska kulturno gospodarska zveza. Ta organizacija je dejansko razpolagala z velikimi sredstvi in bi lahko bila za manjšino pravi blagoslov, vendar je vse samovoljno upravljala in s tem krepila svoj monopolistični politični in moralni položaj v manjšini. Postala je tako močna, da je brezpogojno izključevala vse, ki niso soglašali z njo. Tako je prišlo do razkola v manjšini, ki traja še danes. Sistemu TKB-SAFTI je zadal hud udarec padec komunizma in propad Jugoslavije, predvsem zaradi špekulacij in tveganih poslov, ki so takrat bili sklenjeni zaradi ambicij določenih sil. Ta udarec ni samo šokiral javnost, opeharil je tudi mnoge v dobri veri in jim povzročil težke materialne izgube. Iskanje krivcev je bilo jalovo početje, vsi so se namreč opravičevali in metali krivdo na pomanjkanje politične volje za rešitev banke. Skratka, v manjšini so ostale nezaceljene rane in veliko jeze pri vseh, ki so bili prizadeti in še danes ne vedo, kdo so bili akterji tega propada. Zaradi tega se je revija Mladika odločila, da predstavi prispevek za boljše razumevanje tedanjega dogajanja. V ta okvir spada pogovor z ekonomistom in raziskovalnim časnikarjem mag. Radom Pezdirjem, ki je sredi oktobra v Trstu spregovoril o udbovskem ozadju zamejskega družbenega gospodarstva, o genezi le-tega in njegovih dedičih v letu 2016. O tem pišeta tudi Damijan Terpin, in sicer o reševanju Kmečke banke, ter Martin Brecelj o stranki Slovenska skupnost in družbenem gospodarstvu. Posebna pozornost je v reviji namenjena 20-letnici zamejskega tednika Novi glas; v članku je tudi pogovor z odgovornim urednikom Jurijem Paljkom in nekdanjim predsednikom Zadruge Goriška Mohorjeva Petrom Černicem. V rubriki Naš utrip beremo zanimiv intervju, ki ga je pripravila Anka Peterlin, z mag. Ireno Deželak, poslovno mednarodno trenerko, direktorico podjetja Academia uspeha II in dvakratno dobitnico nagrade Top 10 predavatelj. O radijskem govoru in nastopu pred mikrofonom piše Manica Maver, Tomaž Simčič pa o Mariju Kogoju ob 60-letnici smrti. V rubriki Antena je veliko novic o kulturnem dogajanju na Tržaškem. Sledi izčrpen članek Mitja Petarosa o tržaškem umetniku Liviu Mužini, ki slika v posebnem stilu, njegova olja namreč uvrščajo v hiperealistični slog. V literaturi beremo drugi del istrske zgodbe na kose Lede Dobrinja, cikel pesmi, ki je prejel 2. nagrado za poezijo na 44. literarnem natečaju Mladike, in novelo Tadeje Krečič Scholten Enkrat ni nobenkrat. Med pričevanji je objavljen zapis, ki ga je pripravila Urška Žgur o svoji babici Vidi, ki je pri petnajstih letih opravila vlogo babice pri porodu svoje sestre, in deseto nadaljevanje Mirelle Urdih o življenju v Trstu v 40. letih prejšnjega stoletja. V rubriki Prebrali so za vas je objavljen zapis Alenke Puhar o knjigi Martina Breclja Anatomija političnega zločina. V prilogi Rast je uvodno misel o potresu v Umbriji napisala Urška Petaros, Mojca Petaros pa o nastopu mladinske pevske skupine Vesela pomlad na dunajskem glasbenem festivalu konec oktobra 2016. O udeležbi mednarodnega krožka MOSP na seminarju YEN v Avstriji piše Ester Gomisel. Objavljeni so tudi kratek pogovor z Veroniko Škerlavaj, ki je prejela drugo nagrado za poezijo na literarnem natečaju SKK-MOSP, in njene nagrajene pesmi. Giulia Černic je napisala članek o tem, kako preživeti novembrske dni brez računalnikov in mobilnih telefončkov. Na zadnji strani je lep intervju, ki ga je Nika Pahor pripravila s svojo gluhonemo babico.

S 1. STRANI / Ob 80. obletnici zastrupitve Lojzeta Bratuža

Še danes "živa luč, zgled, vodilo"

Kot je 27. decembra zvečer pred poslopjem v ulici 4. novembra št. 32 v Podgori, kjer je imela sedež "Casa del fascio", v imenu organizatorjev spominskega večera povedal David Grinovero, so škvadristi na isti dan leta 1936 po večerni maši izpred vaške cerkve ugrabili organista Lojzeta Bratuža in nekaj pevcev cerkvenega zbora, da bi jih ustrahovali in odvrnili od slovenskega petja v cerkvi. Mučili so jih in prisilili, da spijejo ricinusovo olje, Bratužu pa so dali piti umazano strojno olje, zaradi česar je po dveh mesecih umrl. Prosvetno društvo Podgora je pred desetimi leti postavilo na pročelje ploščo, ki bi "vsakega mimoidočega spominjala na nesmiselnost nasilja in na trpljenje pokončnega Slovenca". Njegova "edina krivda je bila ta, da je preveč ljubil petje, svoj jezik in narod". Ob 80-letnici sta predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj in predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franca Padovan postavila venec pod tablo, "ki priča, da nismo pozabili, in ki mora postati za vse Slovence pravi kraj spomina".

Spominu na 80. obletnico zastrupitve Lojzeta Bratuža je nato v cerkvi sv. Justa mučenca v Podgori bila posvečena sv. maša. Cerkev so napolnili ljudje iz vse Goriške, od Brd do Krasa, pa tudi iz Tržaške in bližnjih krajev Slovenije. Med navzočimi so bili prof. Lojzka Bratuž, podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, predsednik SSO Walter Bandelj, predsednica ZSKP Franca Padovan, predsednik ZCPZ Dario Bertinazzi, goriška občinska svetnica Marilka Koršič, pokrajinski tajnik SSk Julijan Čavdek ter drugi predstavniki političnega in društvenega življenja. Dekan Marijan Markežič je pri maši povedal, da imamo kristjani preko Boga čudovito priložnost ohranjati stik z našimi rajnimi, s svetniki v nebesih in z ljudmi na zemlji. Tokrat smo molili "za pokoj duše našega Lojzeta Bratuža in prepričan sem, da se mu lahko tudi priporočamo, da posreduje za nas, posebno za naše družine, za našo skupnost". V homiliji je Markežič povedal, da so tudi pred 80 leti veselo praznovali Jezusovo rojstvo, s katerim je na svet prišla luč; le dva dni kasneje je velika tema hotela zadušiti svetlobo in pahniti v žalost celotno vas. "Kako blizu sta si ostala luč in tema, ljubezen Boga in sovraštvo človeka"! Božja modrost pa nas uči, da je kdaj pa kdaj tema tudi močna, ne more pa do konca premagati svetlobe. Že primer mučenca sv. Štefana in, podobno, Lojzeta Bratuža nam kaže, da je luč ljubezni močnejša od sovraštva. V največjem sovraštvu je Štefan prosil za tiste, ki so ga kamenjali. "Nerazumljiva svetloba, ki preganja največjo temo človeškega sovraštva: to je ljubezen, ki razbija najmočnejše utrdbe zla". Štefanovi in Lojzetovi nasprotniki so dokazali, da niso sposobni priznati in sprejeti njune drugačnosti, čutili so se ogrožene. Tertuljan je lepo povzel bistvo preganjanj, da je kri mučencev seme novih kristjanov. "Naloga ni lahka. Kristjani je niso vedno razumeli in tudi ne vedno izpolnjevali". Če bi se Lojze Bratuž pojavil tu med nami, kaj bi nam nocoj položil na dušo in srce, se je vprašal mašnik. Gotovo bi sledil velikemu Gandiju ali Luthru Kingu, gotovo bi nas spodbudil, naj gojimo kulturo, vzgajamo mladi rod, ostajamo zvesti narodnim vrednotam, vse to pa naj plemeniti globoka vera v Božjo pravičnost. "Prepričan sem, da tako Lojze misli zdaj in nas vabi na to pot, da vztrajamo, obenem pa je on, kot drugi naši priprošnjiki, pripravljen dati nasvete, kako naj v spremenjenih časih gremo po poti za Kristusom", je še povedal g. Markežič. "On naj vodi naše misli, besede in dejanja"! Podgorski župnik Josip Caha je tik pred koncem maše pri mikrofonu dejal, da narod, ki se spominja svojih junakov, upa v prihodnost. "Upajmo, da bosta tudi žrtev in smrt našega Lojzeta seme in prihodnost našega naroda, naše Cerkve v Gorici in po vsem svetu".

Slavica Radinja

David Grinovero

Po obredu je PD Podgora v sodelovanju z ZSKP in pod pokroviteljstvom SSO-ja pripravilo kulturni program. V društvu in pevskem zboru, ki je "idealni naslednik zbora, ki ga je Lojze Bratuž vodil v tej cerkvi še nekaj minut, preden so ga ugrabili", so čutili potrebo in dolžnost, da primerno počastijo spomin na tragične dogodke, je obrazložil Grinovero. Nekaj pesmi je zapel Mešani pevski zbor Vrtojba, ki ga vodi Zdravko Leban, ganljive stihe Ljubke Šorli so občuteno zrecitirale mlade članice skupine O'Klapa, Sanja, Kea in Vanja Vogrič. Priložnostni govor je imela prof. Slavica Radinja, ki je med drugim spomnila, kako je argentinski časopis Slovenski list že leta 1937 napisal, da je Lojze Bratuž "mučenec slovenske nabožne božične pesmi". Poudarila je, da je bil blagega značaja in med ljudmi priljubljen, vsekakor pa nadarjen in sposoben glasbenik, kot tak tudi marsikomu v zgled. Nedopustno je, da se njegovega pokopa sredi noči ni mogel udeležiti nihče in da so krivci lahko mirno hodili po naši zemlji. "Ali je res tako napak imeti rad svoj jezik, slovensko besedo, slovensko pesem? Ali je to greh? Ali je to prepovedano"? Da, bilo je prepovedano, "čeprav se nam to zdi danes skregano z zdravo pametjo". Bratuža se moramo spomniti ob obletnici, pa tudi, ko se vozimo po drevoredu 20. septembra in se peljemo mimo kulturnega hrama, ki nosi njegovo ime, ali ko poslušamo zbor, ki ravno tako nosi njegovo ime, ali pa enostavno vsakič, ko v Gorici in okoliških vaseh zaslišimo slovensko pesem. "Slovenske pesmi v Gorici brez Bratuža ne bi bilo"! Prav je, da tudi otrokom v šoli in doma pripovedujemo zgodbe iz tistega časa. Mogoče ne bodo takoj razumeli, a njegove dediščine ne bi spoštovali, če tega ne bi počeli. Bratuž je pustil neizbrisen pečat v glasbenem svetu, pa tudi v književnosti, v rahločutni in nežni poeziji mlade vdove Ljubke Šorli, ki je morala sama skrbeti za otroka. Ne smemo pozabiti, kaj je pomenil fašizem. Preveč ljudi v svoji ignoranci poveličuje to strašno obdobje, ki je ljudem odvzelo humanost, čemur pa se slovenski človek ni podredil. Ostati človek je za Slovenca tedaj pomenilo, da ostane Slovenec. Takšen je bil tudi Lojze Bratuž, ki sicer ni bil povezan z organiziranimi oblikami odpora, a je pokazal, da lahko ostane sam sebi zvest samo tako, da še naprej skrbi za slovensko pesem. On je še danes živa luč, je zgled, vodilo, "zato ne dovolimo, da postane le prazen simbol". Naj nas njegovo trpljenje dokončno nauči, da se takšno sovraštvo in nasilje nikakor ne smeta ponoviti, sicer bi bila njegova žrtev zaman, je zatrdila govornica.

Srečanje je s kora sklenil podgorski zbor z Bratuževo priljubljeno pesmijo Kragulčki pod vodstvom Petra Piriha. Prav tako, kot so mu podgorski fantje poslali zadnji pozdrav pred 80 leti. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Pod spominsko ploščo

Recitatorke Kea Vogrič, Vanja Vogrič in Sanja Vogrič

"Koroška Draga" v Tinjah

V soboto in nedeljo, 7. in 8. januarja, je bilo v Katoliškem domu prosvete v Tinjah tradicionalno Novoletno srečanje, ki ga že več desetletij prirejata Združenje katoliških izobražencev pri Katoliški akciji v Celovcu in omenjena ustanova skupnosti koroških slovenskih duhovnikov Sodalitas ali Sodaliteta.

To je nekakšna "koroška Draga", ki s predavanji, razpravo, kulturno točko in mašo privablja udeležence tako iz Koroške kot iz matične Slovenije, večkrat še iz Italije in drugih evropskih držav. Tudi med predavatelji so bili v preteklih letih pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Letošnje srečanje se je v treh sklopih soočilo z žgočimi izzivi. Najprej s položajem Evropske zveze, ki se prvič srečuje z vprašanjem, ali bo sploh obstala. O tem sta realistično predavala slovenska evropska poslanca Lojze Peterle (NSi) in Milan Zver (SDS).

Lojze Peterle, Marija Gruškovnjak in Zdravko Inzko (foto Vincenc Gotthardt)

Nato je bilo na vrsti razmišljanje o stanju koroških Slovencev ob zgledu dveh osebnosti, ki sta vtisnili svoj verski in kulturni pečat času med svetovnima vojnama in v prvih desetletjih po drugi svetovni vojni. O prelatu dr. Rudolfu Blümlu (1898-1966) je predaval dr. Jože Till, o dr. Vinku Zwittru (1904-77) pa podpredsednica Katoliške akcije Marija Gruškovnjak, ki je tudi povezovala celotno Novoletno srečanje. Posebno doživetje je bila okrogla miza s sodelovanjem petih otrok dr. Zwittra, ki so razgrnili nekaj spominov in pogledov na očeta.

Prvi dan srečanja se je končal s kulturnim večerom. Nastopila sta ženski pevski zbor Rož iz Št. Jakoba v Rožu, ki ga vodi Primož Kerštanj, in Kvintet Krnice iz Št. Štefana na Zilji, ki ga vodi Hermann Fritz.

O sedanjih izzivih za katoliško Cerkev je imel v nedeljo dve razmišljanji dekan Teološke fakultete v Ljubljani lazarist dr. Robert Petkovšek, ki je ob koncu srečanja za udeležence somaševal z rektorjem Doma prosvete Jožetom Kopeinigom in pridigal v domski kapeli, ki jo od leta 2012 krasijo sijajni mozaiki p. Marka Rupnika. / ij

Vladka Tucovič

JEZIKOVNICA 4

Odvečni presledek

Jezikovnih napak je več vrst. Mnogo jih nastane zaradi neznanja, nekatere so zgolj lapsusi, včasih pa nam jo zagode tiskarski škrat, kar je tudi svojevrstni lapsus – to je nehotena napaka, ki ne nastane, ker kakšnega pravopisnega pravila ne bi poznali, pač pa, ker se nam v besedilo prikrade, če nismo dovolj pozorni. Tiskarskemu škratu bi dandanes lahko rekli kar programski škrat, saj do napake ne pride pri stavljenju besedila v tiskarni, ki ga tako rekoč ni več, pač pa že prej, ko se besedilo računalniško oblikuje. Pozornemu bralcu rubrike Jezikovnica verjetno ni ušlo, kako je bil v prvi in drugi objavi zapisan moj elektronski naslov, kamor lahko naslovite jezikovna vprašanja. Prav bi bilo, če bi bil zapisan: *vladka.tucovic@fhs.upr.si*, v resnici pa je ponagajal takšenle programski škrat, ki je opisan uvodoma, in je pisalo: *vladka. tucovic@fhs. upr. si.* Kakšna je razlika med tema zapisoma? Na prvi pogled je skoraj ni, vendar: v prvem, ustreznem, za pikami ni presledka, v neustreznem pa presledki za pikami so. Če bi tak elektronski naslov, s presledki za pikami, vpisali v okvirček za prejemnika elektronske pošte, odgovora na jezikovno vprašanje ne bi bilo, ker vašega vprašanja sploh ne bi prejela, saj bi tak naslov bil neveljaven. Pa bi bil tudi pravopisno napačen? Da. Kdaj moramo pravzaprav za piko narediti presledek in kdaj ne? Ali ne drži, da je za piko vendar zmeraj presledek? Da in ne, bi se lahko glasil moj odgovor, zato pojdimo lepo po vrsti.

Pika, o kateri se v šoli učimo najprej, je tista, ki zaključuje poved. Za njo moramo narediti presledek, saj velja, da se naslednja poved v besedilu začne s presledkom levo od začetka te nove povedi. S tem ponavadi nimamo težav, saj je tudi za večino drugih ločil treba postaviti presledek, npr. za nekončnim ločilom vejico (v pričujočem besedilu mrgoli primerov zanjo) in za vsemi drugimi končnimi ločili, kot so klicaj, vprašaj in tri pike. Podobno je s piko, ko nastopa znotraj povedi in ne zaznamuje njenega konca, pač pa vrstilnost številnikov, npr. v datumih *(danes je 5. januar ali 5. 1. 2017)* . Prav vidite, za pikama pri številkah, ki označujeta dan in mesec, morata biti presledka, zato so napačni številni zapisi brez presledkov, ki jih nenehno videvamo povsod *(5.1.2017)* . Ali velja enako pri zapisu ure? Ne, tam pa med uro in minutami ne sme biti presledka, prav je torej *ob 12.30* in narobe *ob 12. 30.* Za piko presledka tudi ne napravimo, ko zapišemo večja števila, npr. *20.000 milj*, pa tudi ne, ko zapišemo spletni naslov *(www.noviglas.eu)* ali naslov elektronske pošte *(uprava@noviglas.eu)* .

Ali presledek je ali ga ni, seveda ni pomembno, če pišemo na roko, drugače pa je, kadar tipkamo, čemur pa se dandanes skorajda ne moremo več izogniti. Govorimo o t. i. stičnosti oz. nestičnosti ločil. Če je ločilo stično, se vsaj na eni strani drži besede (npr. pika na koncu povedi in vezaj v besedi *rdeče-bela* zastava ter stični pomišljaj v zvezi cesta *Trst–Ljubljana*, ki je celo na obeh straneh stičen). Nestično ločilo pa je npr. nestični vezaj *(Josip Murn - Aleksandrov)* ali nestični pomišljaj *(Prišel, videl – zmagal.)* . O pomenski razliki med vezajem in pomišljajem bomo spregovorili v kateri od prihodnjih Jezikovnic, tokrat se še zaustavimo pri piki.

Pogosto je namreč s presledkom za piko križ tudi v okrajšavah nazivov, ko se pred imenom zvrstita dve taki okrajšavi ali celo več. Tako je narobe, če za univerzitetnega diplomiranega inženirja zootehnike zapišemo: *univ.dipl.inž.zoot.*, pravilno pa je: *univ. dipl. inž. zoot.* Presledka za pikama sta po tem vzorcu obvezna tudi pri drugih nazivih (izredni profesor se pravilno okrajša: *izr. prof. dr.* Janez Novak, napačno pa *izr.prof.dr.* Janez Novak; pravilno je doc. dr. Marija Novak, narobe pa *doc.dr.* Marija Novak).

Zelo pogosto vidimo narobe zapisane tudi druge okrajšave: tega meseca *(t.m.)* , tako imenovani *(t.i.)* , samostojni podjetnik *(s.p.)* , družba z omejeno odgovornostjo *(d.o.o.)* , delniška družba *(d.d.)* . Vse to je pravilno s presledkom za piko, torej: *t. m., t. i., s. p., d. o. o., d. d.*

Za sklep bi torej lahko rekli takole: večinoma je za piko obvezen presledek, vedno pa ni tako, zato moramo biti pozorni na to, kdaj presledek rabimo pravilno in kdaj ne. Bralcem rubrike Jezikovnica želim, da bi se v novem letu pri rabi pravopisnih pravil motili čim manj in da bi se ob prebiranju jezikovnih nasvetov marsičesa naučili na novo ali si zgolj osvežili spomin. Srečno 2017!

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si.

Kratke

Noč klasikov na liceju Prešeren

Na liceju France Prešeren bo v petek, **13. januarja**, manifestacija Noč klasikov, ki ga učno osebje v sodelovanju z dijaki letos prvič prireja po zgledu italijanskih klasičnih licejev (La notte dei classici). Dogodek se bo začel ob 18. uri s prvim delom, na katerem bodo spregovorili univerzitetni docent in publicist dr. Miran Košuta, kulturna delavka in pesnica Marija Kostnapfel ter pisatelj, esejist in dramatik Duško Jelinčič. V drugem delu, okvirno od 20. do 22. ure, bodo potekale delavnice, ki jih bodo predstavili dijaki klasične smeri v sodelovanju s profesorji. Zadnji del, ki se bo končal opolnoči, pa bo v celoti v režiji dijakov.

Praznovanje sv. Štefana pri sv. Antonu Novem v Trstu

Sončno, prav prijetno vreme je bilo na štefanovo; tako je bilo lažje tudi starejšim vernikom iz mestnih predelov priti k popoldanski maši v cerkvi sv. Antona Novega na praznik mučenca sv. Štefana. Evharistično daritev je vodil koprski župnik Primož Krečič; z njim je somaševal duhovni pomočnik te cerkve Klemen Zalar. S petjem je mašno daritev spremljal združeni zbor ZCPZ, ki ga je vodil Edi Race. Na orgle je igral Tomaž Simčič. V uvodu je odmevala melodija Božji nam je rojen Sin, Ivana Zupana. S Tretjo mašo Ubalda Vrabca se je nadaljevala daritev, ki so jo dopolnjevale pesmi Jožeta Trošta, Josipa Sicherla in Leopolda Belarja. Berilo je prebrala ga. Alojzija Mozetič. Gospod Krečič je v homiliji izpostavil lik mučenca sv. Štefana, ki je za mučitelje prosil Boga, naj jim ne prišteva tega greha. Spregovoril je tudi o stanju duha v današnjem svetu, ki ga pretresajo vojne in

razne zablode človeškega ravnanja, ki povzročajo gorje celotnemu človeštvu. Nešteto mučencev umira zaradi vere tudi v današnjem času. Ob koncu maše se je ga. Majda Cibic zahvalila za udeležbo in obenem izrekla božično voščilo ter zaželela zdravo in uspešno novo leto vsem prisotnim in njihovim družinam. Ob koncu daritve sta zadoneli še nepogrešljiva Gruberjeva Sveta noč in Belarjeva Glej zvezdice božje. Za konec praznovanja so se kot dodatek oglasile še tri pesmi: Poslušajte vsi ljudje v priredbi Ubalda Vrabca, Jožef prileten mož neznanega avtorja in Raduj človek moj Leopolda Cveka. Sledilo je druženje na sedežu Slovenske skupnosti, kjer je bila priložnost, da smo si nazdravili in voščili ob skorajšnjem praznovanju novega leta; za družabno pogostitev je poskrbel g. Albert Štrajn. Mrak je že legal na mesto, ozračje je postajalo vse bolj mrzlo, ko so se udeleženci razhajali. / P. V.

Tradicionalni božični koncert godbe "Nabrežina"

V nedeljo, 18. decembra 2016, se je v nabrežinski telovadnici zbralo veliko število gostov, da bi uživali ob poslušanju nabrežinske godbe, ki nas ves povojni čas ob raznih priložnostih razveseljuje in s tem nadaljuje od fašistov prekinjeno delovanje prve godbe, ustanovljene daljnega l. 1897. Tokratni koncert nas je prijetno presenetil zaradi lepega števila mladih deklic in dečkov, ki jih je neutrudni kapelnik Gratton pripeljal do zadovoljivega poznanja pihalnih instrumentov, kar so prikazali z izvedbo treh skladb.

Druga novost je bil nastop novega dirigenta, domačina dr. Aleksandra Rojca, profesorja klavirja pri Glasbeni matici. Predstavil se je z brezhibno izvedbo Straussove Na lepi modri Donavi, z Rombergovo Princ študent in Reguličevo Mojo deželo. Vsa tri dela je publika nagradila z dolgim, iskrenim ploskanjem ob zadovoljstvu, da se je domači strokovnjak odločil, da pripomore k rasti domačega godbenega društva.

Spored so popestrili Fantje izpod Grmade, ki so v tem letu obhajali petdesetletnico delovanja; ubrano so zapeli nekaj pesmi domačih avtorjev pod vodstvom Hermana Antoniča.

Predsednik godbe se je ob koncu zahvalil članom, ki so omogočili nastop, ter občinski upravi za uporabo telovadnice in s šopkom obdaril najzaslužnejše. Sledila je tradicionalna bogata zakuska, ki je omogočila, da smo se še dolgo zadržali v prijetni družbi. / n. k.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA
v sodelovanju s Kulturnim centrom Lojze Bratuž - Gorica

vabi na koncert božičnih pesmi

TIHA NOČ IN BLAŽEN MIR

Pod vodstvom dirigenta Mirka Ferlana ga bodo oblikovali združeni mladinski pevski zbori s solisti ob spremljavi kvarteta harmonik, violine, tolkal ter saksofona.

Božično misel bo podala Neva Zaghet

nedelja, 15. januarja 2017, ob 17. uri
stolnica sv. Justa v Trstu

Zadnji ponedeljkov večer DSI v letu 2016 / Gostja s. Klavdija Žerjal

O adventnem času, času tišine in pričakovanja

Adventni čas je čas pričakovanja, notranje tišine, ko prisluhnemo božji besedi. Gospod nas prihaja rešit iz slabotnosti, v kateri živimo, daje se zastonj in ne zahteva nič v zameno. Tako je sestra Klavdija Žerjal iz redovne skupnosti Loyole spregovorila zbranim v Peterlinovi dvorani na zadnjem rednem ponedeljkovem večeru v letu 2016 Društva slovenskih izobražencev.

Božično razmišljanje s. Klavdije je bilo osredišče na povezavo med božjim usmiljenjem in z njim povezanim izrednim jubilejnim letom ter božično skrivnostjo. Kot je v buli *Misericordiae vultus* napisal papež Frančišek, je "usmiljenje temeljni zakon, ki biva v srcu vsakega človeka, ko z iskrenimi očmi pogleda brata, ki ga sreča na življenjski poti". Ljudje smo vedno ljubljeni ne glede na meje, ki nam jih postavlja naš greh. Dovolj je le, da odpremo naša srca Jezusu, ki postanejo jaslice, v katerih se rodi Jezus. Njega lahko doživi čisto vsak, od sodobnega iskalca Boga do največjega grešnika. Ljudje smo večkrat preizkušani, a Bog nas ljubi in nas brezpogojno sprejema.

Foto damj@n

Usmiljenje je zastonjsko Božje dejanje. Gospod ne prihaja mogočno in vzvišeno, temveč se razodeva v majhnih stvareh. Potrebna je osebna vera s poglobitvijo, da se nam Bog razodene v naših notranjih bojih. Kot je dejala mati Terezija, je Božič vsakič, ko ostaneš tiho, da bi poslušal drugega, ali ko Gospodu dovoliš, da po tebi ljubi druge ljudi. Gospod se sklanja v naše uboštvo, nas poživi in utrjuje v veri; ve, da potrebujemo njegovo pomoč in odpuščanje, zato nam je blizu v vsakem trenutku našega življenja. On gleda v našo globino, in ko se mu zaupamo, nam je dana milost.

Sestra Klavdija je nato spregovorila o osebnih izkušnjah, ko je v mladosti veliko iskala njegovo obličje, usmiljenje pa je vedno čutila zelo blizu, saj jo je po slednjem Gospod od nekdaj nagovarjal. Izpostavila je dejstvo, kako nismo navajeni na kulturo poklicanosti. V tržaški mentaliteti ni tega, da nosi vsak človek globoko v sebi določen poklic, ki ga je treba samo odkriti z Gospodovo pomočjo. To je lahko poročenost, duhovništvo ali redovništvo in posvečeno življenje. Prav odgovor na notranji klic prinaša odrešenje. Bog vedno kliče, a v človeku je preveč strahu, da bi mu odgovoril.

Ljubezen, usmiljenje in Božič so tesno povezani med seboj. O tem je prepričana s. Klavdija iz reda Loyolk, ki jo je poslušalcem v Peterlinovi dvorani predstavil Tomaž Simčič in ji postavljal vprašanja. Ni greha, ki bi ga Gospod ne vzel nase, saj nas sprejema in ljubi takšne, kot smo. Pogosto nismo hvaležni za vse dobro, kar je okoli nas, in se osrediščimo samo na negativne in slabe stvari. Treba pa je gledati z očmi vere. Jaslice nam pomagajo, da razumemo skrivnost Božiča, ker govorijo o ponižnosti. Božič prinese veselje in mir tistim, ki kot pastirji v Betlehemu sprejmejo angelove besede in iščejo Boga. On nudi neomajno gotovost, da lahko v njej živimo, se gibljemo in smo.

Tokratna gostja je spregovorila še o kulturi poklicanosti in usmiljenja, ki temelji na medosebni ljubezni. Gospodova beseda nas kliče, naj odidemo iz brezbrižnosti in individualizma, saj smo poklicani, da živimo drug za drugega. Človek je v krizi, ker je pozabil na Boga, ki daje smisel našemu življenju. S. Klavdija je svoje razmišljanje končala s pomenljivimi besedami pesmi duhovnika Franca Juvana: "Ko boš stal ob jaslicah, Jezusu odpri srce. Če se v tebi ne rodi, potem je vse zaman, Božiča ni in sreče ni".

Metka Šinigoj

Mozartova Čarobna piščal in Evita Malike Ayane

Dve krasni uverturi v novo leto

Novo leto se za ljubitelje glasbe začenja tako rekoč z ognjemetom. Gledališče Verdi je za uvodno opero leta 2017 izbralo slovito **Die Zauberflöte** nesmrtnega Salzburžana Wolfganga Amadeusa Mozarta, stalno gledališče Il Rossetti pa muzikal dua Andrew Lloyd Webber in Tim Rice **Evita**, ki od leta 1973 navdušuje London, Broadway in ves svet. Zdi se mi krasna priložnost za abonente obeh gledališč in za vse, ki cenijo klasično ali popularno glasbo, da se v teh razburkanih in včasih tudi turobnih časih za trenutek prepustijo magiji dveh absolutnih mitov, ki presegata okvire same glasbene umetnosti.

Čarobna piščal ali vizija o občem človekoljubju

Tržaška operna hiša je vodenje zadnje Mozartove mojstrovine poverila španskemu dirigentu in skladatelju Pedru Halffterju Caru, ki je pred meseci debitiral v Verdiju s simfoničnim koncertom, na katerem so zablesteli veliki Rusi (Čajkovski, Prokofjev, Musorski), režijo pa argentinski režiserki in koreografinji Valentini Carrasco. 35-letni Mozart nam je s pomočjo libretista Emanuela Schikanederja pustil čudovito oporoko, kjer je po vseh prejšnjih vrhunskih dosežkih, na področju (v glavnem italijanske) opere, ustvaril povsem nemško delo, "Singspiel" a z občo govorico, ki poudarja moč ljubezni, svobodoljubja, prosvetljenega duha in glasbe sploh kot absolutne vrednote.

Moje prvo srečanje s tem delom je bila krasna Bergmanova filmsko-gledališka ekranizacija iz leta 1975. Ravnatelj našega goriškega liceja, profesor klasičnih jezikov in veliki poznavalec-ljubitelj umetnosti Milko Rener, nas je takrat nevedne najstnike dobesedno povlekel v kino Modernissimo na matinejo z nenavadnim glasbenim filmom v nekonvencionalni postavitvi v švedščini, s pisano dramaturgijo, naivno prikazanimi vragolijami tičarja Papagena in ljubljene Papagene, z dostojanstvenim nastopom modrijana Sarastra in virtuozno šarmantnostjo Kraljice noči, njenih treh dam, lepotice, hčerke Pamine, zaročenca le-te princa Tamina, treh barvitih dečkov, pohotnega črnca Monostatosa in ostalih junakov te zgodbe.

Po mnogih ogledih in poslušanju tega bisera z blagoglasnim slovenskim naslovom, na katerega me je prvi opozoril prijatelj Silvan Kerševan, še zdaj mi niso prav jasni vsi dramaturški preskoki in razpleti, a saj ni pomembno, to je ena od značilnosti operne umetnosti, da fabula ni najpomembnejša sestavina. Še danes nas **Čarobna piščal** očara, ker je v vsej svoji sporočilnosti izredno neposredna, prava studenčnica, ob zabavnih, čustvenih, liričnih in čudežnih prizorih se stopnjujejo tudi zahtevnejši, filozofski in dramatični, a glavna poanta vsega je skrivnostnost, čarobna razsežnost, ki jo moramo le sprejeti in se ji predati, ne da bi preveč o tem razmišljali in presojali.

Velikega svečenika Sarastra pooseblja bas Roberto Scandiuzzi oz. Petar Naydenov, princa Tamina tenorista Vassilis Kavayas in Andrea Schifaudo, Kraljico noči sopranistki Viktoriya Romanova in Katharina Melnikova, njeno hčer Pamino sopranistki Elena Galitskaja in Lucrezia Drei. Papageno je Peter Kellner oz. Dario Giorgiele, Papagena Lina Johnson, Monostatos pa Motoharu Takei. Tudi najnovejša Verdijeva produkcija je v sodelovanju z japonsko Sawakami Opera Foundation, scenograf je Carles Berga, kostumografinja Nidia Tusal, lučkar Peter van Prael, dirigentka zbora Francesca Tosi. Po petkovi premieri (13. januarja) bodo še večerne ponovitve, ob 20.30, v soboto, 14., torek, 17., četrtek, 19. januarja; v soboto, 21., in nedeljo, 22. januarja, pa le popoldanski ob 16. uri. Za informacije in nakup vstopnic: www. teatroverdi-trieste. com.

Malika Ayane je Evita Peron

Naslednji teden, od srede, 18., do nedelje, 22. januarja, bo na vrsti v gledališču Rossetti italijanska priredba muzikala **Evita**, ki jo je pripravil Massimo Romeo Piparo, avtor še drugih uspešnih italijanskih uprizoritev slavnih glasbenih filmov, kot *Jesus Christ Superstar, My Fair Lady, The full monty, Moje pesmi, moje sanje* in *Billy Elliot.*

Nemara je imel ta prav, ko je za italijanski obraz in glas junakinje, ki jo je podoživela Madonna za znameniti film Alana Parkerja, izbral milansko pevko maroškega rodu Maliko Ayane. Še imamo v spominu Madonnino občuteno interpretacijo zelo priljubljenega in karizmatičnega lika žene argentinskega predsednika Juana Perona, z vsemi njenimi strastnimi, grenkosladkimi, močnimi značajnimi in dramatičnimi potezami. Malika Ayane s svojim eksotičnim glamurjem in nenavadnim glasovnim izrazom predstavlja seveda drugo zgodbo. A mislim, da bosta njena latinsko plavolasa zasanjanost in temperament, ki nas spominjata na druge šarmantne mešanke (kot npr. Rita Hayworth), lahko sprožila v občinstvu potrebno empatijo. In ne gre pozabiti, da ima razmeroma mlada pevka in kantavtorka, ki se ponaša z dvema nagradama žirije Mia Martini ter tretjim, četrtim in petim mestom na Sanremskem festivalu, tudi solidno klasično izobrazbo: študirala je čelo na milanskem konservatoriju in pela v otroškem zboru milanske Scale pod taktirko dirigentov, kot so Muti, Chailly in Sinopoli.

Webber in Rice sta avtorja še drugih uspešnic gledališke glasbe, kot so omenjeni *Jesus Christ Superstar, Cats* (leta 2014 je uspešno gostoval v Rossettiju), *The Phantom of the Opera* itd. Tu sta si zamislila lik pripovedovalca, kubanskega revolucionarja Che Guevaro (Filippo Strucchi), ki v dolgem flashbacku ob pogrebu junakinje obnovi glavne etape njenega razburljivega kratkega življenja. Preminila je pri komaj triintridesetih letih. Vseh 27 pesmi, ki jih je napisal Tim Rice, je v italijanščino prevedel kar sam režiser Piparo, tudi znameniti Don't Cry for me, Argentina in z oskarjem nagrajeno You must love Me...

Perona pooseblja Enrico Bernardi, Evitinega prvega zaročenca, plesalca tanga Augustina Magaldija, Tiziano Edini. Predstava šteje skupaj 40 nastopajočih: naj omenimo vsaj avtorje barvitih kulis Tereso Caruso, kostumov Cecilio Betona, koreografij Roberta Croce in vodjo orkestra Emanueleja Friella. V Trstu se končuje dolga turneja, ki je obiskala kar 35 italijanskih mest: premiera bo v sredo, 18. januarja, ostale večerne ponovitve vse do sobote, 21. januarja. V soboto in nedeljo, 22. t. m., bosta popoldanski predstavi ob 16. uri. Nakup vstopnic je mogoč v blagajni gledališča Il Rossetti od torka do sobote med 8.30 in 12.30 ter 15.30 in 18.30 (tel. 040 3593511) in še drugje v Trstu in drugih mestih FJK v sistemu Vivaticket: info www. ilrossetti. it in www. vivaticket. it.

Davorin Devetak

S 1. strani

Izročili so jo ...

Predvsem zaradi tega prizadevanja je odbor pri Knjižnici Dušana Černeta podelil nagrado Dušana Černeta, ki je 29. po vrsti, ravno temu oporišču slovenskega tržaškega življa. Delovanje Društva Rojanski Marijin dom obenem docela odraža ideje, za katere se je boril Dušan Černe: poleg slovenstva je veliki mož, pionir slovenskega demokratičnega preporoda, neutrudno gojil tudi čut za demokracijo in krščanstvo. Prvo nagrado je leta 1976 prejel beneški časopis *Dom*, lani pa je nagrado prejela *Skupnost družin Sončnica* iz Gorice.

Na omenjene temelje se opira razvejeno delovanje društva, ki je globoko povezano z utripom slovenskega krščanskega življenja krajevne župnije.

Kot je v utemeljitvi nagrade v imenu komisije Knjižnice Dušana Černeta izpostavil Tomaž Simčič na slavnostni podelitvi, ki je bila v petek, 6. decembra, v veliki dvorani Marijinega doma, je vreteno, okoli katerega se razvija ta vsebinski vidik, poleg rednega društvenega delovanja nedvomno cerkveni pevski zbor; ta je leta 2011 praznoval 60-letnico delovanja in še danes ima pomembno in po večini redno vlogo pri nedeljskem bogoslužju, ki ga od leta 1965 prenaša v živo Radio Trst A.

"Člani pevskega zbora pa niso aktivni samo pri petju v cerkvi, ampak so sploh prava gonilna sila pri vseh dejavnostih v društvu. Pomagajo, kjerkoli je treba, in brez njih bi gotovo tudi društva ne bilo. To so osebe, ki so močno navezane na Rojan in ki čutijo odgovornost za naše delo, naš obstoj", nam je takrat povedala gospa Žagar in dodala, da na "kulturno-prosvetnem področju se trudimo, da bi ohranili živo kulturno-prosvetno tradicijo in bi združevali predvsem Rojančane, pa tudi vse, ki jih naše ponudbe zanimajo".

Teh je kar veliko: društvo ponuja domačinom debatne in kulturne večere, praznovanja ob dnevu slovenske kulture, gledališke igre in folklorne nastope, predvajanja umetniških filmov domačih ustvarjalcev, dejavnosti Misijonskega krožka, za katerega skrbita Marija in Franko Saksida.

"Misijonski krožek skrbi tudi za otroke, posvojene na daljavo, in za zbiranje znamk v korist misijonom. Omeniti je treba tudi sodelovanje med Rojanskim Marijinim domom in rojanskim odsekom Vincencijeve konference. Njene članice namreč pomagajo potrebnim Rojančanom in obiskujejo naše bolnike tako na domu kot tudi po domovih za ostarele, posebno poleti, ko večinoma nimajo obiskov, za oljčno nedeljo pa poskrbijo za oljčne vejice. Društvo lepo sodeluje tudi z Glasbeno matico, ki ima svoj glavni sedež v Rojanu, v prostorih, v katerih sta bili nekoč slovenska osnovna in nižja srednja šola", je dejal Tomaž Simčič. Svoje dragoceno poslanstvo – je zapisano v utemeljitvi nagrade – uresničuje tudi z izdajanjem glasila *Med nami*, ki vsako leto redno poroča o delovanju društva samega in družbenega življenja v župniji. "Naj bo nagrada dodatna spodbuda za vaše nadaljnje delo, ki naj pripomore, da ostaneta slovenska govorjena in peta beseda ter molitev še naprej živa tudi v tem mestnem okraju", je sklenil Simčič.

Društvo, ki je nastalo leta 2003, po smrti priljubljenega dolgoletnega dušnega pastirja msgr. Stanka Zorka, ima svoj sedež v prostorih Marijinega doma na ul. Cordaroli, ki ga je svoj čas dal zgraditi s podporo slovenskih župljanov ravno nepozabni pokojni dušni pastir. V prostorih Marijinega doma ima redne tedenske vaje cerkveni zbor, v njem se člani društva zbirajo na sejah, pastoralnih svetih, prireditvah, predavanjih, druženjih in ob raznih priložnostih, tu pripravljajo razstave, saj ... "drugega slovenskega doma v Rojanu ni", nam je povedala gospa Dorica, ki močno obžaluje zaprtje osnovne in srednje slovenske šole. S tem dejanjem so se izgubili stiki z nekaterimi slovenskimi družinami, "novih pa večkrat sploh ne poznamo". Gospa Žagarjeva se je v intervjuju še spominjala časov, "zlatih časov", ko je pod duhovnim in organizacijskim zanosom g. Zorka slovenska narodna skupnost dobesedno žarela. "V Rojanu se je v zadnjih desetletjih narodnostni sestav prebivalstva zelo spremenil na škodo Slovencev. V letih, ko je g. Zorko začel graditi Marijin dom, je bilo v tem predmestju – danes je to že mesto – Slovencev veliko. Na tisto obdobje me vežejo zelo lepi spomini. Šoli, tako osnovna kot srednja, sta bili polni učencev oz. dijakov. G. Zorko je kot katehet poučeval verouk na šoli in je zato imel stik z otroki, ki jih je vsako soboto privabljal v Marijin dom, kjer so na dvorišču brcali žogo, igrali košarko ali kaj drugega. Imeli smo skavte, miklavževanja, božičnice, pustovanja, šolske prireditve. Mi mladi smo ustanovili dramsko skupino in nastopali na odru, delavne Marijine družbenice so duhovniku pomagale in mu bile v oporo. G. Zorko je bil zelo delaven in je veliko hodil po domovih slovenskih družin. Bil pa je tudi še mlad, poln načrtov in volje do dela".

Foto Henrik Sturman

Te poglede je gospa Žagarjeva izpostavila tudi v svojem zahvalnem nagovoru, v katerem je prisotnim v imenu društva voščila vse dobro v novem letu. "Mi smo skromno društvo, nimamo veliko članov, a verjemite, da delamo z ljubeznijo za našo skupnost. Pravzaprav nadaljujemo delo gospoda Stanka Zorka, ki nas je med svojim dolgoletnim službovanjem med rojanskimi verniki dosti, dosti naučil. Seveda so bili takrat drugačni časi". Obrazložila je, da je bilo svoj čas v Rojanu mnogo Slovencev in tudi slovenskih vernikov. "Upam si reči, da je bil Rojan v času Marijine družbe prava trdnjava vernikov". Danes je slika Rojana drugačna. "Rojan je postal del mesta, nekateri Slovenci so se odselili, nekateri so se asimilirali, najhujši udarec pa je bilo zaprtje osnovne in srednje šole. To je za skupnost ogromna škoda, ki se je človek zaveda šele pozneje, niti ne prvi trenutek. Zave se, ko vidi, da nima več pomladka, da ni naraščaja, na katerem bi gradil". Kljub pomanjkanju pomladka kleni Rojančani še vedno zaupajo v Božjo previdnost, kot jih je učil g. Zorko. "Mi bomo vsekakor skrbeli za našo rojansko slovensko skupnost tako v cerkvi kot v našem domu, dokler bomo mogli", je dejala.

In ravno predsednici društva je nečakinja Dušana Černeta gospa Ana Marija Prijatelj izročila diplomo, kuverto z denarnim prispevkom in monografijo o Dušanu Černetu s pomenljivim naslovom ***Zvestoba vrednotam*** (izdala sta jo založba Mladika in Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček). Kulturni program se je nato nadaljeval z nastopom rojanskega cerkvenega pevskega zbora pod vodstvom Zulejke Devetak, neuradni del večera pa je z družabnim trenutkom v preddverju Marijinega doma sklenil lep večer, ki ga je popestril tudi nastop ansambla Kraški šopek.

Govor Saše Martelanca o Dušanu Černetu

Član odbora Saša Martelanc je prisotnim na slavnostnem večeru prebral poglobljen oris Černetovega lika, ki ga v celoti objavljamo.

Spoštovani in dragi gostje in prijatelji!

Najprej iskren pozdrav današnjim slavljencem in vsem, ki ste prišli na tole prireditev. Lepše bi bilo sicer reči "spominsko srečanje", saj je tesno povezana z nekim imenom, z nekim človekom, ki je nekaterim med nami bil prijatelj ali pa dober znanec, zato je v našem spominu še zelo živ, čeprav nas je zapustil v že oddaljenem letu 1975, star komaj 59 let. To je bil DUŠAN ČERNE, narodni, politični in kulturni delavec, ki je že ovekovečen v leksikonih in raznih publikacijah, predvsem pa je že sprejet v zgodovinsko zavest tukajšnjih Slovencev, ki jim je poznavanje narodove preteklosti dragocena vrednota. Veliko o tem spoštovanem človeku pa je zbranega še zlasti v posebni knjigi z naslovom ZVESTOBA VREDNOTAM, ki jo je pred nekaj leti uredil naš neutrudni in natančni Ivo Jevnikar.

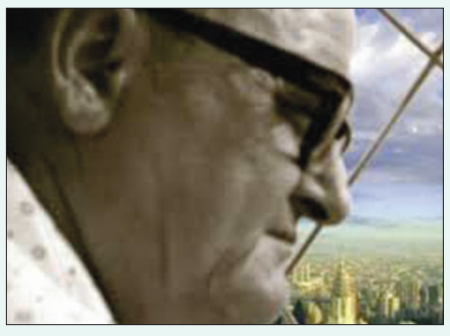

Danes torej praznujemo ob lepem spominu – in z dobrimi voščili! Na kratko opišemo pot in delo Dušana Černeta.

Rodil se je 21. maja 1916 v Trstu, sicer pa je bil po rodu iz Vipavske doline in je zgodnjo mladost preživel na Goriškem. Ker je bila njegova zelo zavedna in prosvetljena družina izpostavljena fašističnemu nadlegovanju in zatiranju, se je čez avstrijski ovinek preselil v Ljubljano in tam leta 1934 maturiral na klasični gimnaziji. Pot ga je zatem zanesla v Beograd, kjer je začel študirati pravo, a so vojni dogodki to obetavno pot presekali. Že vse do tedaj je aktivno deloval v organiziranih skupnostih primorskih izseljencev, ki so ohranili javno zavest o težkem življenju rojakov pod tujim nasiljem.

Ob izbruhu vojne se je Dušan Černe spet znašel v Ljubljani, ki jo je med tem okupirala Italija. Vključil se je v odporniško gibanje, in sicer demokratično, ki je bilo zunaj nadzora komunistične partije. Okupatorji so ga izsledili, aretirali in poslali v zloglasno taborišče Gonars. Še prej pa je bil več mesecev v zaporu za talce, kar je pomenilo, da je bil vsak trenutek izpostavljen ustrelitvi. Skoraj istočasno se je pripetila še ena aretacija, in sicer na njegovem vipavskem domu staršev: partizanski VOS-ovci so odpeljali njegovega mlajšega brata Davorina in ga ubili. Tako je tudi Černetova družina doživela slovensko medvojno tragedijo, ki niti Primorski ni bila prizanesena.

Dušan se je po italijanski kapitulaciji 1943 vrnil na rodno Goriško in je v času nemške okupacije deloval v bojni ilegali slovenskih četnikov. Ko je bilo vojne konec, se je z velikim navdušenjem lotil dela pri oživljanju slovenstva in vseh dolgo zatrtih oblik kulturnega ter svobodnega političnega življenja. Bil je pri mnogih pobudah, ko se je obnavljalo delovanje na gledaliških odrih, pri časopisih, ob rojevanju organizacij in slovenskih strank, ki so pri opravljanju dela za resnično demokratično življenje gojile tudi spoštovanje do krščanskih tradicij slovenskega naroda.

Sledila je preselitev v Trst, kjer se je Černetovo javno delovanje še potenciralo in dosegalo zelo vidne uspehe pri nastajanju mladinskih organizacij in kasneje narodne stranke Slovenska skupnost. Tu je bil ves čas ena izmed vodilnih osebnosti, zelo upoštevan in spoštovan. Njegovo temeljno načelo je bilo, da moramo Slovenci nastopati kot samostojen subjekt in ne v okviru italijanskih organizacij in strank.

Poklicno je Dušan Černe delal naprej pri tiskovnih uradih, dokončno pa v časnikarskem odseku tržaške radijske postaje. Sredi vsega tega dela in dejavnosti ga je v 59. letu starosti zadela kap.

Kmalu po njegovi smrti je začela skupina ožjih prijateljev razmišljati, kako bi ohranili spomin nanj. In nastala je zamisel o posebnem skladu, iz katerega bi se podeljevala priznanja osebam ali organizacijam, ki bi se med Slovenci v Italiji izkazale na področju kulturne in vsakršne dejavnosti v sozvočju s tremi Černetovimi življenjskimi vodili: slovenstvo, krščanstvo, demokracija. Sklad je zaživel in že ob prvi obletnici Dušanove smrti se je začela dolga serija vsakoletnih nagrajevanj, ki jih je bilo zapovrstjo 23. Po začasni pavzi je bila sprejeta zamisel, da se sklad razpusti in skrb za nagrade prevzame Knjižnica Dušana Černeta, ki je bila ustanovljena 25. novembra 1983.

Dušan je imel srčno rad slovensko domovino z vsem njenim naravnim duhovnim in človeškim bogastvom. Sanjal je o Sloveniji, ki naj bi bila pomirjena, uspešna in svobodna, s čim bolj varnimi mejami, s spodobnimi sosedi in mnogimi pravimi prijatelji po Evropi in v svetu. Taka domovina naj bi bila privlačna tudi za rojake zunaj njenih uradnih meja'. V manjšinski stvarnosti pa se je ognjevito zavzemal za doseganje in spoštovanje pravic, istočasno pa tudi za skupnost in dobre odnose med nami samimi. Podpiral je vse, kar povezuje in gradi. Razumevajoč je bil in toleranten – vendar nepopustljiv, ko je šlo za zavednost, zvestobo svojim koreninam in za svobodo v vseh odtenkih te vzvišene in plemenite besede. Če si mu kaj zaupal, je molčal kot grob, če ti je kaj obljubil, je držal besedo za vsako ceno. Znal je modro svetovati in daleč videti. Rad je imel glasbo, rože, vse lepe stvari in dobre ljudi. Pesem, ki ga je najbolj ganila, je imela naslov Polje, kdo bo tebe ljubil.

Kljub čustvenim potezam v prijetnem značaju pa je ohranil velik smisel za realizem in razsodno analiziranje. Zato je bil prepričljiv, poln znanja in razgledanosti, in jasno je bilo čutiti, da res verjame še posebej v tiste tri vrednote – saj se spomnite: slovenstvo, krščanstvo in demokracija.

Dragi Dušan, nocoj se v tvojem imenu veselimo z vsemi zares priznanja vrednimi v Društvu Rojanski Marijin dom!

Obvestila

Vincencijeva konferenca vabi na dva božična zborovska koncerta, ki ju DVS Primorsko (pod vodstvom Aleksandre Pertot) poklanja starejšim: v domu za starejše Ieralla na Padričah v četrtek, 12. 1. 2017, ob 16. uri in v domu ITIS, ul. Pascoli 31, v veliki dvorani, v torek, 17. 1. 2017, ob 16.45. S koncertoma se bomo tudi spomnili ustanovitve naše ustanove 8. 1. 1947.

Zanesljiva in resna gospa z izkušnjami išče delo: likanje, pospravljanje, varstvo starejših tudi 24 ur ali samo vikende. Tel. št. 00386 31 297566.

Darovi

Za Novi glas: v spomin na Savota Ušaja darujeta Marinka in David Brezigar 50 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami darujejo Lizeta Janežič 20 evrov, Ivica Švab 10 evrov, Irma in Savino Piščanc 20 evrov, Iza Arban 10 evrov, Marija Zanevra 20 evrov, NN 50 evrov in Giorgina Piščanc 20 evrov.

V spomin na dragega moža Maksa Šaha daruje žena Jelka 50 evrov za cerkev v Mavhinjah, 25 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco in 25 evrov za rojansko glasilo Med nami.

Za Društvo rojanski Marijin dom daruje Marija Zanevra 30 evrov.

Zahvala

Karitas vipavske dekanije se zahvaljuje župniji Barkovlje za darovani znesek 100 evrov za pomoč otrokom.

Nagrada Nadja Maganja

V spomin na gospo prof. Nadjo Maganjo Jevnikar (Trst, 9. septembra 1951 – Repentabor, 8. februarja 2006) in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost sv. Egidija Furlanije Julijske krajine, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo vsako leto podeljuje poseben odbor.

Prva Nagrada Nadja Maganja je bila podeljena 22. februarja 2010 dr. Metki Klevišarjevi. Naslednje nagrajenke so bile Tamara Chicunova, Tržačanka Laura Famea, Slovenka iz Argentine Angelca Klanšek, Jane Gondwe iz Malawija, Berta Vremec in Ljuba Smotlak iz Trsta, lani pa sta nagrado prejeli Anna Illy ter Duja Kaučič Cramer. Odbor bo v skladu s pravilnikom nagrado spet podelil februarja 2017. Zato vabimo vse, ki bi radi posredovali predlog za nagrado, da svoje predloge javijo na elektronski naslov premionagradanm@libero. it najkasneje do 20. januarja 2017.

Pravilnik nagrade Nadja Maganja

1. člen: Odbor podeljuje vsako leto denarno nagrado. Njeno višino določa iz leta v leto glede na zbrana sredstva in glede na stroške, ki so povezani s podelitvijo nagrade.

2. člen: Nagrada se podeli ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje - predvsem vera, molitev, ljubezen za raziskovanje na področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, nadalje pisanje kot sredstvo za posredovanje osebne izkušnje in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in medverski dialog, pedagoška izkušnja, solidarnost z revnimi in potrebnimi, varstvo človekovih pravic.

3. člen: Predloge za nagrado lahko kdorkoli (zasebnik, društvo, javna ustanova) posreduje članu Odbora ali pa neposredno na sedež Odbora.

4. člen: Odbor pregleda prejete predloge za Nagrado in z dvotretjinsko večino izbere možno nagrajenko ali nagrajenke. Svoj sklep najprej sporoči možni nagrajenki ali nagrajenkam. Po pristanku na sprejetje nagrade Odbor podeli nagrado, ki se praviloma izroča vsako leto v mesecu februarju, ko se spominjamo smrti Nadje Maganje in obhajamo Dan slovenske kulture. Proti sklepom Odbora v zvezi s podelitvijo nagrade ni možna pritožba.

5. člen: Podelitev nagrade poteka na javni slovesnosti, o kateri se javnost obvesti preko sredstev javnega obveščanja.

Koper / Zadnje adventno srečanje Kluba krščanskih izobražencev

Ko se postaraš, pride "polnost časov"

"Najlepši razgled na svoje življenje dobiš, ko se postaraš. Takrat nastopi, kar Sveto pismo imenuje polnost časov", je povedal psihoterapevt in frančiškan Marjan Čuk, ki zdaj živi v koprskem samostanu pri Sv. Ani.

Gost zadnjega adventnega večera koprskega Kluba krščanskih izobražencev (KKI) Marjan Čuk (53) je končal podiplomski študij zakonske družinske terapije. Vodi zakonske skupine, skupino za razporočene in sodeluje pri različnih programih za zakonce in družine.

"Življenje in svet, v katerem živimo, se zdita, da gresta v propad in samouničenje. Toda krščanski pogled na to dogajanje ni katastrofičen in pesimističen, saj svet in mi z njim ne gremo k svojemu koncu, pač pa CILJU: dovršitvi v luči novih nebes in nove zemlje. To velja tako na občestveni kot na osebni ravni", je rekel Čuk.

Obrnil se je tudi na vzgojo in predstavil sočutni tip vzgoje, pri kateri se skuša preprečiti psihično in fizično nasilje. "Živimo v svetu moči. Kdor je močnejši, bolj tlači. Mene šef, jaz otroke, najstarejši otrok mlajšega, najmlajši pa – mačko", je v smeh spravil obiskovalce v rotundi blaženega Elija pater Čuk. V središče je postavil načelo krotkosti. V krščanstvu je edino pravo merilo krotkost, ki je največja moč pastorale. Cerkev se je znašla v težavah, ker ni bila krotka. Kako naj bo Cerkev krotka, pa kaže sam papež Frančišek, je poudaril Čuk in citiral Kristusa, ki ni nikdar nikogar v kaj silil ali nanj pritiskal: "Krotki bodo deželo posedli".

Dotaknil se je tudi zakoncev, za katere ima v Kopru ob ponedeljkih večerna predavanja. Zakonski spor je ponazoril s trnom v roki, ki ga ne začutiš, dokler nekomu ne stisneš roke. Ob stisku te zaboli in misliš, da ti je druga roka povzročila bolečino, v resnici pa je vzrok v tvoji notranjosti.

Dobro obiskani adventni večeri KKI so se končali z napovedjo vrste postnih večerov spomladi.

Tino Mamić

In memoriam

Poslovil se je Anton Prijon, častni občan Občine Bovec

Svetovni prvak v kajaku, najboljši izdelovalec kajakov in inovator

V Nemčiji je lani, 30 decembra, v 87. letu umrl Anton Prijon, kajakaški svetovni prvak in svetovno znan izdelovalec čolnov in vesel. Po svoji športni karieri, ki je prišla do vrhunca v Nemčiji, je dobil idejo o izdelavi čolnov iz plastike in tudi izumil orodje ter tehnološki postopek zanjo. Uspel je tudi kot podjetnik izdelave in prodaje svojih izdelkov ter ustanovil turistično agencijo. Nekaj tega posla je prenesel tudi v ljubljeno dolino Soče, npr. Šport center Prijon s kajakaško šolo in trgovino v Čezsoči, v Klavže pa tovarno vesel..., in tako prispeval pomemben delež h gospodarskemu razvoju teh krajev, zaradi česar so mu podelili naslov častnega občana občine Bovec.

Od mizarja do svetovne športne in izumiteljsko - poslovne legende

Toni, kot so ga klicali doma v Solkanu in tudi sicer številni prijatelji, se je rodil leta 1929 v Solkanu, kjer je preživel otroštvo ob reki Soči in se izučil za mizarja. Že kot vajenec je rad kaj oblikoval in v očetovi mizarski delavnici izdelal "poseben" čoln, s katerim je zmagal na svoji prvi kajakaški tekmi na divjih vodah.

Ker v Jugoslaviji ni mogel uresničevati svojih športnih in poklicnih zamisli, je odšel v Nemčijo, kjer se je naglo uveljavil med najbolj perspektivnimi kajakaši, saj je postal že leta 1958 nemški prvak, naslednjega leta pa je na svetovnem prvenstvu v francoskem Treignacu priveslal do naslova svetovnega prvaka v kajaku na divjih vodah. Seveda za nemško reprezentanco! Že medtem je ugotavljal, da lesen kajak ne bo imel več dolgo tekmovalne in komercialne prihodnosti, in v njegovi glavi je dozorela ideja o izdelavi kajaka iz poliestrske mase. Spoznal je tudi, da bo lahko idejo uresničil najhitreje, če ustanovi lastno podjetje in mu ne bo treba nikogar prepričevati o svojih tehnološko revolucionarnih zamislih. Medtem si je v Nemčiji ustvaril družino in z ženo Lotte sta leta 1962 v Rosenheimu na Bavarskem ustanovila podjetje Prijon. Začel je z lastno mizarsko delavnico, kjer je izdeloval vesla, potem še čolne. Prispeval je veliko izboljšav in patentov, med drugim je njegov izum stroj za izdelovanje izjemno trdih tekmovalnih čolnov.

Medtem sta žela odlične rezultate na tekmovanjih tudi njegova hčerka in sin. Žal, se je zgodila tudi njegova največja življenjska tragedija, ko je še ne dvajsetletna hčerka na treningu reprezentance zbolela za pljučnico in na njegovo veliko začudenje v bolnišnici umrla ...

Med njegove pionirske dosežke spadajo predvsem čolni za slalom in spust na divjih vodah. Npr. na olimpijskih igrah leta 1972 so po uspehu prevladovali njegovi tekmovalni čolni. Vzporedno s tem pa tudi čolni za ekstremno kajakaštvo, morsko kajakaštvo in rekreativne spuste po divjih vodah.

Z dušo ob svoji Soči

Vest o njegovem slovesu je pretresla številne prijatelje po svetu in posebno domačine ob Soči, saj je z dejanji dokazal, da je neizmerno ljubil reko, dolino in zlasti njene ljudi. Samo na Bovškem je bil sponzor številnim društvom in organizacijam. Kadarkoli in kjerkoli je promoviral Posočje in njegove lepote, zlasti na področju vodnih športov. Soča privlačuje danes v svojo dolino največ turistov. Bil je Slovenc in Evropejec, demokrat. Iz njegovih oči, njegovega izraza na obrazu sta sijali dobrota, velika srčna dobrohotnost ...

Leta 2007 so ga umestili v hram kajakaških legend. Pokopan je bil v Rosenheimu, kjer živi njegov sin Anton z družino, ki je od očeta prevzel podjetje in ga vodi naprej.

Ob podelitvi naslova častnega občana Občine Bovec so zapisali, da je Toni mož reke Soče od otroštva pa do poznih zrelih let, ko je bil med prvimi, ki je reko preplul od Bovca do Solkana, kar je bil še en velik športni podvig. Vmes se je odvijala pestra zgodba, polna dinamike uspehov in tudi grenkih preizkušenj in trpljenja. Vedno znova so, po hudih padcih in težkih preizkušnjah, sledili ponovni vzponi, kar zmorejo le velike osebnosti.

Rad je pojasnil, da so bili Solkanci znameniti čolnarji in brodarji in to območje je dalo veliko vrhunskih športnikov in prvakov. Med njimi je tudi Toni Prijon, ki je bil leta 1947 med ustanovitelji Solkanskega brodarskega društva in je s svojo generacijo postavil temelje tega atraktivnega športa na divjih vodah. Svoj prvi tekmovalni čoln je izdelal v očetovi mizarski delavnici in z njim na tekmi zmagal. Že takrat je pokazal izreden smisel za konstrukcijo, aerodinamiko in inovativne prijeme ter novosti. V povojnih razmerah, v kruti osebni izkušnji, ko je bil po krivici obsojen na tri leta "robije", zanj v domačem okolju ni bilo prihodnosti, zato je, kot mnogi, zbežal čez mejo in se na Bavarskem zaposlil v tovarni kajakov Klepper, kjer so izdelovali tedaj najmodernejše zložljive kajake. Ob delu mu je ostalo še veliko časa za treninge. Trdo delo in vera vase sta se poznala na njegovi športni kvaliteti in osebnostni rasti, tako da je na državnem prvenstvu Nemčije pustil vse tekmece daleč za seboj. Sledil je njegov veliki športni uspeh: svetovni prvak ... Od tukaj naprej se je začela tudi njegova podjetniška pot najboljšega izdelovalca športnih plovil na divjih vodah. Prav njegovo podjetje je odprlo reke rekreacijskim športom kot nihče doslej v zgodovini kajakaškega športa. Po osamosvojitvi Slovenije je njegovo življenje potekalo med njegovima domovoma v Logu pod Mangartom in Rosenheimom.

Na slikah: Anton Prijon ob začetku svoje poslovne poti in ob razglasitvi za častnega občana Občine Bovec.

Miran Mihelič

VIPAVSKI PRIIMKI (23)

HROBAT

Priimek, ki ga najbolj daleč v zgodovini najdemo v Braniku in Dobravljah, je precej poseben. Lahko bi rekli celo izvorno vipavski. Hrovatov je namreč vsepovsod veliko, Hrobatov pa je daleč največ na Vipavskem. Čeprav gre za priimek, ki ima isti besedni koren, saj se črki B in V velikokrat zamenjujeta, pa lahko trdimo, da so vipavski Hrobati vipavski že več kot tri stoletja.

Na enak način so nastali tudi priimki Horvat, Hrovat, Hrovatin, ki jih najdemo po vseh srednjeevropskih deželah. Horvat je najpogostejši priimek na Hrvaškem in Slovaškem (Horvath). V Sloveniji je drugi najpogostejši priimek, med najpogostejšimi pa je tudi na Madžarskem. Priimek je dobil človek, ki je prišel iz Hrvaške. V resnici pa mogoče sploh ne gre za Hrvata, ampak za prišleka iz hrvaških dežel. To pa je bil lahko tudi Srb, Albanec ali Vlah. Nekdo, ki se je pač priselil z juga. To je najbolj logična razlaga, posebej v luči tisočev in tisočev kristjanov, ki so v slovenske dežele prihajali v času turške invazije na Balkanu. A priimek je lahko dobil tudi čistokrvni Slovenec, ki je velikokrat trgoval na Hrvaškem, ali vojak, ki se je boril za vladarja proti Turkom onkraj Kolpe.

Prvo omembo Hrobat najdemo že daljnega leta 1627. Takrat se je v Vrtovin poročila Ana Hrobat, hči plemiča Petra Hrobata iz Branika. Kaj se je po tej poroki dogajalo z družino, ne vemo. V matičnih knjigah namreč neposrednih potomcev mladoporočencev ne najdemo.

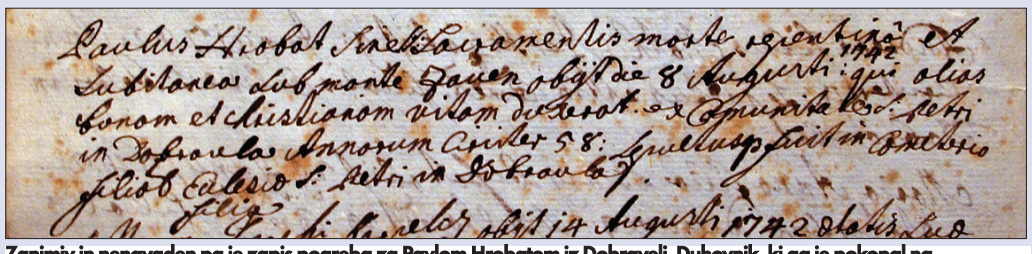

Zanimiv in nenavaden pa je zapis pogreba za Pavlom Hrobatom iz Dobravelj. Duhovnik, ki ga je pokopal na pokopališču ob cerkvi sv. Petra v Dobravljah, je zapisal, da je umrl pod goro Čaven 8. avgusta 1742, brez poslednjih zakramentov, da pa je bilo njegovo življenje dobro in krščansko.

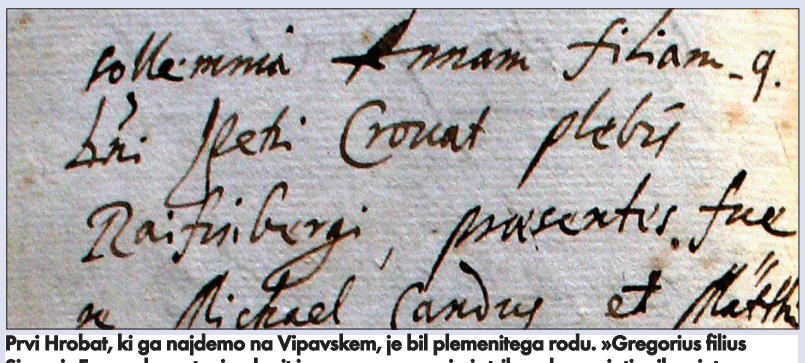

Prvi Hrobat, ki ga najdemo na Vipavskem, je bil plemenitega rodu. »Gregorius filius Simonis Feuza de vertovin, duxit in vxorem praemissis tribus denunciationibus inter missarum sollemnia Annam filiam q. D. ni Petri Crouat plebis Raifinbergi, « se glasi zapis o poroki Simona Feučeta in Ane Hrobat. Knjigo hrani Škofijski arhiv Koper.

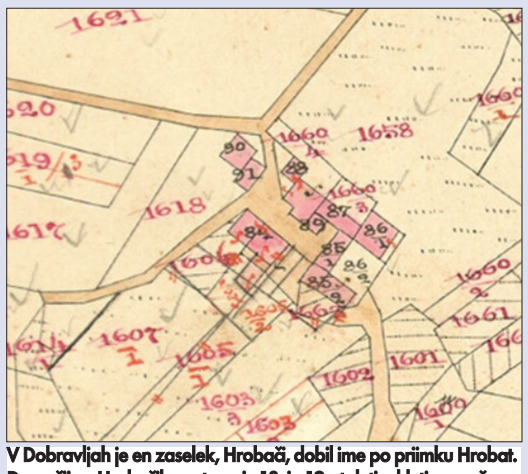

V Dobravljah je en zaselek, Hrobači, dobil ime po priimku Hrobat. Domačije v Hrobačih so stare, iz 18. in 19. stoletja, kleti pa so še starejše. Na eni od hiš je tudi freska. Zaselek je zato vpisan v register kulturne dediščine kot profana stavbna dediščina.

Priimek so kronisti in duhovniki v tistih časih zapisovali v zelo različnih oblikah. Najdemo vse mogoče verzije, le zapisa Hrobat ne najdemo: Crobat, Crobata, Crobati, Crouat, Grobat, Krobat, Krouat. Za žensko obliko, torej Hrobatica ali Hrobatka, pa najdemo zapise: Grobata, Grobatiza, Hrobatha.

Glede na zapise v matičnih knjigah pa bi lahko trdili, da so Hrobati v Dobravlje prišli šele v drugi polovici 17. stoletja. Prvi krst kakega Hrobata je namreč zabeležen šele leta 1687. Lahko smo sicer prepričani, da to v resnici ni bil prav prvi, saj velik del vpisov manjka. Sredi stoletja sta namreč v Dobravljah živeli najmanj dve družini, Matijeva in Andrejeva. Okoli leta 1700 pa najdemo v Dobravljah dokumentirano že več družin: Štefanova, Simonova, Gregorjeva, Mihova in Andrejeva. Temu smo našli v trinajstih generacijah že 132 potomcev, ki živijo vsepovsod.

Želje in upanje, da bo papež Frančišek letos obiskal Slovenijo

Vladajoča koalicija hvali svojo politiko

Želje, voščila in zaveze, izrečene ali zapisane ob začetku novega leta 2017, so pri tistih, ki menijo, da je šlo le za nekakšno obredje, ki ni nujno obvezujoče, že zdrsnile v pozabo, velik del politike in navadne javnosti pa sta praznično obdobje, to je prehod iz starega leta v novo, namenila presoji in analizi razmer v družbi in državi. Pri tem sta se soočili dve trditvi in dve razlagi o naši stvarnosti. Predsednik Slovenije Borut Pahor in premier Miro Cerar sta najprej v božičnih in potem v novoletnih poslanicah ter priložnostnih govorih navdušeno zatrjevala, da je naša država premagala krizo, zlasti v gospodarstvu in javnih financah, proces takšnega okrevanja pa da se nadaljuje, s čimer Slovenija utrjuje tudi delež in ugled v mednarodni politiki. Javna občila, ki so po večini provladno usmerjena, so omenjene trditve podprla in jih še zmeraj hvalijo ter so tako znova potrdila svojo pristrankost. Niso namreč objavila drugačnih zatrjevanj in ugotovitev ali pa so le-tem namenila obroben prostor v časnikih in televizijskih oddajah.

Toda dejstva so neusmiljena tudi zato, ker izhajajo iz uradnih virov državnih organov. Da kriza v Sloveniji še ni premagana, je razvidno tudi iz naslednjih ugotovitev. Javni dolg države znaša okoli 33 milijard evrov, kar predstavlja skoraj 83 odstotkov bruto domačega proizvoda. Pod tem pojmujemo vrednost celotne proizvodnje in storitev v državi, dosežene v enem letu. Slovenija mora plačevati kar več kot milijardo evrov letno za posojila, najeta na mednarodnih finančnih trgih. Pri tem pa še zmeraj najema nova posojila in z njimi obremenjuje davkoplačevalce. Medtem ko parlament pod pritiskom največje sindikalne centrale, to je Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, zagotavlja prednostni položaj in primerne plače uslužbencem v javnem sektorju, pa kar okoli 60% delavcev v gospodarstvu dobiva samo okoli 620 evrov mesečne plače. Vlada je sicer pred kratkim zagotovila, da mora pokojnina za delavca s 40 leti delovne dobe znašati vsaj 500 evrov. Tudi ta znesek pa je prenizek za zdajšnje družbene in gospodarske razmere v Sloveniji in zato so mnogi delavci, uslužbenci in zlasti upokojenci odvisni od pomoči obeh humanitarnih organizacij, Karitas in Rdečega križa.

Gospodarska in finančna kriza imata svoj podaljšek in vrh v politiki, o čemer pa se vladajoča politika ne izreka in ne odgovarja kritikom iz opozicijskih strank in delov civilne družbe. Prebivalci vasi Breznica, v občini Žirovnica na Gorenjskem, so na okoliškem hribu izobesili veliko slovensko zastavo in povedali, "da so to storili iz protesta, ker v Sloveniji ni nič svetega, še najmanj pa Slovenci, naš jezik, slovenska kultura, družina in naši narodni simboli". Nekdanji zunanji minister dr. Dimitrij Rupel pa je prepričan, "da v Sloveniji vlada nekakšen pozni socializem. Potem ko so bili odlikovani in z najboljšimi službami nagrajeni vsi njegovi junaki in kaznovani vsi njegovi tekmeci, so neuslišani generalni sekretar Organizacije združenih narodov Danilo Türk in njegovi privrženci v Sloveniji ustoličili tretjerazredno socialistično vlado". Gianni Rijavec, pevec, skladatelj in predstavnik mednarodne fondacije Beli golob, pa je v novoletni poslanici Izpod Triglava dejal: "Slovenija je družbeno razdvojena in socialno razslojena. Želja naših prednikov je zbledela, tako da o slovenstvu kmalu ne bo več ne duha ne sluha. Upravičeno se lahko vprašamo o smislu imena Slovenija. Za stanje, v kakršnem smo, je odgovorna politika, natančneje, odgovorni so ljudje, ki jih 25 let postavljamo za svoje voditelje. Namesto njih moramo v prihodnje izvoliti ljudi, ki so neomadeževani in v njih bije slovensko srce".

Borut Pahor

In še nekatera druga mnenja in ocene o Sloveniji ob začetku leta 2017. Alenka Viceljo iz Portoroža je v pismu časniku Delo menila, "da že čez nekaj let vprašanje biti ali ne biti sploh ne bo več aktualno, ker bosta slovenska država in slovenski narod dokončno propadla". Poslanec opozicijske stranke, SDS, Branko Grims pa je v tedniku Demokracija zapisal, "da sedanja vladna politika, ko upokojeni delavec za 40 let garanja dobi kvečjemu 500 evrov pokojnine, vsak migrant pa slovenske davkoplačevalce, po uradni ugotovitvi Računskega sodišča, stane več kot 1.900 evrov na mesec, nima s humanizmom nič skupnega, ima pa veliko s človeško pokvarjenostjo in sovraštvom". Mojca Matoz, odgovorna urednica časnika Delavska enotnost, sporoča, "da v Dom sindikatov v Ljubljani prihajajo po večini ljudje, ki so v stiski. Ljudje, ki jih pripelje nuja, ki občutijo krivice in so žrtve. Takšni, ki nimajo tisoč želja, ampak samo eno, prosijo za pomoč, vendar se niso pripravljeni medijsko izpostavljati". Pretresljivo, nemara celo dramatično je stanje v Sloveniji v tedniku Družina ocenil pater Tomaž Podobnik, predstojnik Narodnega svetišča sv. Jožefa v Ljubljani. Pravi, "da vidimo, kakšna potrtost, tesnobnost, brezupnost in depresivnost je v ljudeh. Tudi vidimo, kako je družina ogrožena kot naravna ustanova. Velikansko je duhovno propadanje družbe in tudi slovenskega naroda, ki izgublja veselje do življenja in je ogrožen v svojem obstoju. Da ne govorimo o moralnem propadanju. Zatohlo ozračje postaja tudi med nami kristjani. In za konec še ocena razmer, kot jo je v ženskem magazinu Ona podala Nevenka Omahen iz Ljubljane. Ugotavlja, "da, odkar Slovenija obstaja kot država, se samo uničuje in prodaja, naša lastnina prehaja v roke peščice lumpov in nihče noče temu napraviti konec. Žalostno, da slovenski narod, ki je znan po svoji pridnosti, in žal tudi pohlevnosti, prenaša to, kar se dogaja".

Na prihodnje dogodke in razmere v državi bo nemara lahko vplivalo 100 vplivnih Slovencev v letu 2017, ki jih je izbral tedenski magazin Reporter. Med prvimi desetimi osebnostmi sta tudi Milan Kučan, nekdanji predsednik Slovenije, in Janez Janša, vodja dela desno usmerjene opozicije. Silvester Šurla, odgovorni urednik Reporterja, je zapisal, "da je Milan Kučan najbolj vpliven predvsem zato, ker lahko kadarkoli pritisne na gumb, da razpade vladna koalicija in sledijo nove (predčasne) volitve. To se bo zgodilo tisti hip, ko bo narejena ocena, da z Mirom Cerarjem in njegovo stranko Modernega centra omrežje Foruma 21 ne more dobiti novih volitev. Novi obrazi so samo statisti, ko odrabijo enega, jih že najmanj pet t. i. novih obrazov stoji v vrsti". Časnikar Reporterja Igor Kršinar je o Janezu Janši zapisal, "da je vpliven kot šef opozicije in prvak stranke z najvišjo podporo v javnosti. Verjetno je edini politik v Sloveniji, za katerega so ljudje pripravljeni zborovati pred sodiščem. Po drugi strani pa je Janez Janša izločil več nekdanjih zaveznikov, poglobil spor s stranko Nova Slovenija, krščanskimi demokrati in razklal desnico".

Sicer pa v Sloveniji potekajo priprave na volitve predsednika države, na katerih naj bi za zdaj imel največ možnosti Borut Pahor, ki bo kandidiral za nov mandat. Drugi pomembni dogodki v Sloveniji pa bodo letos verjetno obisk papeža Frančiška, odločba arbitražnega sodišča v Haagu o določitvi državne meje med Slovenijo in Hrvaško, pa tudi zaznamovanje 70-letnice pričetka graditve Nove Gorice, najmlajšega slovenskega mesta, ob meji z Italijo.

Marijan Drobež

Trst, Koper, Reka

Dogajanja v treh konkurenčnih severnojadranskih pristaniščih

Pregled blagovnega prometa po pristaniščih

Naj za uvod najprej prikažemo obseg prometa v treh konkurenčnih pristaniščih, in sicer:

	2015	2014	Indeks (1915/1914)
Skupaj (ton)			
Koper	20,711.872	18,965.351	109
Trst	57,161.201	57,153.931	100
Reka	10,900.421	9,025.000	121
Brez nafte (ton)			
Koper	18,133.558	15,891.731	114
Trst	15,874.440	14,753.037	108
Reka	4,304.884	4,140.081	104
TEU (število)			
Koper	790.736	674.033	117
Trst	502.276	506.100	99
Reka	205.000	149.838	137

Trst je, upoštevaje nafto, ki po naftovodu napaja Avstrijo in Bavarsko, največje pristanišče Severnega Jadrana, celo največje italijansko pristanišče. Vendar se moč pristanišč meri po obsegu ostalih tovorov, brez nafte, ker je pretovor le-te avtomatiziran, zaposluje malo delavcev ter prinaša pristanišču manj prihodkov, kot tudi po številu pretovorjenih TEU (zabojnikov), po katerih gre danes že okrog polovica ostalih tovorov in postajajo tako paradna disciplina sodobnega pomorskega transporta. Sodeč po teh dveh zadnjih kazalcih, pa pripada danes prvo mesto Kopru, ki je v nekaj desetletjih svojega obstoja prehitel Trst in Reko, to je dve pristanišči s skoraj dvestoletno tradicijo. Vendar tako Trst kot Reka z velikimi tekočimi investicijskimi zamahi bistveno povečujeta svoje kapacitete in zlasti Trst ne skriva ambicij, da bi v nekaj letih iztrgal Kopru iz rok primat tudi pri ostalih tovorih in kontejnerjih. Naj omenim le najpomembnejše navedene naložbe.

Velike ambicije Trsta

Podjetje TMT, v večinski lasti švicarskega ladjarja SMC, kot novi koncesionar na VII. (kontejnerskem) pomolu, začenja povečevati kapacitete pomola iz dosedanjih 950.000 na 1,200.000 TEU ter bo po podatkih medijev vložil v investicijo 188 mio evrov lastnih sredstev. Dela naj bi se končala leta 2018, s čimer naj bi VII. pomol postal največji kontejnerski terminal na Jadranu. Leta 2014 je bil simbolično položen temeljni kamen tudi za novo, veliko logistično ploščad pod Škednjem na površini nekaj deset hektarov. Vrednost prve faze investicije, ki naj bi bila končana v nekaj letih, znaša 132 mio evrov. Od tega bo prispevala 70 mio pristaniška oblast, 30 mio prihodnji koncesionar, ostalo pa Medministrski odbor za gospodarsko načrtovanje. Sledila bo druga faza v vrednosti 180 mio evrov, ki naj bi jo v veliki meri sofinanciral koncesionar, kar naj bi povečalo kapacitete pretovora, pri kontejnerjih na najmanj 1,300.000 TEU. Na novi platformi naj bi srednjeročno zrasel nov, VIII. pomol, tudi za potrebe pretovora kontejnerjev. Prednost Trsta je tudi v tem, da ima morje že poglobljeno na najmanj 18 m, kar omogoča privez tudi ladij velikank z nosilnostjo 14.000 in več TEU. Predstavnik turškega podjetja Ro-Ro Sedat Gumusoglu pa je pred nedavnim napovedal, da bodo leta 2017 vložili 10 mio evrov v že obstoječi trajektni pomol in bodo s tem ustvarili največje intermodalno vozlišče v Evropi. Po podatkih medijev se že zdaj po trajektnem terminalu pretovarja okrog 7,000.000 ton blaga. Tržaška pokrajina pa bo v naslednjih letih dala na razpolago 50 mio evrov za izboljšanje železniških priključkov na pristanišče, kar bo bistveno povečalo pretok železniških tovorov v pristanišče in iz njega. Veliki adut Trsta je tudi njegova hkratna povezava s srednjeevropskim blagovnim bazenom tako z dvotirno progo po slovenskem železniškem omrežju kot tudi po že posodobljeni pontabeljski in skorajšnji novi hitri progi Gradec-Celovec. V nasprotju s Koprom in Reko, ki sta in bosta še kako desetletje priključena z enotirnimi progami na zastarelo slovensko in hrvaško železniško omrežje. Ustvarjajo se vsi pogoji, da bi Trst lahko uresničil svoje ambicije.

Reka hiti da nadoknadi zamujeno

Po daljši krizi, povezani z večletno osamosvojitveno vojno, se promet na Reki počasi povečuje in hkrati vlaga Reka v svoj razvoj izjemna sredstva. Kapaciteta kontejnerskega terminala Brajdica je bila pred nedavnim, tudi s finančno pomočjo tujega strateškega partnerja – novega koncesionarja, povečana s prejšnjih 150.000 na 500.000 TEU, v kar je bilo vloženih okrog 150 mio evrov. Hkrati pa poteka izgradnja novega kontejnerskega terminala na zagrebški obali, s površino 27 ha, dolžino obale 680 m, globino morja 20 m in kapaciteto 700.000 – 800.000 TEU, ki naj bi bil končan leta 2018. Vrednost investicije je 170 mio evrov, od česar naj bi tuj strateški partner – prihodnji koncesionar prispeval okrog 100 mio, ostalo pa so evropska in lastna sredstva pristanišča. In kot tretje je vlada sredi leta 2016 s podpisom pogodbe prispevala 29 mio evrov za pripravljalna dela za tretji kontejnerski terminal v industrijski coni Kuljanovo v Bakarskem zalivu, o čemer pa še ni na razpolago kakih podrobnejših informacij. Vendar se bodo že z Brajdico in Zagrebško obalo kapacitete reškega pristanišča v nekaj letih približale 1,300.000 TEU, s tretjim terminalom pa bi morala Reka po mnenju pristojnega ministra prevzeti vodstvo, zavedajoč se, da se boj za prevlado na Jadranu bije na zabojnikih. Hkrati tečejo priprave za izgradnjo plinskega terminala z uplinjevalnikom na Krku, v vrednosti okrog 500 mio evrov, ki naj bi bil končan leta 2019, in za katerega je prek mednarodnega razpisa prispelo sedem ponudb potencialnih investitorjev s strani svetovno najbolj znanih podjetij s področja energetike. Skratka, za Reko epohalni razvojni skoki in vrtoglavi zneski, o katerih se nam v Kopru lahko le sanja.

Uspehi, stiske in travme koprskega pristanišča

Kratkoročno Luka Koper z lastnimi močmi načrtuje povečanje kapacitet kontejnerskega terminala z dozdajšnjih 850.000 na 1,150.000 TEU, a mestni svet občine Koper je odrekel projektu soglasje, čeprav je povečanje terminala predvideno v DPN, ki pa ga je isti svet potrdil. To je tržaški Il Piccolo pokomentiral z mastnim in privoščljivim naslovom, "da je občina Koper naredila harakiri". Kajti v Trstu so pri izdaji soglasij za povečanje kapacitet tamkajšnjega kontejnerskega terminala, z namenom pospešitve postopka, investitorja oprostili obveznosti presoje vplivov na okolje, ker je bila ta presoja, tako kot v Kopru, opravljena že pri sprejemanju prostorskega načrta. Projekt za nov kontejnerski terminal na III. pomolu s kapaciteto 500.000 TEU in v vrednosti okrog 500 mio evrov, opremljen z vsemi soglasji, pa leži v predalih že dolga leta zaradi pomanjkanja domačega kapitala in odklanjanja tujega in zaradi medsebojnega obračunavanja na hrbtu pristanišča (zaradi mastnih luških koncesnin, lastništva nad zemljišči idr.) med MO Koper in občino Ankaran, ki je bila pred nedavnim ustanovljena, med ostalim, tudi z namenom, da zavre razvoj pristanišča. Po podatkih medijev naj bi bil namreč III. pomol izpuščen iz predloga prostorskega načrta občine Ankaran, pa čeprav je vključen v DPN, ki je dobil vsa soglasja pristojnih lokalnih in republiških oblasti. Tako bi se ob omejenosti obalnih površin v pristanišču odpovedali še edini razpoložljivi obali in s tem obsodili pristanišče na stagnacijo. Podjetje Luka Koper sicer namerava vlagati svoj skromni dobiček (15 do 20 mio letno) tudi v odpravo ozkih grl (razširitev železniškega terminala, terminala za tovornjake idr.) in v nadaljnjo tehnološko posodobitev pretovora, kjer je med tremi pristanišči trenutno najmočnejša ter prav po zaslugi te svoje učinkovitosti še vedno ohranja svoj primat. Vendar, medtem ko ostali dve pristanišči hitita s svojimi neizprosnimi razvojnimi podvigi, se Koper že sooča s tveganji in grožnjami skorajšnje zasičenosti zdajšnje proge, pa s pomanjkanjem kapitala ob skoraj patološkem odklanjanju tujih naložb in s prezadolženo državo, ki s pritiskom na visoke dividende celo siromaši skromen dobiček, namesto da bi vlagala v pristanišče, kot to počneta Italija in Hrvaška. In zraven vsega mora pristanišče prenašati še človeške neumnosti, ki botrujejo navedenim birokratskim travmam in medsebojnemu obračunavanju dveh občin. Tako začenja izgubljati razvojni tempo in ga bo, po vseh znakih sodeč, konkurenca, tudi po zaslugi velikih naložb tujih strateških partnerjev, potisnila na obrobje. S tem bo lahkomiselno zakockana zgodovinska priložnost, ki jo ponuja zdajšnja izjemna konjunktura pomorskih tovorov po jadranskem koridorju, ki jo prometni analitiki imenujejo "biznis stoletja".

Milan Gregorič

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (44)

Mariza Perat

NAŠA GOSPA NA STEBRU V SARAGOZZI

Saragozza je glavno središče Aragonije v Španiji in leži na desnem bregu reke Ebro. Stari Rimljani so reko imenovali Hiberus. Ime je nato prevzel celotni polotok, ki ga še danes poznamo kot Iberijski polotok.

Marijino svetišče v Saragozzi je najstarejše v Španiji, nekateri celo trdijo, da je najstarejše na svetu. Tu naj bi se bila namreč 2. januarja leta 40, ko je še živela na zemlji, pojavila Sveta Devica, da bi opogumila apostola Jakoba Starejšega, brata apostola Janeza, pri oznanjevanju evangelija. Apostol Jakob je v Saragozzi oznanjal evangelij, vendar pri tem ni imel dosti uspeha, tako da se je nameraval vrniti v Jeruzalem. Marija se je apostolu Jakobu prikazala na stebru, kot bi ga s tem hotela opomniti, da je vera trdna in močna kot steber in da tudi pred neuspehi ne kloni. Marija naj bi bila tudi rekla, da bo ta kraj kraj posebnih milosti.

Saragozza

Apostol Jakob je v zahvalo za Marijino pomoč tu postavil prvo kapelo. Vrnil se je nato v Jeruzalem, kjer je, kot prvi izmed apostolov, leta 44 umrl mučeniške smrti. Njegovo telo so v 7. stol., ko so Jeruzalem zasedli Arabci, prenesli v Španijo, kjer ga častijo v Komposteli, kjer njemu na čast stoji veličastna bazilika. Kapela, ki jo je apostol postavil, naj bi po izročilu bila iste velikosti kot tista, ki jo danes vidimo v svetišču Matere Božje na Stebru v Saragozzi. Vsekakor je gotovo, da je cerkev Matere Božje tu stala že pred letom 711. Ko se je Saragozza leta 1118 rešila oblasti Arabcev, ki so že v 7. stol. vdrli v Španijo, so cerkev leta 1294 obnovili. Pravi razcvet pa je svetišče doživelo leta 1640, ko se je na priprošnjo Matere Božje na Stebru zgodil izreden čudež, ki ga mnogi imenujejo "Čudež čudežev" ali "Veliki čudež" ali enostavno samo "Čudež".

Kip Matere Božje na Stebru

Tu se je namreč v kraju Calanda, približno 100 km jugovzhodno od Saragozze, zgodilo nekaj, kar je povzročilo velik hrup ne samo v Španiji, ampak tudi v drugih deželah.

V tem kraju je bil doma Miguel Juan Pellicer. Kot piše Vittorio Messori v svoji knjigi Il Miracolo, je bil Miguel krščen 25. marca 1617 in zelo verjetno istega dne tudi rojen. Starši so bili revni kmetje, pri hiši je bilo polno otrok, zato je Miguel v starosti 19 let odšel k sorodnikom, ki so imeli kmetijo blizu kraja Castellon de la Plana ob Sredozemskem morju. Pokrajina je bila rodovitna in po izgonu muslimanov je primanjkovalo delovne sile. Proti koncu julija 1637 se je Miguel pri delu ponesrečil. Kolo voza mu je namreč popolnoma strlo piščal desne noge. Dne 3. avgusta so mladeniča prepeljali v bolnišnico v Valencio, kjer mu pa niso mogli dosti pomagati. Miguel se je zato odločil, da odide v Saragozzo v bolnišnico Naše Milostne Gospe. Gotovo je ta kraj izbral tudi zato, ker je tudi bilo svetišče Matere Božje na Stebru, ki ga je že od otroških let zelo častil. Po nadvse mučnem potovanju, ki je trajalo skoro dva meseca, je prve dni oktobra dospel v Saragozzo. Kljub silnim bolečinam in visoki vročini, ki ga je zdelovala, je najprej odšel v Marijino svetišče, se tu spovedal in prejel sveto obhajilo, nato se je odpravil v bolnišnico. Kirurgi so takoj uvideli, da ni druge pomoči, kot da nogo odrežejo, saj je ta že pričela gniti. Miguelu so nogo odrezali štiri prste pod kolenom, asistent Juan Lorenzo Garcia pa je odrezano nogo zakopal na za to pripravljenem prostoru, ki ga je bolnišnica imela za take primere. Miguel je v bolnišnici ostal do pomladi naslednjega leta. Ob odhodu so mu dali leseno nogo in berglo. Mladenič se je počasi, kot je mogel, spravil do svetišča in se tu Materi Božji zahvalil, da mu je rešila življenje. Da bi se lahko preživljal, mu je stolni kapitelj izdal dovoljenje, da je v svetišču, v kapeli Naše Gospe Upanja, prosil vbogajme. Miguel je vsako jutro v "Sveti Kapeli", kjer je na Stebru stala Marija z Detetom, bil pri maši in si tu z oljem, ki so ga uporabljali za razsvetljavo pred Marijinim kipom, mazal ostanek odrezane noge.

/ dalje

Calanda

Decembrska doživetja v Kopru

Primorski glasbeniki – sooblikovalci prazničnega vzdušja

"Bliža se najlepši čas v letu. Čas, ko se spominjamo preteklosti in pričakujemo prihodnost. Čas, ko se želja po sreči, zdravju in uspehu seli iz srca v srce" (koncertni list Simfonic voices).

Postavitev razstave 20. decembra v avli Glasbene šole Koper ob obletnicah smrti dveh primorskih ekspresionističnih umetnikov, skladatelja **Marija Kogoja** (1892–1956) in pesnika **Srečka Kosovela** (1904–1926), so na pobudo glasbenika Ambroža Čopija organizirali profesorji iz Glasbene šole Koper in Gimnazije Koper. Na razstavnih panojih sta predstavljena oba umetnika tudi s portreti, ki so jih naslikali dijaki Umetniške gimnazije Koper. Razstavo bodo zaprli v januarju 2017 z recitalom Kosovelovih pesmi (literarni krožek Gimnazije Koper) in s koncertom (Mešani mladinski pevski zbor Gimnazije Koper, pianisti in solo pevci) Kogojevih skladb.

Dne 22. decembra je ob 17.30 na praznično okrašenem koprskem stolničnem trgu **MePZ Gimnazije Koper** pod vodstvom Ambroža Čopija izvedel koncert božičnih pesmi. Ob 19.30 pa se je pevski večer Simfonic voices – Mednarodni koncertni cikel vokalne in instrumentalne glasbe z naslovom Prepletanja nadaljeval v nabito polni koprski stolnici. Navzoče je nagovoril koprski škof Jurij Bizjak. V dvournem programu pretežno sakralnih pesmi so ob MePZ Gimnazije Koper, prejemniku več odličij in zlatih plaket na glasbenih tekmovanjih, nastopili še: osemčlanska mešana **Vokalna skupina SinKoPer**, sicer pevci APZ Univerze na Primorskem, osemčlanska ženska **Vokalna skupina Karina**, nekdanje pevke APZ UP, **Komorni zbor Aegida**, sestavljen iz nekdanjih članov APZ UP, ki je nastal leta 2015 in prejel že več zlatih plaket, in **Akademski pevski zbor Univerze na Primorskem**, 'paradni konj' primorske zborovske glasbe. Vsi pevski sestavi so povezani tako z APZ UP kot z njegovim dirigentom Ambrožem Čopijem. Pevcem sta dirigirala ***Andreja Tomažič Hrvatin*** in ***Ambrož Čopi***. APZ UP je zapel tri prve izvedbe v Sloveniji, in sicer skladbo Paula Maelorja Ubi caritas, Andreja Makorja Lux in Ambroža Čopija Sacre cantiones.

Primorska skladatelja Andrej Makor in Ambrož Čopi po prvi izvedbi Luxa in Sacre cantiones v Sloveniji.

Mladi primorski pevci so v razkošno razsvetljenem mestu prižgali luč v srcih vseh tistih, ki znajo plemenito glasbo slišati in iz nje tkati božično poslanico "Gloria in exscelsis Deo et in terra pax hominibus".

Ines Cergol

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (138)

ODPRAVIMO MRZLE ROKE IN NOGE

Preslica je prarastlina, plemenita zdravilna rastlina, ki krepi telo predvsem v ledvenem delu. Učinkuje zdravilno, ker krepi ledvice, organ, ki je za naše telo najpomembnejši filter za odpravljanje toksin iz telesa. Preslica vsebuje ogromno silicija, minerala mladosti, saj dejansko pomlajuje tkiva, kožo in zdravilno vpliva na mehur in ledvice. Izvajanje kopeli iz preslice je za telo pomembno predvsem v tem letnem času, saj tako okrepimo telo za celo zimo. Preslično kopel potrebuje vsak, ki ima mrzle roke in noge, ima nenehno potne roke in noge, neredno ali močno menstruacijo oziroma le-ta izostaja, ki ima vneto prostato, mehur, ledvice bolečine v križu, kolkih ali na vratu in hrbtenici. Preslična kopel spodbuja znojenje, sama koža pa deluje kot filter, ki prefiltrira toksine skozi znoj iz telesa. Preslično kopel naj izvaja tudi, kdor ima težave s sinusi, tinitusom in vnetjem ušes. Te težave se pojavljajo zaradi deficita ledvic. Preslično kopel naj izvaja tudi tisti, ki je veliko shujšal in se je hujšanje ustavilo, saj ledvice nimajo več energije, da bi odvajale toksine iz telesa. Kopel iz preslice krepi ledveni del in tako posredno odpravlja tinitus in ostale omenjene težave.

Preslično kopel izvajajte enkrat tedensko čez celo zimo.

Kako se pravilno izvaja preslična kopel:

100 g preslice damo v 3 litre mrzle vode in pustimo stati čez noč. Naslednji dan damo na ogenj in pustimo vreti 30 minut, da se zelišče čisto iztroši in odda vse od sebe. Potem precedimo, rjavo vodo pa damo v kad. Nato dolijemo vročo vodo do prsi. Voda mora biti zelo vroča, in sicer tako zelo, da moramo vstopati počasi, ker peče! Usedemo se v kopel, voda nam seže do prsi, v kopeli pa moramo imeti tudi nadledvično žlezo. V preslični kopeli sedimo 20 minut. Pomembno je, da izzovemo potenje, saj gredo toksini iz telesa prav s potenjem. Zato je smiselno, da v kopel vstopimo že napojeni z vodo in da tudi med samo kopeljo veliko pijemo. Ventili telesa prej ali slej popustijo in telo se začne potiti. Preslica je zdravilna in že sama izzove dolgotrajno potenje. Najprej se začne potiti del telesa, ki je izven vode, torej glava. Če se po 20 minutah še potimo, se dvignemo iz kadi, se ne obrišemo, ampak se zavijemo v kopalni plašč in gremo v posteljo. Se močno pokrijemo, vzamemo s seboj vodo in se potimo, dokler iz telesa teče znoj. Lahko se zgodi, da telo izloči toliko toksinov, da lahko traja potenje tudi 2 ali 3 ure in takrat preznojimo blazino, rjuhe, kopalni plašč in celo žimnico. Kopel iz njivske preslice naj izvaja tudi, kdor je letos ali lansko leto veliko shujšal, saj so ledvice prefiltrirale iz telesa veliko kilogramov toksinov in so zato šibke, navadno ima taka oseba tudi podočnjake.

V vseh teh primerih preslična kopel pomaga!

Pozor! Preslična kopel se odsvetuje tistim z izrazito poudarjenimi krčnimi žilami in tistim z močnimi težavami s srcem in povišanim krvnim tlakom.

/ dalje

www. saeka. si

NOVI GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Pravni zastopnik** Marko Tavčar
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, **SWIFT** ali **BIC koda**: ICRAITRRES0
ali **IBAN:** IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 10. januarja, ob 14. uri

Čarobno praznično vzdušje v gorah ...

Praznični utrinki iz Kanalske doline (2)

Kanalska dolina je lahko pozimi zares mrzla. To ni tak mraz kot pri nas, ko burja brije in razsaja ves dan prek gmajne in kamenja, pa me trese in mrazi že pri desetih stopinjah Celzija. Tam v gorah je drugače. To je tih, nežen, neslišen mraz. Podnevi, ko je sonce in popolno brezvetrje, je lahko čisto prijetno, čeprav je temperatura pod ničlo. Hodila sem že po gozdu pri minus petih stopinjah, brez jopiča, brez rokavic. V soncu, ki zaradi snežnega odseva skoraj poletno pripeka in od katerega koža porjavi. Noči pa so mrzle. To je čisto drugačen mraz. Ko je brezvetrje. V prvem trenutku je čisto prijetno in sploh se ne zavedaš, da je temperatura krepko pod ničlo, tja do osem, deset in celo več stopinj. Potem ko si nekaj časa zunaj, pa ti je mraz povsod, največ mraza občutiš v kosteh, od koder ga je res težko pregnati. Avstrijci si pomagajo z ognjem, ki je v gorah "zakon", in s čajem, ki mu pravijo Jagertee in je v njem toliko vrst alkohola in vsega, da ga imaš v nekaj sekundah v žilah in udih. Kot bi popokal od toplote. V gorah je mraz pravljičen.

No, in ravno v takem mrazu me je zamikalo, da bi si pozno zvečer v živo ogledala norenje krampusov v vasici Male Rute pri Trbižu. Znanka, ki je po rodu iz Mačkovelj in prav tako kot jaz do ušes zaljubljena v Kanalsko dolino, mi je zagotovila, da je tam spektakel najlepši. Tak, da ga stežka pozabiš. Meni pa so ta praznovanja, med svetim in poganskim, med preteklostjo in sedanjostjo, najbolj všeč.

In tako se z možem, ko je že trda tema in po vaseh gorijo le praznične lučke, odpraviva mimo Trbiža v Rute. Oblekla sva vse majice, kar jih je bilo v predalu, jaz imam na nogah tri pare volnenih nogavic, mož nekaj manj, ker ga ne tako rado zebe v noge, oba pa se sprašujeva, kako preživiš uro, dve na takem mrazu in si še sposoben gledati spektakel krampusov. Ko parkirava nekje ob robu vasi in greva potem peš po ledeno mrzlem asfaltu do travnika, kjer naj bi potekala prireditev, nama postane vse jasno. Množica ljudi, predvsem mladine, se lepo gnete ob številnih ognjih, pije kuhano vino in si v bližini plamenov greje premražene ude. Nekako se prerineva do hlodov, ki gorijo v veliki leseni ograji. Tema je, da komaj razločiš nekaj obrazov, težko bova našla prijatelje. Čakava in se grejeva, ljudi je vse več, predvsem najstnikov in seveda družin z otroki. In pričakovanje je vse večje, v temni zvezdnati noči, sredi trbiških gozdov.

Prijatelji, ki so končno prišli iz Studene, se sprašujejo, od kod ime krampus. Pripovedujejo mi o knjigi, ki jo imajo v etnografskem muzeju v Naborjetu. A tudi avtorjem ni jasno, kako je tukajšnji parkelj dobil ime. Beseda krampus spominja na besedo krempel, ki je sicer slovenska, v rabi pa je tudi v nemškem narečju, ki ga govorijo na sosednjem Koroškem, kjer ima beseda kraempel povsem enak pomen kot v slovenščini. Raziskovalec Kutin v svojem Slovarju bovškega govora trdi, da je beseda kramp tu označevala jeznega človeka, pa tudi nerodneža, okorneža. Zanimivo pa je, da beseda parkelj, ki se za krampuse uporablja tako na Gorenjskem kot v Tablji (Spitz parkli), tako v furlanskem kot slovenskem jeziku, označuje živalsko nogo. Tudi prikazen s kozjimi rogovi, odeta v živalske kože, ki predstavlja zlo, obenem pa obvlada vse mogoče molitve na pamet, je v teh krajih živ dokaz treh kultur, ki so nekoč sobivale in še vedno sobivajo v dolinah pod Julijci.

Pričakovanje je kar dolgo, mraza ne čutimo in zavedam se, da bi lahko ob ognjih preživela vso dolgo noč. Nenadoma nekje na griču zagori, ogenj se kmalu širi v krogu čez obronke okoli vasi. Na prizorišču zavlada tišina in odrasli se v pričakovanju vračamo v otroštvo. Plameni vse naokoli, odsev smrek je v njih, decembrska noč in tisto pričakovanje, na katerega smo skoraj pozabili. Nenadoma se iz gozda prikaže prvi krampus, za njim drugi in potem jih gre nešteto izza smrek z baklami v rokah. Obrisi rogov se rišejo v plamenih, ki so napolnili pobočje. Gori, pozvanja, iskre tonejo v zvezdah. Magija in spektakel v zimski noči. Gasilci pozorno spremljajo prizor. Koreografija je krasna. Otroške oči se na široko odprte spajajo z nebom. Tako sanja samo Kanalska dolina.

Počasi se temne rogate sence bližajo glede dalcem. Pozvanjanje velikih kravjih zvoncev, z razliko od kurentov imajo krampusi le enega, velikega, privezanega za hrbtom, polni noč. Otroci se držijo staršev in čakajo. Povsod gori in nekje izza plamenov se prikaže Miklavž in gre proti svojemu prestolu. V dimu je samo prikazen iz sanj. Otroci silijo v bližino, pričakovanje je vse večje. Odrasli s fotografskimi aparati v rokah se ne moremo nagledati norega, hipnotičnega plesa kosmatih prikazni. Ognji polnijo noč. Moč luči, energija toplote. Praznik krampusov je vezan tudi na pogansko čaščenje zimskega solsticija. Ogenj, ki polni noč, luč, ki preganja temo, zlo, ki podleže dobremu. Zrem v plamene. Ogenj še vedno odnaša moje misli. Nekje je podoben življenju. Nemiren je, sili k nebu, sili vsepovsod, kot človek, ki bi z neizmerno življenjsko silo napolnil svet. A na koncu ugasne, vsakič ugasne in nazadnje je samo iskrica, ki komaj še tli. Tli, a v njej je še vedno moč. Moč, da ponovno zaneti požar. Svetost ognja. Svetost preteklosti.

Medtem ko krampusi lovijo med množico otroke in jih vodijo pred Miklavža, kjer morajo poklekniti in moliti, s prijatelji nekako pridemo do prvih vrst. Tu lahko spremljamo celotno predstavo, smejemo se malčkom, ki tekoče in nekoliko prestrašeno molijo Očenaš in medtem sanjajo o darilih, ki so še skrita v globini čarobne zimske noči. Prijateljica mi pojasni, da obstaja tudi krampa, ženska figura parkeljnov. Navada preoblačenja v hudobce je bila v starih časih izključno moška, v obdobjih, ko so bili moški odsotni zaradi vojn, dela ali katerihkoli obveznosti, pa so njihovo vlogo prevzele ženske. Predvsem na avstrijski strani se je navada, da se ženske udeležujejo norenja med ognjenimi zublji, obdržala in nekatere vasi imajo v sprevodu hudobcev vsaj po eno žensko. Tako Miklavževanje v Kanalski dolini kot številne druge ljudske šege so se čez stoletja ohranili ravno zaradi ljudskega prepričanja, da nikakor ne smejo izumreti, pa četudi razsajajo vojne, lakota ali hudi politični pritiski. Ljudska praznovanja in stare navade so del nas, naše kulture. Brez njih bi bili kot narod in kot posamezniki brez identitete, brez korenin, brez bistva. Mislim, da ljudska tradicija, naše bogato izročilo, pa tudi naše krščanske korenine, ki so zaznamovale ne samo tiste, ki verujemo, ampak tudi tiste, ki se sicer imajo za laike, a so zrasli in živeli v sklopu krščanske etike, navad in kulture, niso bili nikoli v tako veliki nevarnosti, da jih pogoltneta sodobna površnost in relativizem, kot danes. Ko strmim v plamene, ki so zajeli že celotno pobočje okoli Rut, in se grejem ob mojstrsko izdelani grmadi, si zaželim, da bi tudi v letu, ki se šele rojeva, in daje že v zametkih čutiti, da bo prineslo veliko novosti, ostali zvesti naši kulturi in našemu bistvu. Ta mala hribovska vas, katere prebivalci so vložili neizmeren trud v pripravo tega prastarega zimskega spektakla, se še vedno zaveda, kako pomembno je imeti korenine. Lastne, trdne korenine. Zrasli smo iz preteklosti, ob trudu naših očetov, v koreninah je naše otroštvo, v preteklosti so naši spomini, naša duša, naša bit. Brez preteklosti ne bi bilo niti nas. Brez korenin bi izginili. Relativizem pelje samo v zmedo, zanikanje lastne kulture pa pelje v smrt. Plameni segajo že visoko v nebo, mladina prinaša nova, velika polena, iskre preganjajo mraz, temo... Naj gori. Naj gori in naj nam osvetljuje pot, da bomo vedeli, od kod prihajamo in kam gremo. In da niti v najbolj temnih zimskih nočeh ne bosta ugasnila hipnotično pozvanjanje in ples na pobočjih naših gora. Zaradi korenin..., zaradi preteklosti in zaradi prihodnosti naših otrok.

Suzi Pertot

Na Zlati lisici v Mariboru

Tina Maze je izstopala tudi ob slovesu

Pričakovanje na dogodek je bilo skorajda mučno, naposled pa se je Tina Maze poslovila. V soboto v Mariboru je bil veličasten praznik. Vsi do Tininega spusta v bistvu nismo dobro vedeli, kaj nas čaka, šampionka iz Črne na Koroškem pa je še enkrat – kot je zanjo značilno – očarala in pošteno presenetila javnost.

Vztrajala je, da bo kompetitivna, da želi konkurirati za zmago, Andrea Massi se je (neuspešno) spustil tudi v spor z mednarodno smučarsko zvezo, da bi Mazejevi omogočil dostojno startno številko v veleslalomu. Toliko truda in prepričevanja in dodatne slabe krvi, nato pa se je izkazalo, da je najboljša slovenska smučarka vseh časov v resnici kovala čisto paradno poslovilo. Bila pa je tako prefinjena, da je uvodoma – če ji je bilo sploh še treba – dokazala na pohorski strmini, da je lahko še konkurenčna na ravni najboljših, preden se je dobesedno ustavila in objela sopotnika Andreo Massija in trenerja Valeria Girardija. Nato se je spet pognala, pred ciljno črto pa je snela smuči in uživala ob norenju 15 tisoč gledalcev Zlate lisice. Menda je odveč dodati, da so bili tam samo zanjo. Takšno je bilo Tinino slovo, elegantno, vrhunsko, tudi ob pozdravu na koncu sijajne kariere je bila izvirna in prav nič banalna. Taka je vse življenje. Kapo dol. Pa čeprav se je zadnje čase marsikomu vrinila misel, da bo s tem cirkusom (enoletni premor, nato napoved o koncu kariere, pa mariborski epilog in neljuba polemika tako s slovensko kot s svetovno zvezo), ki ji ga ni treba, pokvarila zasluženo prigarani vtis nesmrtne športne junakinje. Zdaj so menda duše pomirjene, njena, pa tudi tiste vseh nas, ki smo zagledani vanjo.

Naj samo osvežimo, kakšni so Tinini rezultati, ki bodo ostali v zgodovini svetovnega alpskega smučanja. Samo teh je za nekaj strani zvezka. Morda najbolj izstopa izkupiček na največjih tekmovanjih, saj je na svetovnih prvenstvih in olimpijskih igrah osvojila skupno kar 13 odličij, od tega šest zlatih in sedem srebrnih. Z olimpijad ima štiri kolajne, dve zlati (smuk in veleslalom v Sočiju 2014) in dve srebrni (veleslalom in superveleslalom v Vancouvru 2010). Rekorde pa je podirala v nepozabni sezoni 2012/2013, ko je edinič zmagala v skupnem seštevku svetovnega pokala. Tedaj je nanizala kar 11 zmag in zbrala rekordno skupno število točk (2414) ter tako zrušila 13 let star rekord Hermanna Maierja (2000 točk). V tej sezoni je zmagala v skupnem seštevku veleslaloma, superveleslaloma in superkombinacije ter bila druga v smuku in slalomu. Popravila je tudi prejšnji Maierjev rekord (22) po številu stopničk v eni sezoni, kar 24. V tistem obdobju je bila naravnost nepremagljiva. Ponaša se lahko z zmagami v vseh petih disciplinah, skupno pa je v 16 sezonah kariere v svetovnem pokalu zbrala 26 zmag in 81 uvrstitev na stopničke.

Stoječe ovacije na Pohorju pa so hommage velikanki, ki je tudi veliko več kot samo športnica. Po eni strani mogoče krhka, po drugi pa izjemna osebnost, samosvoj virtuoz, lepotica, po novem še pevka in pisateljica. Skratka – medij, legenda, ki jo bomo še kako pogrešali. Hvala, Tina!

HC

S 7. strani

Naj mile božične melodije ...

Za temi, z grenkim priokusom izrečenimi besedami so božične melodije, izžarevajoče milino, mir, ljubezen, dobroto ob Jezusovem rojstvu v revnih jaslih, izzvenele iz pevcev MoPZ Štmaver pod vodstvom Nadje Kovic, MePZ Štandrež, ki ga vodi Zulejka Devetak in ga je ob tej priložnosti spremljala Eva Dolinšek, ŽePZ Sanje, gost iz Nove Gorice, pod vodstvom Jožice Golob ob spremljavi Anice Furlan, in MePZ F. B. Sedej, ki je pod novo pevovodsko roko mladega Patricka Quaggiata, vsestranskega glasbenika, zapel štiri pesmi ob spremljavi Silvana Zavadlava, zvestega organista v štandreški cerkvi. Glasbenemu sporedu, v katerega sta prodorne misli Ksaverja Meška in neznanega avtorja ter Alenke Rebula spletali Martina Gereon in Karen Ulian, so sledili pete litanije z odpevi in blagoslov z Najsvetejšim. Obred je vodil škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji in štandreški župnik Karel Bolčina ob pomoči stolnega župnika Sinuheja Marotte. Na koru je prepeval združeni zbor ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava.

Kljub žalostnim ugotovitvam Daria Bertinazzija bi si tudi letos goriški slovenski verniki ne mogli predstavljati prvega pobožičnega dne brez tega tradicionalnega koncerta v goriški stolnici, v kateri se slovenska beseda v zadnjih letih žal sliši le ob tej priložnosti in pri velikonočni vstajenjski maši.

Z 2. strani

Mnogi se ...

Če hočemo napredovati v raziskovanju zločina v Rossettijevi ul., pa se ne smemo zadovoljiti s to načelno ugotovitvijo. Moramo predlagano razlago ali dodatno potrditi ali jo ovreči s stvarnimi argumenti oz. jo nadomestiti z novo razlago, ki bi razpoložljivo empirično gradivo smotrneje povezala v smiselno teoretično celoto.

Jolka Milič v tretjem delu svojega zapisa vztraja tudi pri zgodbi, ki sem jo že zadnjič označil kot njeno izmišljijo. Potem ko sem 20. aprila 2014 v Primorskem dnevniku objavil razkritje anonimne pričevalke, po katerem je bil v trojnem umoru neposredno soudeležen Albert Gruden – Blisk, je namreč začela podtikati meni, dr. Jožetu Pirjevcu in dr. Dragu Zajcu ml. stališče, češ da naj bi bil Gruden po našem glavni in celo edini krivec. Da gre za njeno izmišljijo, lahko ugotovimo že s kolikor toliko pozornim branjem pravkar omenjenega članka: v njem izrecno pišem, da je Gruden po pripovedovanju pričevalke "sodeloval" pri zločinu. Sicer pa sem že v svojem prvem sestavku o tej zgodbi 9. marca 2014 v Primorskem dnevniku povsem jasno zapisal, da so bili morilci trije. Ker zdaj v Anatomiji političnega zločina navajam imeni ostalih dveh storilcev, Miličeva neosnovano sklepa, da sem se skupaj s Pirjevcem in Zajcem ml. poprej motil, in od nas celo zahteva, naj se javno opravičimo!

Takšnih podtikanj, natolcevanj ter površnih in pavšalnih diskvalifikacij je v pisanju Miličeve kar veliko (nekaj dodatnih cvetk sem tudi v tem pismu mimogrede pobral). Vtis imam, da je s tem krepko prekoračila meje korektnosti. Ker pa sem v zadevo neposredno vpleten, prepuščam bralcem moralno sodbo o njenem početju. Sam bi le ponovil to, kar sem že zadnjič ugotovil, da je namreč na tak način zelo težko voditi kolikor toliko razumno razpravo.

Lep pozdrav!

Devin, 9. januarja 2017

S 1. strani

Bil je mož ...

Bil je naš veliki prijatelj in poznavalec življenja pri nas, pokončen demokrat in kristjan, velik mož jasne besede in treznih odločitev, med drugim je tudi podprl združitev Novega lista in Katoliškega glasa v Novi glas.

Pogreba za velikim Slovencem smo se udeležili tudi mi minulo soboto v Kranju, ko so dr. Petra Venclja počastili z državniškimi in vojaškimi častmi.

"To, da si in kar si, je Božji dar človeku, to, kar boš naredil iz sebe, pa je tvoj dar Bogu in sočloveku", je med slovesom od dr. Venclja povedal ljubljanski pomožni škof Anton Jamnik, ki je citiral napis na univerzi sv. Tomaža v Manili. Pogrebni obred s pokopom je dr. Jamnik daroval s celjskim škofom dr. Stanislavom Lipovškom, dekanom kranjske dekanije Jožetom Klunom, župnikom kranjske župnije Vincencijem Podbevškom in vrsto drugih duhovnikov.

Pri maši zadušnici za dr. Venclja dan prej je župnik Podbevšek izpostavil predvsem delo dr. Petra Venclja v župniji, saj je bil dolga leta član pastoralnega sveta: "Vedno je bil pripravljen pomagati. Pri Petru sem vedno občudoval globoko vero".

V soboto, na dan pogreba z vojaškimi častmi, se je rajnemu dr. Petru Venclju pri mrliških vežicah v Kranju evropski poslanec Lojze Peterle, predsednik prve slovenske vlade po osamosvojitvi Slovenije, zahvalil za vse dobro, ki ga je storil, njegov govor objavljamo v celoti. O pokojnem dr. Venclju so spregovorili še kranjski župan Boštjan Trilar, dr. Milan Sagadin, predsednik Društva slovensko-avstrijskega prijateljstva Lovro Sodja, predsednik Zveze slovenskih organizacij iz Celovca Marjan Šturm ter predsednik Malteškega reda vitezov Andrej Šter. V strupenem mrazu je potekala pogrebna slovesnost z vojaškimi častmi za človekom, ki je vedno iskal dialog, saj je bil dr. Peter Vencelj iskren prijatelj vseh slovenskih ljudi po svetu, izjemno je cenil naše delo in še potem, ko se je umaknil iz dejavne politike, je ostal povezan z nami. Kot predsednik Društva katoliških izobražencev iz Ljubljane je velikokrat v naše kraje pripeljal avtobuse slovenskih razumnikov, da so nas spoznali.

Dr. Anton Jamnik je dr. Venclja v svojem nagovoru odlično označil, saj se je pokojni držal nasveta: "Kjer je (osebni) vpliv, tam je življenje, kjer ga ni, tudi življenja ni. //... // Akademski sistem brez osebnega vpliva učiteljev na učence je kot polarni mraz in bo ustvaril zaledenelo, okamenelo in togo izobraževanje, nič drugega. To je zapisal kardinal Newman, je povedal dr. Jamnik, tega se je držal pokojni.

To velja tudi za nas.

Pri Novem glasu smo dr. Petra Venlja cenili kot prijatelja, človeka, ki je poslušal in sprejel odločitev, moža, ki je podprl združitev dveh tednikov v naš Novi glas in se tega nikdar ni kesal, vedno se je s tem tudi ponašal, večkrat je prav naš Novi glas predstavil kot zgodbo o uspehu, na katero je bil ponosen.

Kot minister za šolstvo je skupaj s predsednikom takratne vlade dr. Janezom Drnovškom poskrbel, da je bilo vsem, ki smo obiskovali Srednjo versko šolo v Vipavi, Malo semenišče, vrnjeno dostojanstvo, saj nam je priznal maturo. Ne govorim le v lastnem imenu, ampak smo mu hvaležni vsi, več kot dvesto slovenskih škofov in duhovnikov ter več sto drugih izobražencev, ki so izšli iz te šole.

Dr. Petra Venclja bomo pogrešali predvsem zaradi njegovega jasnega pogleda na stvarnost, širokega duha in iskrenega veselja nad vsakim dosežkom vsakega Slovenca. Bil je velik Slovenec, dejaven kristjan.

Naj gre zato naše iskreno sožalje njegovi ženi Ireni, hčerkama Petri in Maruši in ostalim sorodnikom!

Dr. Petra Venclja bomo ohranili v žlahtnem spominu.

Jurij Paljk

Govor Lojzeta Peterleta ob slovesu dr. Petra Venclja

Dragi Peter, dragi svojci, spoštovana ministra Karl Erjavec in Gorazd Žmavc, gospod župan, spoštovani sočutni zbor!

"Vse življenje sem zvest vrednotam slovenstva, krščanstva, pravičnosti, spoštovanja, sodelovanja in pomoči", je povedal pokojni dr. Peter Vencelj zgodovinarki osamosvojitve dr. Rosviti Pesek.

Hvaležen sem mu, da je v osamosvojitveni vladi prevzel zahtevni ministrski resor za šolstvo in šport ter se mu posvetil z vso vnemo. Rad je dejal: "Z učiteljem šola stoji in pade". Delal je za izboljšanje razmer v šolstvu, tudi za boljše plače. V času njegove

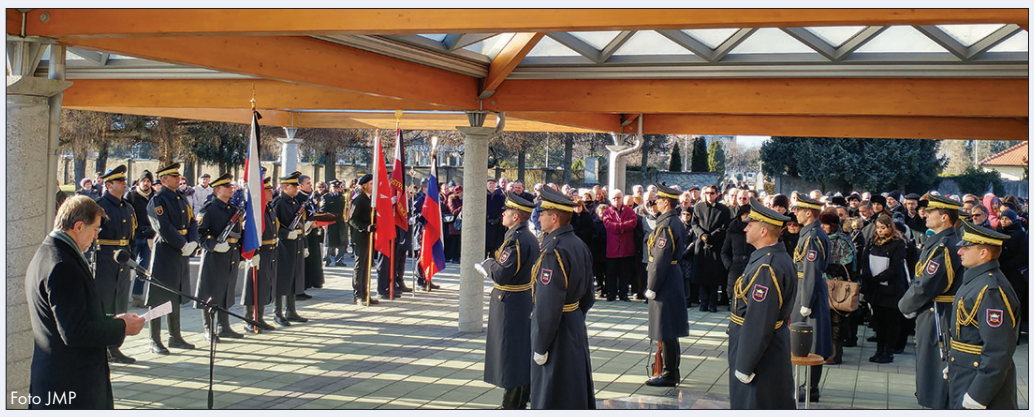
Foto JMP

odgovornosti so bile spet dovoljene zasebne šole - vključno s škofijskimi gimnazijami. Poskrbel je, da je Teološka fakulteta ponovno postala del Univerze v Ljubljani, pomagal je, da so slovenskii olimpijci v Albertvillu 1991 prvič nastopili pod slovensko zastavo, in mnogo drugega.

S podobno srčno vnemo je opravljal kasneje mandat sekretarja za Slovence po svetu. Pavlove hiše za Slovence na avstrijskem Štajerskem ne bi bilo brez njegove vztrajnosti. Delal je nenavadno veliko, tudi zato, ker so ga zanimali ljudje, ne samo njihovi predstavniki, kot je rekel.

Ti dve in vse druge javne vloge je razumel kot delo za skupno dobro. Svoje je vedno podrejal skupnemu. Bil je blage in odprte narave, kadar pa so bila ogrožena etična načela, je odločno rekel: "Tako pa ne". Svojo voljo je uveljavljal z argumenti, ne s silo. V njem ni bilo zvijače, niti računa. Kot minister bi lahko imel šoferja, pa se mu je zdelo preveč in je raje vozil sam.

Naj o njem spregovorita še ti dve njegovi misli:

"... bistvo kvalitete skupnosti je v stanju duha in srčne kulture njenih članov... "

"Boleče je spoznanje, da tako slabo poznamo svojo lastno zgodovino, svoje narodne in kulturne korenine. Radi bi bili svetovljani, pa pogosto skoraj nič ne vemo o nas samih. Ne moreš biti pravi svetovljan, če nisi najprej domoljub in pokončen Slovenec. Ljubimo svojo domovino in spoštujmo svojo državo".

Dr. Peter Vencelj je v usodnem trenutku prevzel svoj delež odgovornosti za prihodnost Slovenije. Bil je velik človek, velik Slovenec in pomemben osamosvojitelj.

Dolžni smo mu hvaležen in trajen spomin za njegov delež pri osamosvajanju in osvobajanju Slovenije, za njegovo ljubezen do vsega slovenstva, za zgled krščanskega demokrata in za iskreno prijateljstvo.

Hvala, dragi prijatelj, hvala gospod minister, hvala spoštovani gospod profesor za vse, kar si nam dal.

Spoštovani svojci, z vami delimo ponos ob njegovi žlahtni osebnosti in ob njegovih nesebičnih delih.

Ob slovesu najdražjega vam izrekam iskreno sočutje in delim z vami upanje, ki presega smrt.

S 3. strani

"Mladim moramo ..."

Isto skrb sta izrazili obe krovni organizaciji oziroma Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Svet slovenskih organizacij, ki sta pripravljeni na aktivno sodelovanje v prid naši slovenski narodni skupnosti in na spremembe, predvsem tako, kot si jih želijo tudi mladi.

Glede šolstva je dobra novica ta, da bo Špetrska dvojezična šola imela letos spet svoj sedež. Želja po dvo- ali trijezičnem šolstvu je v videmski pokrajini razširjena od Trbiža do Prapotnega in Vidma. V Kanalski dolini bi radi imeli trijezične italijansko-slovensko-nemške šole; drugje v videmski pokrajini bi pa radi imeli dvojezične italijansko-slovenske šole.

Glede prihodnosti slovenskega šolstva na Videmskem je potrebno, da se v naši narodni skupnosti najde primerna sinteza in da se na tej podlagi poiščejo vse potrebne institucionalne rešitve.

Kako je s šolstvom v Terski dolini? Lansko leto si je namreč mladinsko društvo Beneške korenine v sklopu projekta "30 s pohvalo", ki je bil posvečen 30-letnici dvojezične šole v Špetru, zamislilo posebno delavnico, med katero so učitelji, starši in nekdanji učenci odgovarjali na vprašanja udeležencev in pripovedovali o svojih izkušnjah na tej šoli. Srečanje z naslovom *Dva izika? To je mo veseuje!* je bil lansko leto v centru Stolberg v Bardu.

Brala sem v Primorskem dnevniku članek, ki ga je napisal Milan Rakovec in bi ga rada delila z vami:

Takole piše:

"Naslov je polovica članka in kje najdeš boljšega, kot je tale današnji, kot bi ga zapisala Lorca, Prešeren..., zajema preprosto vse: stališče, deklaracijo, program ljubeznivi in ljubezni vzdih. In ni nastal v kakšni slavni redakciji L'Espressa, Le Figaroja, FAZ-a, Guardina ali New York Timesa; zapisal ga je Novi Matajur: "Srečanje z naslovom Dva Izika? To je mo veseuje! Nastopali bodo dijaki nižje srednje šole, zbor dvojezične šole Fajnabanda, domači Barski oktet in mladinska skupina Zmotjens...

In še piše:

"... so mali ljudje počasi, počasi spreminjali okolje, to pa je potem lahko porajalo velike vodje, mislice in umetnike.

Za veseuje".

Ohranjanje kulturne dediščine pomeni njeno vklapljanje v vsakdanje življenje in zavest ljudi kot del njihovega življenjskega okolja. Vrednote inovativnosti, kreativnosti in domiselnosti so pomemben dejavnik pri soustvarjanju primernega okolja.

Želim Vam, da bi dobro delali v letu 2017 in veseuje!

Letos bodo v Zavodu Sv. Družine v Gorici

Delavnice molitve in življenja

Po več letih se bo letos v januarju mogoče ponovno udeležiti programa *Delavnic molitve in življenja v Gorici*. Zadnja izvedba je potekala pri sv. Ivanu, tokrat pa jo organizirajo pri šolskih sestrah. Prednica Alojzija Kutin odpira vrata knjižnice, v kateri bosta program izvajala voditelja br. Marjan Potočnik iz Vipavskega Križa in sovoditeljica Sonja Petrovič iz Planine pri Ajdovščini.

Vsebino in potek 15 srečanj je oblikoval br. Ignacio Laranaga, da bi sodobnemu človeku približal molitev in evangelij Jezusa Kristusa. Delavnice so tako šola molitve, ki poteka enkrat tedensko in v kateri udeleženci ponovno odkrivajo lepoto krščanske vere. Spoznavajo, kako se na pogovor z Bogom pripraviti, načine, kako se z Njim pogovarjati in kako to prakso prenesti v vsakdanje življenje. Ob premišljevanju Božje besede in vztrajni molitvi, počasi, korak za korakom odkrivajo evangelij: kdo je Jezus Kristus in kakšen je Njegov odnos z Bogom Očetom. Življenje iz vere in predanost Očetu jim polagoma prinaša globok notranji mir.

Udeleženka **Paola Bertolini** iz Gorice, ki se je delavnic udeležila pred leti, se takole spominja svoje izkušnje: "Pred nekaj leti sem se udeležila delavnice DMŽ, ne da bi vedela, kaj mi bo to prineslo. Vsako srečanje je odkrivalo nekaj novega. Pri vsakem srečanju sem izkusila nov način molitve in začenjala odkrivati, kateri mi je bolj blizu, ter tako tudi sebe globlje spoznavala. Od takrat nisem več opustila vsakdanje molitve, ampak ne za to, ker sem se naučila in postala 'pridna', ampak zato, ker sem videla spremembo v življenju. Odločila sem se, da ostanem zvesta, tudi ko mi molitev ni šla od rok, ker sem verjela, da vse ima smisel, tudi tema. Ko sem drugič obiskala DMŽ, je bila to ponovno bogata izkušnja, ki je prvo še poglobila. Posebno v težkih trenutkih življenja je molitev lahko nežen pogovor s Stvarnikom, ki ga vprašaš: Zakaj? Čemu? Prosim, daj mi moč! Molitev je predvsem pogovor. Če se ne moreš pogovoriti s tistim, ki drži v rokah naše življenje, s kom se boš pogovoril"?

Uvodno srečanje bo 12. 1. 2017 ob 19.30 pri šolskih sestrah, ulica don Bosco 66. K programu, ki bo potekal enkrat na teden, je mogoče pristopiti tudi še 19. 1. 2017 ali 26. 1. 2017 ob isti uri. Inf. br. Marjan 041 233 720, Sonja 051 435 877

Jana Barba

BEETHOVEN IN SCHUBERT NA DUNAJU

violina **Črtomir Šiškovič** / sopran **Alessandra Schettino** / mezzosopran **Nuška Drašček Rojko** / **Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža**
dirigentka **Mateja Černic**
Orkester Ars Atelier - Collegium Apollineum - S. Marco Pordenone z originalnimi glasbili
dirigent **Marco Feruglio**

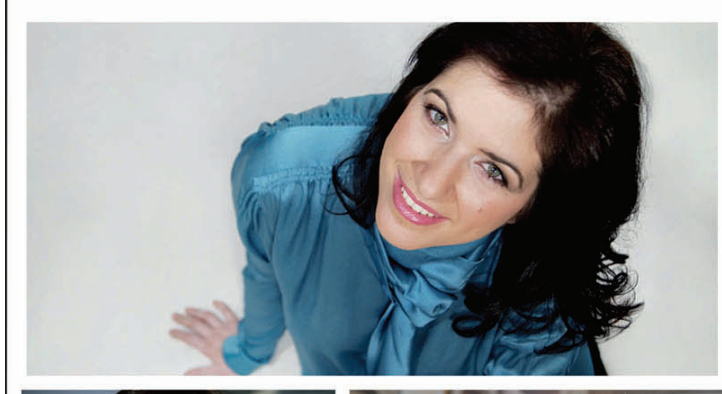

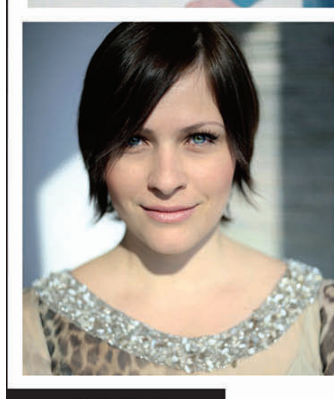

NEDELJA 15. JANUARJA OB 20:45

GLEDALIŠČE VERDI
GORICA — SEZONA 2016 I 2017

SPLETNA PRODAJA VSTOPNIC viva ticket
PREDPRODAJA IN INFORMACIJE
Gledališče: Ulica Garibaldi 2/a tel. 0481/383601
Blagajna: Korzo Italia - tel. 0481/383602
info.teatroverdigorizia@gmail.com
www3.comune.gorizia.it/teatro